

2024

FAKTA OM TURISMEN

Samlad statistik från Jämtland Härjedalen

Snabba fakta

– om turismen i Jämtland Härjedalen

2023 visar fortsatt en del kvardröjande effekter av coronapandemin 2020-2021. Sett ur ett 10-årsperspektiv så visar Jämtland Härjedalen ändå en stadig omsättningsutveckling med +41%.

- Att resa, mötas och utbyta kunskaper och erfarenheter och se nya platser ökar toleransen, tilliten till och förståelsen och respekten för andra människor, natur och kultur. I förlängningen minskar det risken för konflikter, krig, rasism och andra motsättningar samt ökar viljan att respektera och vårda natur och kultur.
- Besöksnäringen bidrar till regionens attraktivitet och tillväxt, skapar arbetstillfällen, inflyttning, integration samt skatteintäkter, bidrar till levande bygder och innovation samt skapar stolthet och gemenskap bland de fast boende.
- Turismen i Jämtland Härjedalen omsatte 6,23 miljarder kronor 2023. Jämfört med 2022 innebär det en minskning med 5%.
- Liftkortsförsäljningen (841 miljoner kronor) motsvarar en 7% minskning och står för nästan 14% av den totala omsättningen. Antalet skiddagar vintern 2022/23 var 2,97 miljoner, vilket motsvarar en minskning med 12% jämfört med 2021/22.
- Turismen genererar skatteintäkter (kommun och region) på knappt 740 miljoner kronor (-8%).
- Totalt hade Jämtland Härjedalen ca 11,2 miljoner gästnätter (-9%) 2023, varav drygt 2,9 miljoner i kommersiellt boende (-13%).
- Totalt hade Jämtland Härjedalen knappt 1,1 miljoner dagsturister 2023 (-8%).
- Covid 19-pandemin hade en mycket stor påverkan på utlandsmarknaderna. Under 2023 märktes en fortsatt återhämtning, där utlandsmarknaderna totalt sett har ökat från 467 000 till 483 000 kommersiella gästnätter (+3%). Den norska marknaden ökade med 4% till 228 000 gästnätter. Det är dock fortfarande en bit kvar till noteringen före pandemin på totalt 617 000 utländska gästnätter.
- Den svenska marknaden har backat något för att 2023 landa på 2,43 miljoner gästnätter (-12%).
- Totalt genereras motsvarande ca 7 860 årsarbeten av turismen. Jämfört med 2022 en minskning med ca -7%.

Alpin skidåkning är den största reseanledningen vintertid. Foto: Anette Andersson

Vandring är den största reseanledningen under barmarksperioden. Foto: Anette Andersson

Innehåll

2	Snabba fakta om turismen i Jämtland Härjedalen
4	Jämtland Härjedalen Turism
5	Fakta och definitioner
6	Turismen i siffror
6	Omsättning
7	Gästnattsutveckling 2022-2023
8	Turismens ekonomiska betydelse
9	Genomsnittligt utlägg
11	11,2 miljoner gästnätter/år
11	Så bor våra gäster
12	Antal dagsturister
12	Släkt- och vänboende i regionen
12	Fritidshus
13	Fritidshusundersökningen
14	Kommersiella gästnätter
14	Största utlandsmarknaderna
14	Hur bor utländska respektive svenska gäster
15	Stora skillnader mellan kommuner
17	Arbetsstillfällena och skatteintäkter
18	SPRIT-undersökningen
18	Direkt turistisk omsättning
20	Den svenska gästen
21	Vintergästen
21	Snöskoterturism
22	Skidåkning
23	Sommargästen
24	Sevärdheter
25	Evenemang
26	Vandring
26	STF gör fjällvärlden tillgänglig
26	Cykling
27	Fiske
27	Golf
28	Gastronomy
29	Den internationella gästen
30	Vad attraherar den utländska gästen?
31	Resa hit
33	Bilden av Jämtland Härjedalen
37	Framtidens gäster i Jämtland Härjedalen
37	Hur hittar nya besökare till regionen?
42	Ett gott värdskap ger fler gäster

Fakta om turismen i Jämtland Härjedalen 2024 avser statistik och underlag insamlat under 2023. Publikationen utgiven i oktober 2024 av Jämtland Härjedalen Turism. Statistiska underlag bearbetade av Nordanalys. Grafisk form: Gustav Kron. Omslagsfoto: "Byrundtur med häst, Basecamp Norråker. Foto: Johannes Collin. Tryck: Daus Tryckeri.

Turister på Åreskutan. Foto: Sigvard Lindé.

Jämtland Härjedalen Turism

Turism är en basnäring i Jämtland Härjedalen och har varit så i långa tider. De första besökarna var jägare som besökte regionen för ca 8 000 år sedan.

De första besökarna på jaktexpedition under stenåldern följdes så småningom av pilgrimer, förbönder, blomsterherrar, luftgäster, jaktlorder och nationalromantiker. Med vacker natur, goda kommunikationer och värdskap ökade besöksantalet. I dag är det svårt att tänka sig Jämtland Härjedalen utan turister.

I Jämtland Härjedalen finns oändliga möjligheter till naturbaserade aktiviteter både på sommaren och vintern, boende i allt från slott till koja, smidiga kommunikationer med resten av Sverige och världen samt lokalproducerad mat när hungern sätter in.

Fakta om turismen sedan 1995

Fakta om turismen i Jämtland Härjedalen har producerats av Jämtland Härjedalen Turism sedan 1995 och är ett sätt att beskriva besöksnäringens roll för regional utveckling. Den innehåller insamlade och framtagna fakta om boende, mat, aktiviteter och resor – det som tillsammans representerar besöksnäringen.

Jämtlandsmodellen

I Jämtland Härjedalen är besöksnäringen en viktig basnäring för utveckling och tillväxt, som skapar arbetstillfällen och skatteintäkter, bidrar till attraktivitet och medverkar till inflyttning och integration. Turismen i vår region skapar både hårda och mjuka värden för oss som bor här och för våra besökare. Det är det som Jämtlandsmodellen handlar om. Att lyfta fram betydelsen av regionens besöksnäring och varför den är viktig för att vi ska kunna fortsätta att leva och verka i den här vackra delen av landet. Därför tog vi 2022 fram filmen och verktyget Jämtlandsmodellen

för att på ett enkelt sätt beskriva hur besöksnäringen ser ut i Jämtland Härjedalen (www.jht.se/jamtlandsmodellen).

JHT är en samverkansplattform

Jämtland Härjedalen Turism, JHT, bildades 1995 och är en samverkansplattform för utveckling av besöksnäringen i Jämtland Härjedalen. JHT företräder regionens besöksnäring i nationella och internationella sammanhang och samverkar med näringens aktörer. Destinationsorganisationerna är huvudägare. Region Jämtland Härjedalen och kommunerna äger färre andelar. I föreningens styrelse finns företrädare för regionens besöksnäring, turismforskningen och Region Jämtland Härjedalen.

Besöksnäringen i Jämtland Härjedalen har tillsammans formulerat mål, vision och strategi som går hand i hand med den Regionala Utvecklingsstrategin, RUS. Vi vill tillsammans fortsätta att utveckla besöksnäringen och vår vision är att Jämtland Härjedalen ska vara en ledande region för naturbaserade upplevelser.

JHT:s projekt och projektmedverkan 2023 var steg på vägen mot de mål som finns för besöksnäringen i Jämtland Härjedalen:

- Besöksnäringens roll för regional utveckling 2.0 2021-2023.
- Organisering av vandringsleder 2023.
- Välkommen åter 2023-2025

Mer om JHT och pågående projekt: www.jht.se/projekt

”Att mäta omsättningen av besöksnäringen är ingen exakt vetenskap. Svårigheten ligger i att det inte entydigt går att definiera branschen. Besöksmål, butiker, restauranger med flera har både lokalbefolkning och tillresta besökare som kunder. Därför får man använda en kombination av olika källor, och det krävs också ett visst mått av skattningar, då det inte finns tillgängliga data för alla parametrar. Men sammantaget ger den metod som använts och som har använts i många olika sammanhang, en god tillförlitlighet” (Nordanalys).

Fakta och definitioner

Turism omfattar människors aktiviteter när de reser till och vistas på platser utanför sin vanliga omgivning för kortare tid än ett år, för fritid, affärer eller andra syften.

Uppgifter om kommersiella övernattningar är hämtade från Tillväxtverket/SCB:s in kvarteringsstatistik (redovisar hotell, vandrarhem, stugbyar, camping och förmedlat boende). Att beräkna ekonomiska och sysselsättningsmässiga effekter av turism är förknippat med metodologiska problem. Jämtland Härjedalen har använt den så kallade Turistekonomiska modellen (TEM) i ett flertal år och därigenom finns en jämförbarhet bakåt i tiden. Övriga övernattningar, liksom de turistiska utläggerna hämtades tidigare från TDB (Turistdatabasen) som är en rikstäckande resvaneundersökning bland Sveriges befolkning. För siffrorna som gäller 2023 har dessa uppgifter skattats, baserat på tidigare utfall och med hänsyn taget till utvecklingen av kommersiella gästnätter samt andra inverkanse parametrar.

2023 års siffror när det gäller ekonomiska och sysselsättningsmässiga effekter är skattade baserade på tidigare årsutfall och med hänsyn taget till utvecklingen av kommersiella gästnätter och andra genomförda undersökningar, exempelvis en fritidshusboende-undersökning 2022 samt en undersökning om släkt- och vänboende i regionen 2022-2023.

Flera kapitel i Fakta om turismen i Jämtland Härjedalen baseras på resultat från genomförda undersökningar, till exempel texten som handlar om vad som attraherar utländska gäster. I andra kapitel baseras kunskapen på uppgifter från JHT:s samarbetspartners.

Som vid alla undersökningar som baseras på stickprovsurval uppstår statistiska felmarginaler, vilket innebär att resultaten inte kan tas för absoluta sanningar utan är att betrakta som ungefärliga resultat.

Definitionen av turism

Konsumenten definierar turism

Turism är en mycket komplex företeelse. Det är den som konsumerar som bestämmer vad som är turism, inte den som producerar. Undersökningar och fakta pekar mot ett högre intresse för kortare resor mätt i tid vilket ställer högre krav på rikare innehåll, bättre tillgänglighet och kortare restid.

JHT har valt att använda UNWTO:s definition: Turism är ett socialt, kulturellt och ekonomiskt fenomen som omfattar människors rörelser utanför deras normala omgivning för personliga eller affärs-/yrkesmässiga ändamål. (UNWTO)

Från och med 2013 omfattar antal dagsbesök även kortare resor än 100 km.

Natur- och kulturturism samt friluftsliv

Naturturism är förflyttad konsumtion i form av aktiviteter, boende, måltider och andra turismtjänster där själva naturupplevelsen är i centrum. Friluftsliv är en (ofta) spontan aktivitet utan krav på prestation ute i naturen.

Turismen i siffror

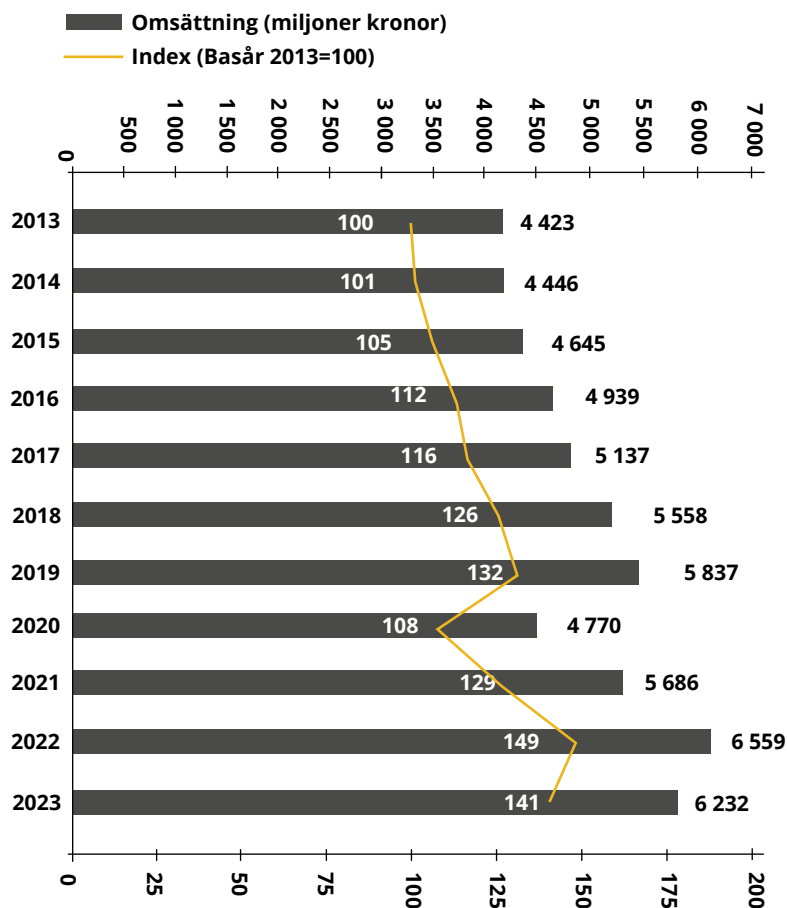
De senaste fem åren, perioden 2019-2023, har kännetecknats av stora yttre händelser och påverkansfaktorer. 2019 var ett mycket starkt år för besöksnäringen i Jämtland Härjedalen och inledningen av 2020 såg ut att fortsätta på det inslagna spåret. Sedan slog pandemin till med full kraft och förutsättningarna ändrades drastiskt. För besöksnäringen i Jämtland Härjedalen var påverkan initialt, mitt under den pågående vintersäsongen 2020, mycket stor. Utmaningarna var stora, men sammantaget kan man ändå konstatera i efterhand att besöksnäringen klarade sig igenom perioden på ett jämförelsevis bra sätt. I relation till de flesta andra regioner i Sverige var återhämtningen snabbare och starkare för Jämtland Härjedalen. Redan när 2021 summerades så var mycket av tappet under 2020 återhämtat, framförallt tack vare en mycket positiv utveckling på den svenska marknaden. Samtidigt var det stora skillnader mellan olika destinationer, där framför allt fjälldestinationerna i Härjedalen uppvisade en fantastisk utveckling, medan återhämtningen för exempelvis Östersund gick betydligt långsammare. Under 2022 återgick mycket till det normala utifrån pandemin, samtidigt som det ekonomiska omvärldsläget drastiskt förändrades, starkt påverkat av Rysslands invasion av Ukraina. Efter många år av stark ekonomisk tillväxt, med låg och stabil inflation, sköt inflationen i höjden. Effekterna märktes inte omedelbart, vintersäsongen 2022 innebar all time high för

skiddestinationerna i Jämtland Härjedalen, där den svenska marknaden fortfarande drev på utvecklingen. Men under andra hälften av 2022 kunde en viss avmattning märkas och den utvecklingen har fortsatt under 2023. Mycket kan troligen förklaras av omvärldsfaktorer, samtidigt som det inte går att blunda för att Jämtland Härjedalen har tappat lite mark i förhållande till andra regioner i landet. Det är mot bakgrund av detta som siffrorna för 2023 ska ses och bedömas.

Turismen omsätter 6,23 miljarder kronor

Den inresande turismen till Jämtland Härjedalen omsatte under år 2023 6,23 miljarder kronor. Det är en minskning med 0,34 miljarder kronor (-5,1%) jämfört med toppåret 2022, men fortfarande det näst bästa året totalt sett. Jämfört med 2019, innan pandemin, så handlar det om en ökning med 0,4 miljarder (+6,8%) kr i löpande pengar. Samtidigt ska man vara medveten om att siffrorna delvis är påverkade av den höga inflationen under 2022/2023. Den samlade turismen i Sverige omsatte under 2019 drygt 300 miljarder kronor, för att sedan falla till 215 miljarder kr 2020. Under 2021 sker en återhämtning till knappt 250 miljarder kr. För 2022 och 2023 saknas i skrivande stund nationella siffror, men återhämtningen har varit tydlig även för turismen som helhet, visar de indikatorer som finns att tillgå.

Omsättningsutveckling 2013-2023

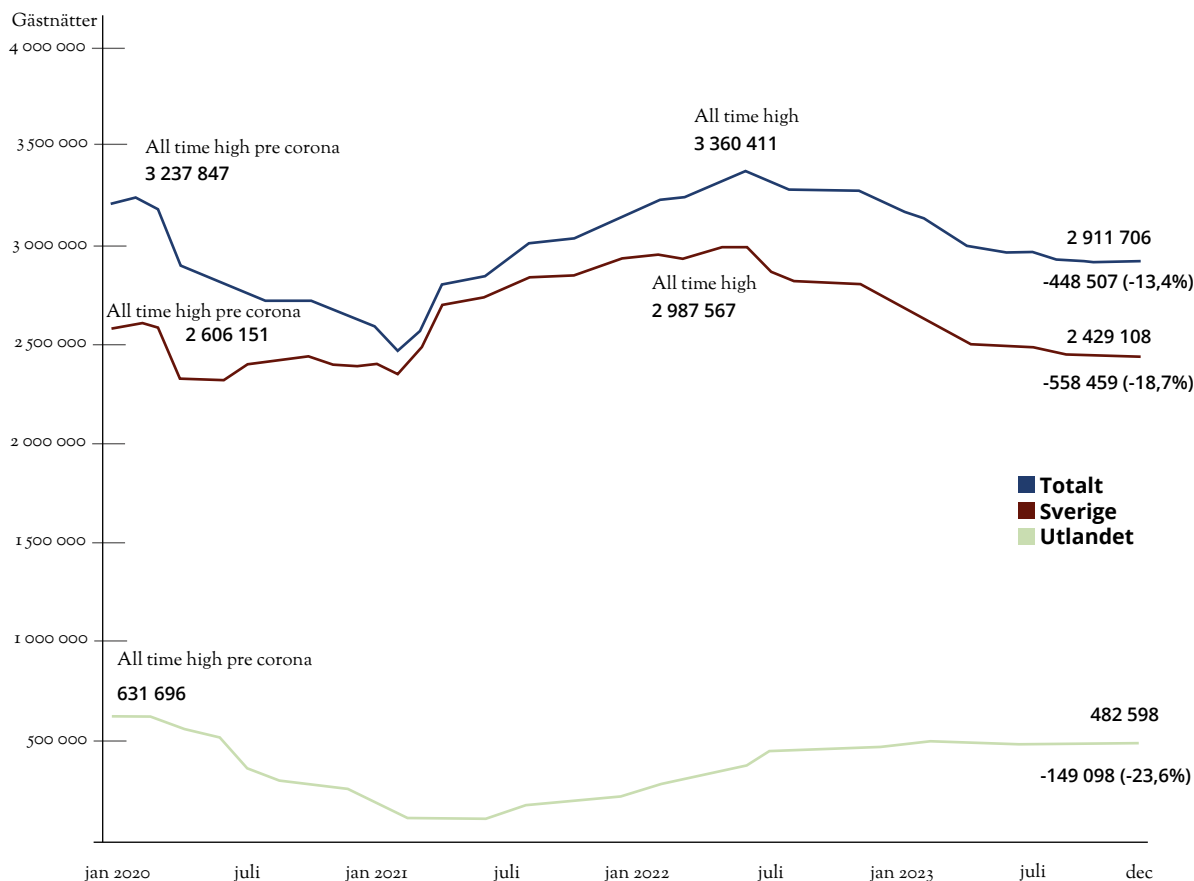
Jämtland Härjedalen

- en turismberoende region

Sett utifrån ett 10-årsperspektiv visar Jämtland Härjedalen totalt sett en stadig omsättningsökning. Även med hänsyn taget till coroneffekterna och nedgången under 2023, så har omsättningen ökat med +41% under den senaste 10-årsperioden. Resultatet för 2023 är det näst bästa totalt sett. Under samma period har KPI ökat med drygt 28%, så omsättningsökningen är tydlig, även med hänsyn taget till inflationseffekter. Jämtland Härjedalens andel av den samlade svenska turismomsättningen ligger runt 4%. Som jämförelse så bor knappt 1,3% av Sveriges befolkning i Jämtland Härjedalen. Detta understryker turismens betydelse för regionen. Jämtland Härjedalen är en av de mest turismberoende regionerna i Sverige. Besöksnäringen kan definitivt ses som en av regionens basnäringar.

Jämtland Härjedalens andel av den samlade svenska turism-omsättningen ligger runt 4%. Som jämförelse så bor knappt 1,3% av Sveriges befolkning i Jämtland Härjedalen. Detta understryker turismens betydelse för regionen. Jämtland Härjedalen är en av de mest turismberoende regionerna i Sverige.

Kommersiella gästnätter i Jämtland Härjedalen - ackumulerade 12-månadersperioder

Gästnattsutveckling i Jämtland Härjedalen januari 2020 – december 2023

I figuren Kommersiella gästnätter i Jämtland Härjedalen – ackumulerade 12-månadersperioder, visas den kommersiella gästnattsutvecklingen under pandemin till och med 2023. I februari 2020, innan pandemin slog till, redovisades all time high för den senaste 12-månadersperioden, både totalt, för svenska och utländska gästnätter. Därefter kan man följa utvecklingen månad för månad, där varje mätpunkt utgörs av den senaste 12-månadersperioden.

Utvecklingen går i negativ riktning fram till och med februari 2021. På 12-månadersbasis är minskningen 775 000 gästnätter, motsvarande -24%. En stor del av minskningen, 537 000 gästnätter är kopplade till utländska gäster. Från den punkten har det sedan skett en kontinuerlig återhämtning, med en stadig ökning fram till juni 2022 då ett nytt all time high nåddes med 3,36 miljoner gästnätter. Under andra delen av halvåret vände kurvan neråt något och när hela 2022 summerades så låg totalsiffran på 3,22 miljoner gästnätter, marginellt lägre (0,4%) jämfört med all time high före pandemin. Den negativa utvecklingen under andra hälften av 2022 har fortsatt under 2023, framför allt under vintersäsongen. Under de sista månaderna 2023 kan man skönja ett litet trendbrott, som i bästa fall visar vägen för ett starkare 2024. Helårsutfallet för 2023, med drygt 2,9 miljoner kommersiella gästnätter innebär en minskning med nästan 0,5 miljoner gästnätter (-13,4%) jämfört med all time high 18 månader tidigare (juni 2022). Även jämfört med innan pandemin så handlar det om en minskning med -10,1%.

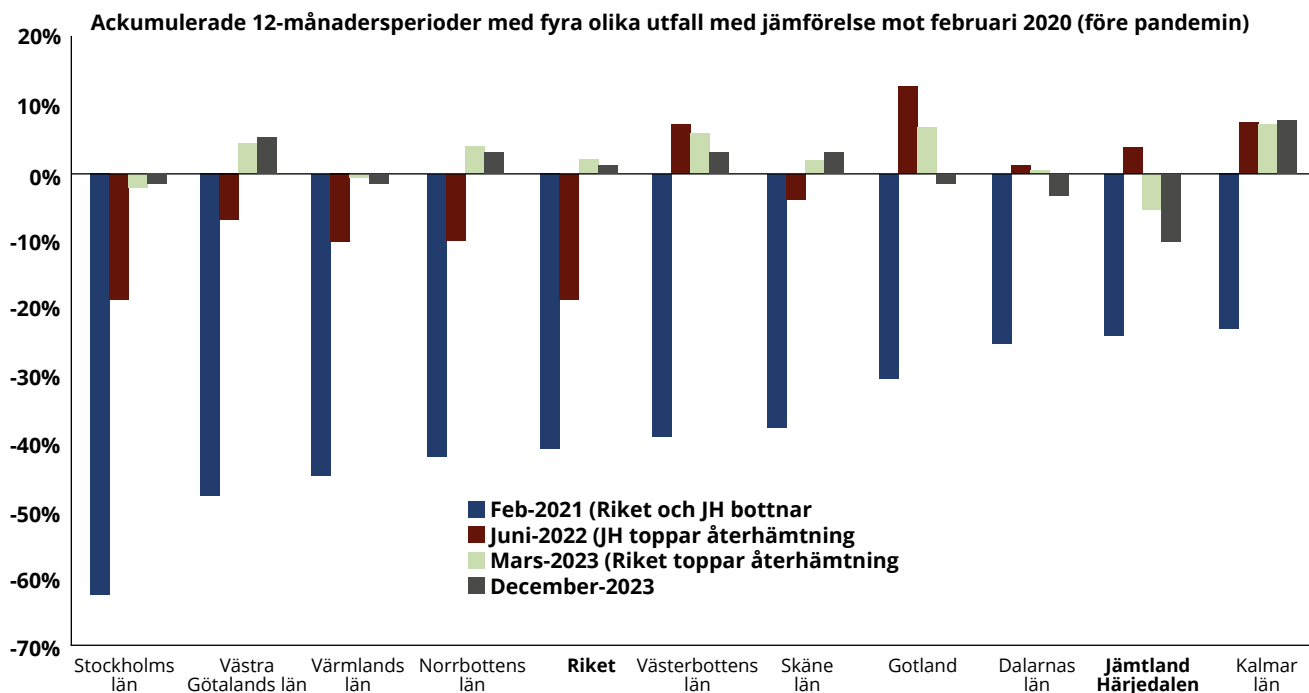
Det var framför allt den svenska marknaden som bidrog till den förhållandevis starka och snabba återhämtningen efter de initiala effekterna av pandemin. Återhämtningen började redan i juni 2020 och med undantag för början av vintern 2021 så redovisades ökning varje månad fram till maj-juni 2022 då den ackumulerade 12-månaderssiffran överträffade tidigare all time high med 385 000 gästnätter. Därifrån har utvecklingen vänt nedåt och fram till december 2023 så är minskningen påtaglig, -0,56 milj (-18,7%). Jämfört med före pandemin så är minskningen -6,8%. Orsakerna till utvecklingen är säkerligen flera. Efter två år med hemester fanns troligen ett uppdämt behov av att resa utomlands igen, samtidigt som sämre ekonomiska tider med kostnadsökningar och höjda räntor har påverkat det inhemska resandet negativt.

För utlandsmarknaderna som störtade under början av pandemin har återhämtningen skett senare och långsammare som en effekt av olika reserestriktioner. Kurvan börjar vända uppåt först efter vintersäsongen 2021 och har sedan varit obruten fram till slutet av 2022. Därefter har kurvan planat ut, även om 2023 har inneburit en mindre ökning av antalet utländska gästnätter. Jämfört med före pandemin så handlar det fortfarande om tydliga minussiffror, totalt nästan -150 000 gästnätter motsvarande -23,6%. Även utlandsmarknaderna har naturligtvis påverkats av det ekonomiska omvärldsläget samtidigt som resmöjligheterna är annorlunda efter pandemin då många reseföretag påverkats. Samtidigt är den svaga kronan en plusfaktor för utlandsmarknaderna, som kan komma att ha positiv inverkan. I början av 2024 märks det inte minst när det gäller en kraftig ökning av danska skidturister.

I bilden Ackumulerade 12-månadersperioder med fyra olika utfall, visas utvecklingen som ackumulerade 12-månaderssiffror (jämfört med föregående 12-månadersperiod) för ett antal svenska regioner och riket som helhet. När läget var som sämst för riket som helhet, i februari 2021, låg minskningen på drygt 40% (blå staplar). För Jämtland Härjedalen som också bottnade i februari 2021 var minskningen -24%. Samtliga regioner hade sämsta utfallet i antingen februari eller mars 2021. Allra sämst var läget för Stockholms län med -63%. Därefter har regionerna återhämtat sig i olika takt. För Jämtland Härjedalen toppade det i juni 2022 (röda staplar) med +4%, endast överträffat av Västerbottens

län, Kalmar län och Gotland. I december 2023 (grå staplar) landar Jämtland Härjedalen på -10,1%, medan riket redovisar +1,5%. Allra bäst siffror gäller för Kalmar län, men i relation till nedgången under pandemin så är det Västra Götaland som redovisar den starkaste utvecklingen. I jämförelse med nedanstående nio regioner samt riket som helhet och jämfört med innan pandemin så har Jämtland Härjedalen det sämsta utfallet. Det är en effekt av den relativt sett svaga utvecklingen under 2023. Även Gotland, som låg i topp i juni 2022, har tappat och ligger nu på minussiffror.

Kommersiella gästnätter

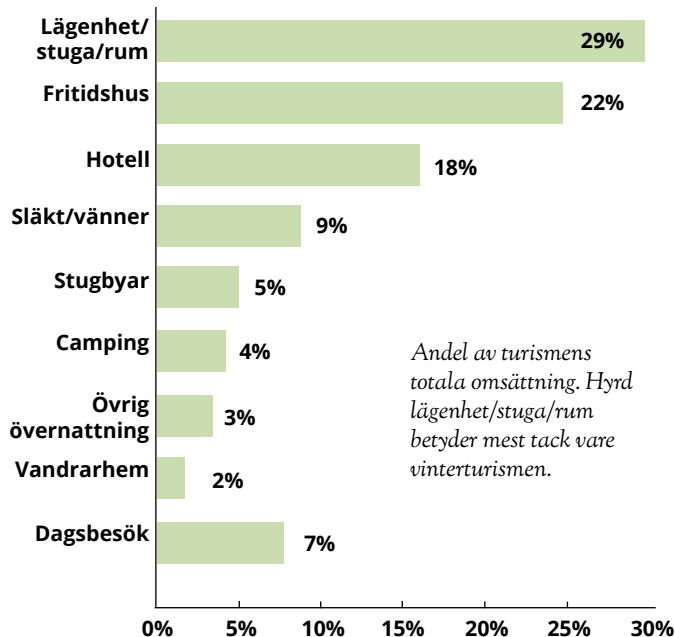

Turismens ekonomiska betydelse

Kommersiellt boende ger drygt hälften av turistintäkterna

58% av de totala turistintäkterna kommer från besökare som bor kommersiellt, vilket är oförändrat jämfört med 2022. Hyrd stuga/lägenhet/stugby är fortsatt den ekonomiskt viktigaste boendeformen och står för totalt sett en tredjedel av omsättningen. Vinterturismen är en viktig förklaring. Den andra stora kommersiella boendeformen är hotellerna med en andel på 18%, vilket är en liten ökning jämfört med året innan, men fortfarande en något lägre andel jämfört med hur det såg ut innan pandemin (19%). Hotellerna var den boendeform som tappade mest under pandemin, men merparten av nedgången är nu återhämtad. Det icke kommersiella boendet svarar sammantaget för en dryg tredjedel av de totala utläggerna. Jämfört med riket som helhet så är fritidshuset en betydligt viktigare boendeform ekonomiskt sett i Jämtland Härjedalen, medan motsatsen gäller för boende hos släkt och vänner. Dagsbesök står för 7% av de totala utläggerna, vilket är oförändrat jämfört med 2022.

Utläggerna fördelade efter boendekategori

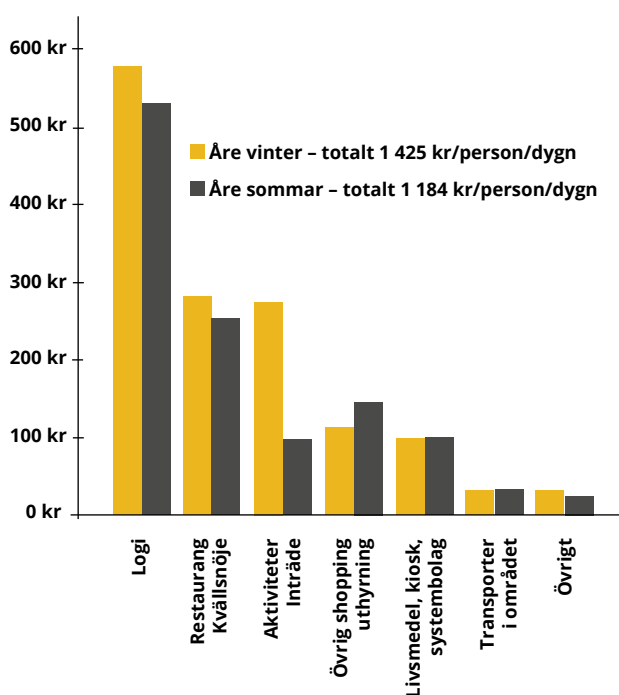
Genomsnittligt dygnsutlägg – hotellgäster spenderar mest

Det genomsnittliga dygnsutlägget ökade, från 533 kronor (2022) till 556 kronor per person och dygn under 2023. Det är också mer jämfört med innan pandemin, motsvarande siffra för 2019 var 507 kr. De viktigaste förklaringarna till de ökade snittutläggen är kopplade till logi och liftkort där intäkterna per gäst och dygn har ökat jämfört med 2022. Hotellgästerna spenderar mest, 1 256 kronor per person och dygn, mer än fyra gånger så mycket som de som bor hos släkt och vänner och nästan fyra gånger så mycket jämfört med fritidshusboende. Dagsbesökaren spenderar 429 kronor per person och dag och för dem är shopping en viktig förklaring. Snittutlägget för dagsbesökare har ökat något (+3%) jämfört med 2022.

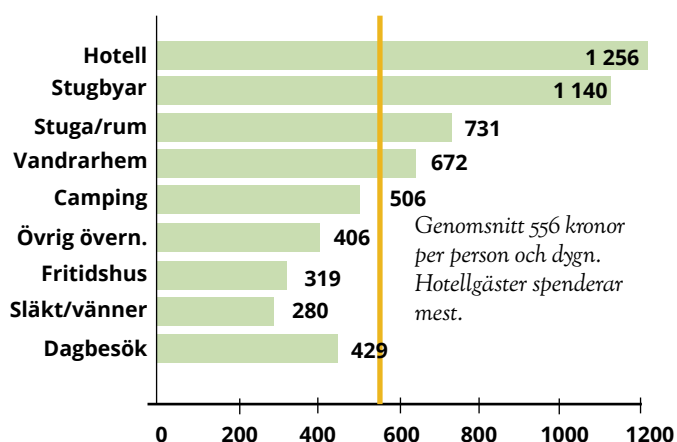
Utläggerna varierar beroende på besöksmål, årstid och boendeform

Generellt sett ligger utläggerna på en högre nivå under vintersäsongen. Dels handlar det om att en högre andel bor i kommersiella boendeformer, fler har högre utlägg för aktiviteter (främst liftkort), men också genom att vinterperioden lockar en högre andel köpstarka gäster. Samtidigt kan man konstatera att en jämförelse av Åre sommar och vinter, med utgångspunkt från gäster som bor kommersiellt (hög andel hotellboende), visar att skillnaderna inte är så stora. Vintergästen spenderar ca 240 kr mer per person och dygn än sommargästen. Visserligen stannar vintergästen en längre tid, vilket i regel innebär att dygnsutläggen blir något lägre, men man kan nog med fog säga att Åres sommargäster är förhållandevis högspenderande. Den stora skillnaden gäller aktiviteter/inträden och det är naturligtvis liftkortet som bidrar. Skidgästen åker skidor fler dagar per vistelse än vad sommargästen cyklar i Åre Bike Park eller åker lift för att vandra. Men framför allt är det en högre andel av vintergästerna som nyttjar liftarna jämfört med hur det ser ut på sommaren. Även utläggerna för logi och restaurang/nöje är lite högre under vintern, medan utläggerna kopplat till handel är lika stora på sommaren som på vintern.

Besökare i Åre sommar och vinter 2018 – så spenderar de sina utlägg

Genomsnittligt dygnsutlägg efter boendeform

Det genomsnittliga dygnsutlägget ökade, från 533 kronor (2022) till 556 kronor per person och dygn under 2023.

Om man jämför resultatet från Åres sommarundersökning med undersökningar från Östersund 2017 och undersökningen som genomfördes kopplat till ett antal så kallade InfoPoints (enkla typ av turistinformationer, som samlade mailadresser för enkätfrågor) runt om i Jämtland Härjedalen 2019 så är skillnaderna betydande. Beaktat att båda de sistnämnda undersökningarna i allt väsentligt mäter mot bredare målgrupper, där alla typer av besökare med utgångspunkt från boendeformer är representerade, medan Åre främst handlar om hotellgäster, samt till en del gäster som hyr lägenhet/stuga.

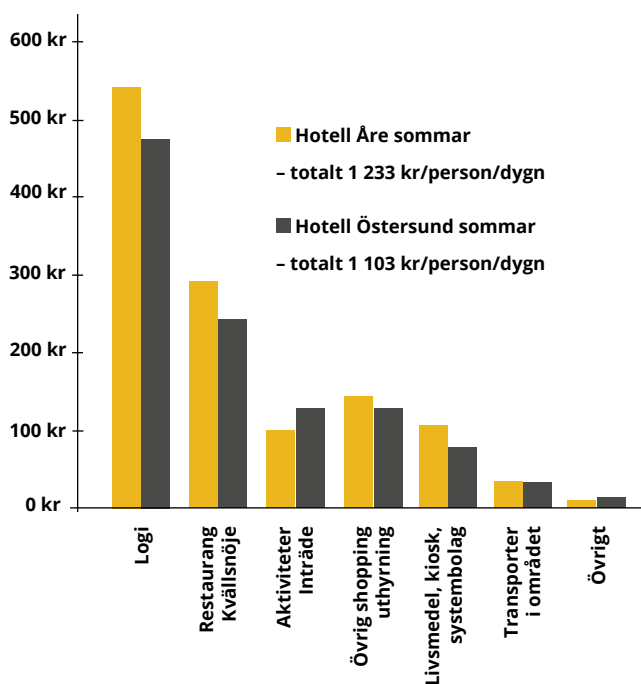
En stor andel gäster kommer för att cykla. Foto: Darren Hamlin

Om man jämför hotellboende gäster i Åre och Östersund så är skillnaderna betydligt mindre, men man kan ändå konstatera att gästerna i Åre spenderar något mer än i Östersund och betydligt mer än om man tittar på ett någorlunda representativt tvärsnitt av hela Jämtland Härjedalen.

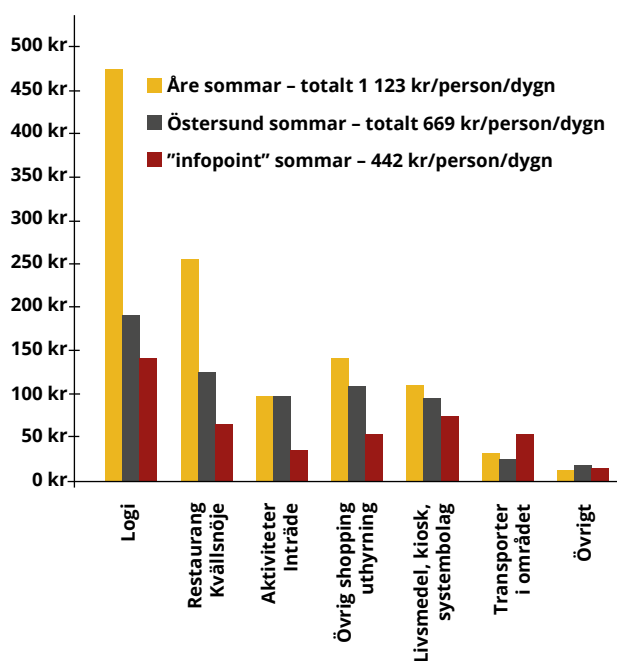

Avsmakningsmeny hos Åre Nature Studio i Tångböle. Foto: Anne Adsten

Hotellgäster Åre och Östersund sommar 2017 – så spenderar de sina utlägg

Sommar 2017 – skillnad i utläggsmönster

Visste du att...

Antal tillgängliga bäddar i de större destinationerna

- Åre 42 000 bäddar
 - Funäsfjällen 25 000 bäddar
 - Vemdalen 26 000 bäddar
 - Lofsdalen 10 000 bäddar
 - Bydalsfjällen 7 000 bäddar
 - Östersund 2 700 bäddar
 - Storlien 1 000 bäddar
 - Sammanlagt >113 000 bäddar
- Hovde hotell i Vemdalen bedöms ha "God nivå" och Fjällnäs i Funäsfjällen, Hotel Åregården samt Copperhill Mountain Lodge i Åre "Mycket god nivå" av White Guide i listan över Sveriges bästa hotell.

- Husbilsdestination Sverige uppskattar att var tredje husbilsnatt sker på en campingplats för att bedöma husbilsturismens omfattning i Sverige.
- Jämtland var det tionde största länet i Sverige räknat i antal gästnätter på campingplats 2023. Campinggästerna stannade i medeltal 2,5 nätter under sin vistelse i Jämtland Härjedalen 2023 (SCR). Det totala antalet nätter på camping i Jämtland Härjedalen minskade med 6,2% jämfört med 2022, vilket motsvarar -35 000 gästnätter (Nordanalys).
- Jämtland Härjedalen har ca 125 campingar och aktörer som erbjuder ställplatser för husbil/husvagn (JHT inventering 2022).

11,2 miljoner gästnätter/år

Sammantaget visar producentstatistik (SCB/Tillväxtverket) tillsammans med andra undersökningar samt skattningar att det totalt förläggs 11,2 miljoner övernattningar i länet (kommersiella och icke kommersiella gästnätter). Det är en minskning med knappt 1,1 miljoner gästnätter (-9%) jämfört med 2022. Jämfört med det tidigare toppåret (2019) visar 2023 en minskning med drygt 300 000 gästnätter (-2,7%).

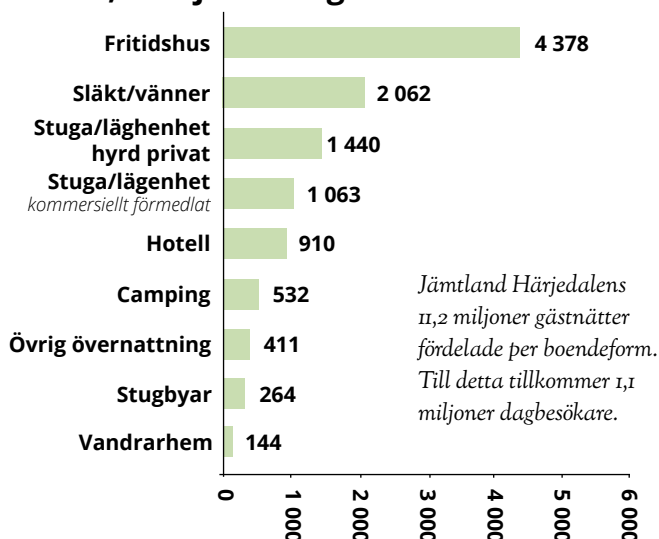
De kommersiella övernattningarna minskade med 311 000 gästnätter (-9,6%) för att landa på totalt 2 913 000 gästnätter. Jämfört med det tidigare toppåret 2019 (3 165 000 gästnätter) är det en minskning med drygt 250 000 gästnätter (-8%). Under vintersäsongen sjunker andelen icke kommersiellt boende medan i första hand stuga/rum/lägenhet och hotell ökar sin andel. Sommartid ökar campingen.

De flesta bor i förmedlade stugor och lägenheter samt stugbyar

För de kommersiella boendeformerna som mäts via producentstatistik utgör förmedlade stugor/lägenheter tillsammans med stugbyar den största boendekategorin med 1 327 000 gästnätter. Dock syns en tydlig minskning jämfört med 2022, -237 000 gästnätter (-15,2%). En mycket stor del av dessa gästnätter och därmed minskningen, är kopplade till länets större skidorter under vintern. Hotellens återhämtning efter pandemin avstannade under 2023 och jämfört med 2022 så minskade antalet gästnätter med 22 000 (-2,3%).

Även campingen, som är en stor boendeform under sommaren, visar på samma utveckling som hotellen. Efter en tydlig återhämtning bryts trenden och 2023 års siffror (532 000 gästnätter) är en minskning med -35 000 gästnätter (-6,2%) jämfört med året innan. Även för vandrarhemmen bryts fjolårets uppgång och den negativa trenden relaterat till före pandemin förstärks med ytterligare -17 000 gästnätter. Jämfört med 2019 har vandrarhemmen tappat från 202 000 gästnätter till 144 000, en minskning med 28,7%.

Totalt 11,2 miljoner gästnätter och 1,1 miljoner dagsbesök

Fritidshus, privat uthyrning samt boende hos släkt och vänner

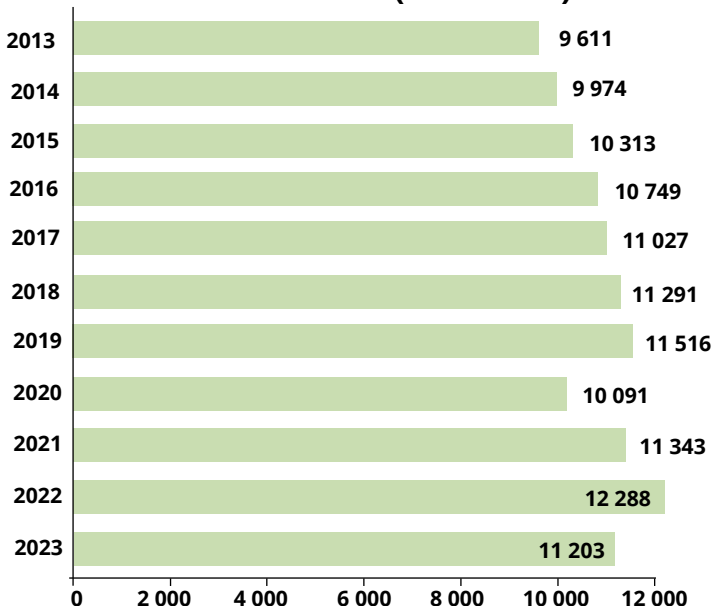
Uppgifterna för fritidshus och privat uthyrning är skattade, med utgångspunkt från utfallet i tidigare stickprovsundersökningar, kompletterat med en mindre, avgränsad undersökning kring fritidshus som genomfördes under 2022, se mer information om undersökningen i nästa avsnitt. När det gäller boende hos släkt och vänner så har det genomförts en undersökning under 2022-2023 av mer omfattande karaktär, se vidare i nästa avsnitt. Uppgifterna kring det icke kommersiella boendet har tidigare varit föremål för osäkerhet. Med de nu genomförda undersökningarna ökar säkerheten, framförallt när det gäller boende hos släkt och vänner.

Under pandemin var mönstret att delar av fritidsboendet i länet nyttjades i högre grad och av svenskar, medan boendet hos släkt och vänner låg på en lägre nivå än tidigare (utifrån rekommendationer från Folkhälsomyndigheten om att minska umgänget). Den genomförda undersökningen kring boendet hos släkt och vänner visar på en betydande ökning jämfört med 2021. Sannolikt vittnar ökningen om en kombination av att tidigare skattningar legat något lågt och en faktisk ökning efter pandemin. 2023 års siffror baseras delvis på undersökningen, i kombination med skattningar utifrån andra indikatorer. Totalt genererade boende hos släkt och vänner 2 062 000 gästnätter 2023, att jämföra med 2 170 000 miljoner under 2022. Innan pandemin var motsvarande siffra knappt 2 miljoner gästnätter. Antalet övernattningar i eget fritidshus skattas till knappt 4,4 miljoner, en minskning med 467 000 jämfört med 2022. Privat uthyrning/utlåning beräknas generera ca 1,44 miljoner gästnätter, en minskning med drygt 150 000 jämfört med 2022.

Gästnätter kopplat till omsättning i ett 10-årsperspektiv

Trenden när det gäller gästnätter den senaste 10-årsperioden är positiv, men med några tydliga hack i kurvan. Dels när pandemin slår till 2020 men också 2023 efter två år av stark återhämtning efter pandemin. Sett till den senaste 10-årsperioden är gästnattsökningen knappt +17%. Under samma period så har den totala omsättningsökningen för besöksnäringen ökat med +41%. Det innebär att dygnsutläggen har ökat tämligen kraftigt, särskilt de senaste två åren, men en hel del av dygnsutläggens ökning är en effekt av inflation, och då inte minst under 2022 och 2023.

Gästnätter 1000-tal (2013-2023)

Sett till den senaste 10-årsperioden är gästnattsökningen knappt +17%. Under samma period så har den totala omsättningsökningen för besöksnäringen ökat med +41%.

Antal dagsturister är resultatet av en skattad beräkning

Antalet dagsturister i Jämtland Härjedalen uppgår med den nya mätmetoden (från och med 2013) som även omfattar kortare dagsresor än 100 kilometer, till knappt 1,1 miljoner. Det är en skattad minskning med drygt 100 000 jämfört med 2022, men dagsturismen mäts/skattas med osäkra metoder, vilket ger upphov till stora felmarginaler och därmed svängningar i siffrorna.

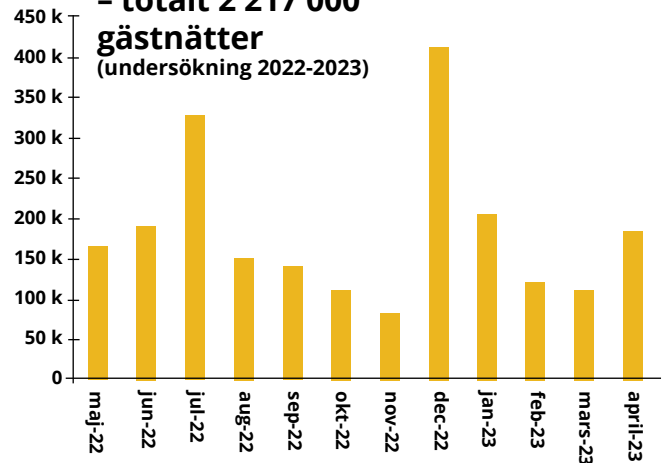
Undersökning om boende hos släkt och vänner

Boende hos släkt och vänner har tidigare skattats med utgångspunkt från äldre och begränsade data. Under 2022-2023 har en omfattande undersökning genomförts som syftar till att kartlägga övernattningar hos privathushåll i Jämtland Härjedalen av släkt och vänner till de boende. Undersökningen är genomförd med telefonintervjuer vid tre olika tillfällen, omfattande ca 1 250 intervjuer vid varje tillfälle. Vid mättillfälle 1 (september 2022) kartlades boendet under perioden maj-augusti, vid mättillfälle 2 (januari 2023) perioden september-december och den avslutande perioden i maj 2023 omfattade perioden januari-april. Resultatet visar på totalt drygt 2,2 miljoner gästnätter. Som underlag för helåret 2022 i beräkningar av totalt antal gästnätter har 2 170 000 gästnätter räknats. För 2023 är motsvarande siffra 2 062 000 gästnätter. Eftersom det handlar om en stickprovundersökning ska inte siffrorna i diagrammet tolkas som exakta värden, men bilden visar på ett tydligt sätt gästnätternas fördelning över året. December genererade klart flest gästnätter och

Gästnätter hos släkt och vänner

- totalt 2 217 000

gästnätter
(undersökning 2022-2023)

möjligen kan det ha påverkats av att de föregående två åren med pandemirestriktioner hållit ner besöken i december/under julen och att det därför fanns ett uppdämt behov.

Resultatet från den här undersökningen ligger på en högre nivå jämfört med skattningarna från närmast föregående år. Men dessa har i hög grad varit påverkade av pandemin. Även jämfört med 2019 (knappt 2 miljoner gästnätter) är siffrorna något högre. De tidigare siffrorna tog inte hänsyn till utländska gästnätter hos släkt och vänner. Den genomförda undersökningen visar på drygt 190 000 utländska gästnätter hos släkt och vänner i Jämtland Härjedalen.

Den genomförda undersökningen av släkt- och vänboende visar att drygt 190 000 utländska gästnätter gjordes hos släkt och vänner i Jämtland Härjedalen.

Fritidshus

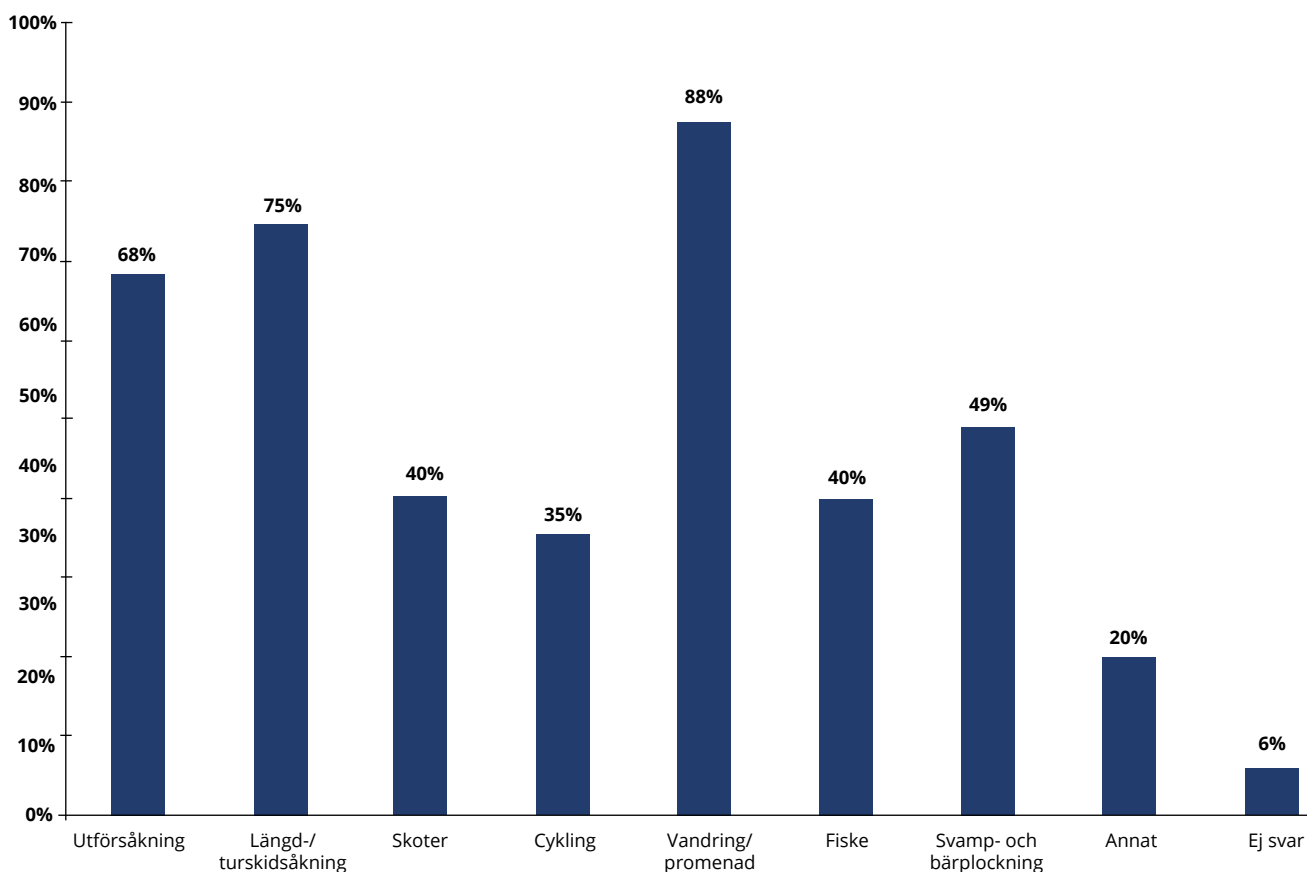
Härjedalen har flest fritidshus per invånare

Totalt minskade antalet registrerade fritidshus i Jämtland Härjedalen med 1,1% från 2022 till 2023. Detta kan exempelvis

bero på att fritidshus blivit permanentbostäder. När det gäller fritidshus i Jämtland Härjedalen bör man ha i åtanke att det dessutom finns ett stort antal stugor och lägenheter formerade i bostadsrättsföreningar, framförallt i fjälldestinationerna, som inte räknas in i antal fritidshus. Under de senaste 10 åren har antalet fritidshus ökat kraftigt. Flest fritidshus per capita

Kommun	Antal fritidshus förändring 2010-2020	Antal fritidshus 2023	Antal inv 2023 (SCB)	Fritidshus i relation till invånarantal 2021
Härjedalen	+1 316	9 626	10 145	0,95
Åre	+617	5 692	12 464	0,46
Berg	+508	4 820	7 140	0,67
Strömsund	+516	3 734	11 113	0,34
Krokom	+214	2 961	15 595	0,19
Bräcke	+165	2 225	6 099	0,36
Östersund	-1	1 824	64 881	0,03
Ragunda	+139	1 365	5 135	0,27
Summa	+3 474	32 247	132 572	0,24

Aktiviteter i den undersökta gruppen av fritidshusägare

har Härjedalen bland regionens kommuner, 0,95 fritidshus per invånare (2023). Även Berg och Åre har relativt hög andel fritidshus i relation till antalet invånare (0,67 respektive 0,46). Minst andel har Östersunds kommun (0,03). 6% av fritidshusen i Jämtland Härjedalen har utländska ägare 2023 enligt SCB. Normmän äger 4,3% av det totala antalet fritidshus i regionen. 5,3% av det totala antalet fritidshus i Sverige (612 480 st) finns i Jämtland Härjedalen.

I samband med ett utskick som 2022 genomfördes av Region Jämtland Härjedalen till ett urval (30-55 år ej boende i länet) personer med fritidshus i länet, bifogades en inbjudan att delta i en undersökning. Undersökningen syftade till att kartlägga nyttjandet av fritidshus, för egen del samt eventuell utlåning/uthyrning. Antalet svar (drygt 200) är mycket begränsat och därför är det vanskligt att generalisera utifrån resultatet.

Några resultat från undersökningen

- Det genomsnittliga nyttjandet per år uppgår till knappt 40 nätter.
- Under pandemin var det drygt en tredjedel som nyttjade sitt fritidsboende mer än normalt, medan drygt 10% nyttjade det i mindre omfattning.
- Hälften svarar att man arbetat från sitt fritidsboende under pandemin.
- En knapp fjärdedel hyrde ut sitt boende under det senaste året (2021), merparten i privat (15%), men också kommersiellt (5%) eller via AirBnB (3%).
- Det senaste genomförda besöket, var i 90% av fallen förlagt till vinterperioden (dec-apr) och den genomsnittliga stanntiden var 7 dagar.

- Genomsnittsutlägget (spenderat i området vid senaste besöket) bedömdes till 266 kr/person/dygn. Det innebär utslaget per år och fritidshus utlägg på ungefär 40 000 kr. Till det ska adderas den genomsnittliga årliga renoveringskostnaden på ca 30 000 kr. När det gäller renoveringen är det inte säkert att hela summan kan kopplas till utlägg i området där fritidshuset ligger.
- Drygt hälften av svaren är kopplade till fritidshus i Härjedalens kommun, drygt 20% i Bergs kommun och drygt 10% i Åre kommun.
- En dryg tredjedel kan tänka sig att flytta till och skriva sig som bofast i Jämtland Härjedalen.
- Vandring/promenader, följt av längd/turåkning och utförsäkning är de aktiviteter som man ägnar sig åt i störst utsträckning.

I anslutning till undersökningen tillfrågades de svarande om vilka delar och hur de skulle önska att den destination de hade sitt fritidshus i skulle kunna utvecklas. Resultaten i form av fria svar finns tillgängliga via JHT.

Idag äger nästan 22 procent av Sveriges befolkning en fritidsbostad och ca 59 procent av landets befolkning har tillgång till fritidshusvistelse genom exempelvis släktingar. Siffrorna är unika för Europa och har ett ursprung i trenden som startade under slutet av 1800-talet då det ansågs hälsosamt att vistas i naturen. Under 1920-1930-talet fick allt fler råd att skaffa en enklare andra bostad och "Den lilla röda stugan" blev ett ideal. Den ökande inflyttningen till städerna har också medfört att allt fler hus på landsbygden förvandlats till fritidsboenden (Mäklarhuset).

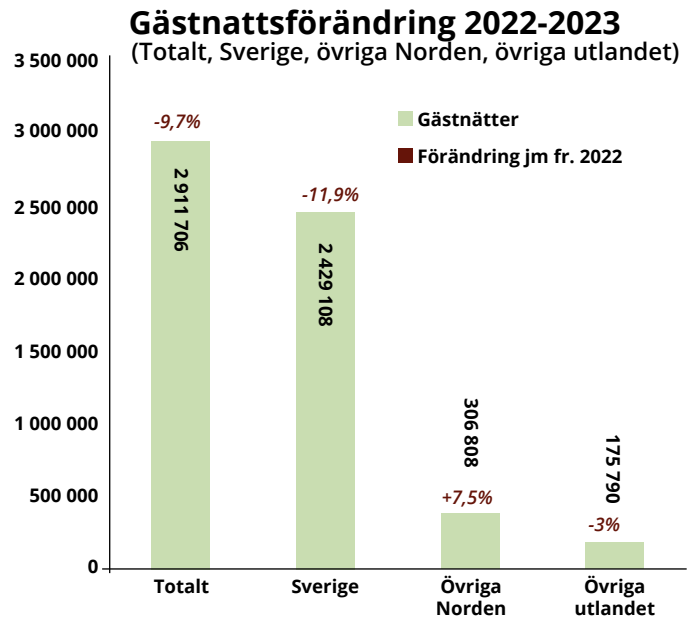
Kommersiella gästnätter

Det totala antalet kommersiella gästnätter (hotell, stugby, vandrarhem, camping och kommersiellt förmedlade stugor/lägenheter) uppgick 2023 till drygt 2,9 miljoner. Som jämförelse anger Tillväxtverket att 68,6 miljoner gästnätter registrerades för Sverige 2023, vilket innebär att Jämtland Härjedalen står för drygt 4,2% av landets gästnätter med ett invånarantal som uppgår till 1,3% av Sveriges befolkning.

Norge är Jämtland Härjedalens största utlandsmarknad

Den svenska marknaden stod för 2,43 miljoner, Norden för 307 000 (varav Norge stod för 228 000 gästnätter), medan övriga utlandet genererade 176 000 gästnätter. Sammanlagt utgör de utländska kommersiella gästnätterna i Jämtland Härjedalen knappt 3% (483 000 gästnätter) av de totala utländska gästnätterna i Sverige (17,1 miljoner).

Jämfört med 2022 så minskade de kommersiella gästnätterna med -9,7%, motsvarande -312 000 gästnätter. Den svenska marknaden minskade med -11,9% (-328 000 gästnätter). Utlandsmarknaderna bromsade upp den totala minskningen något, genom en ökning med 16 000 gästnätter, motsvarande +3,4%. Övriga Norden redovisade +7,5%, motsvarande +22 000 gästnätter, där den norska marknaden stod för drygt hälften av ökningen, +9 000 gästnätter. Övriga utlandet minskade något, -3,0% motsvarande drygt -5 000 gästnätter.

Största utlandsmarknaderna 2023

1. Norge 228 454 gästnätter
2. Danmark 55 816 gästnätter
3. Tyskland 46 361 gästnätter
4. Finland 26 974 gästnätter
5. Nederländerna 23 459 gästnätter
6. Storbritannien 20 583 gästnätter

Hur bor utländska respektive svenska gäster?

Det är tämligen stora skillnader kring hur olika marknader väljer boendeform. Av diagrammet på nästa sida framgår att utländska gäster totalt sett i högre grad bor på camping och hotell jämfört med svenska gäster, medan motsatsen gäller för vandrarhem, förmedlat boende och i viss mån stugby.

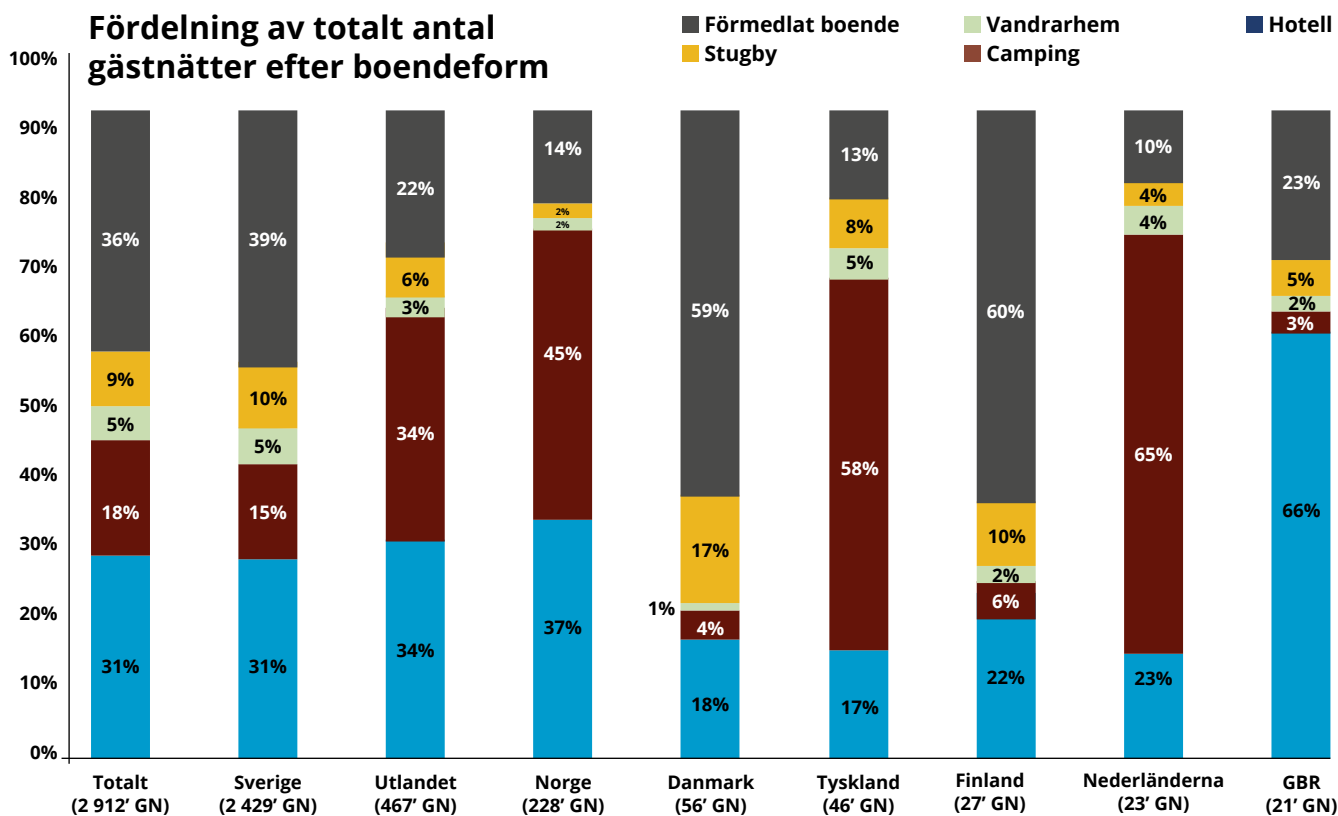
Camping i västjämtland. Foto: Emrik Jansson

Av de 483 000 utländska gästnätterna förläggs 34% på camping. Motsvarande andel för den svenska marknaden är 15%. Det är framför allt den norska marknaden som påverkar andelen utländska gästnätter genom stora volymer (45% av totalt 228 000 norska gästnätter), men Tyskland (58%) och Nederländerna (65%) uppvisar ännu högre andelar för campingen. Dessa tre marknader är tydliga sommarmarknader.

Motsatsen gäller för Danmark, Finland och Storbritannien, där boendeandelen för camping är mycket låg. För hotellen är det Storbritannien och Norge som utmärker sig med höga andelar. Motsatsen gäller för Nederländerna, Tyskland och Danmark. Vandrarhem är totalt sett en liten boendeform för utländska gäster, men prioriteras något högre av besökare från Tyskland och Nederländerna. Stugbyar och framför allt förmedlat boende är boendeformer med tyngdpunkt på vintersäsongen och där utmärker sig Danmark och Finland med mycket höga andelar, 76% respektive 70% av totalt gästnattsantal.

Så bor våra utländska gäster

- Camping sommartid: normän, tyskar och holländare.
- Hotell: briter och normän.
- Stugbyar och förmedlat boende: danskar och finländare.
- Vandrarhem: Färre utländska gäster. Vandrarhem väljs i lite högre grad av gäster från Tyskland och Nederländerna.

Stora skillnader mellan kommuner

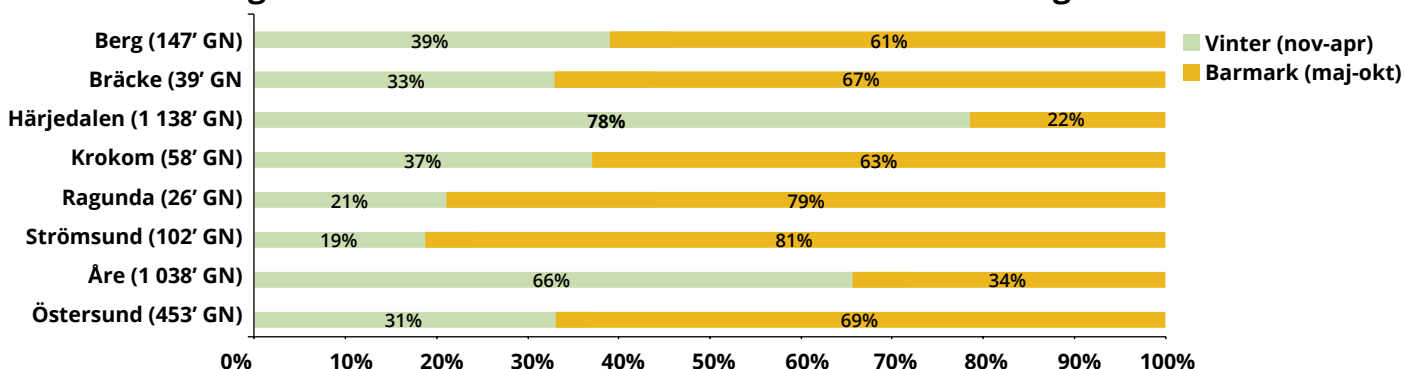
Av länets drygt 2,9 miljoner kommersiella gästnätter står Härjedalens och Åre kommun tillsammans för 75% av samtliga gästnätter. Dessa två kommuners dominans har förstärkts ytterligare under pandemiåren och bibehålls under 2023. Förklaringen är de stora skiddestinationer med en tydlig tyngdpunkt på vintern. För Härjedalens kommun är nästan 8 av 10 gästnätter förlagda till vinterperioden och för Åre kommun två tredjedelar.

Östersund, som är den tredje största kommunen sett till antalet gästnätter är mer av en sommardestination, där nästan 70% av gästnätterna är förlagda till barmarkspérioden. Strömsunds kommun är den mest utpräglade barmarkdestinationen, med drygt 80% av gästnätterna under den perioden. Strömsunds kommun är samtidigt den kommun som har högst andel utländska gäster

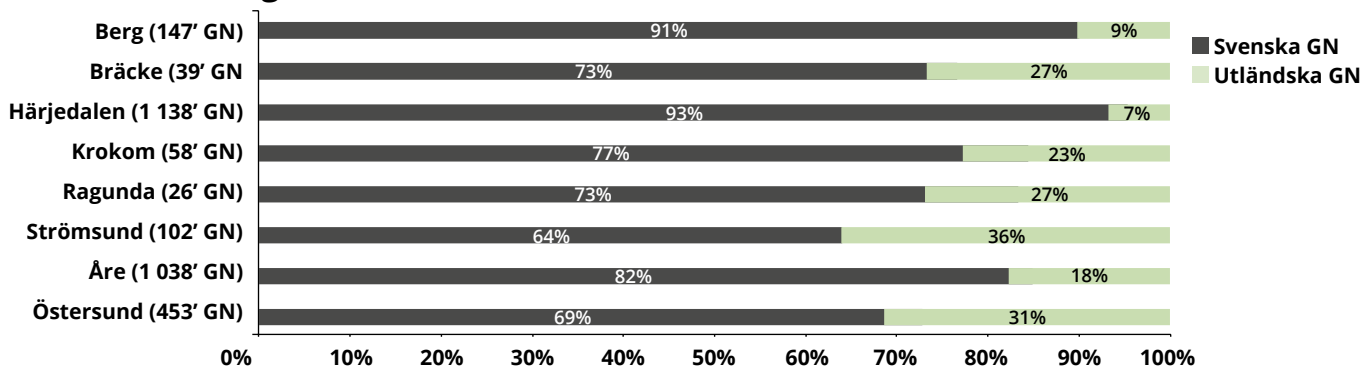
(36%). Det är framförallt den norska marknaden som bidrar till detta, men även höga andelar av tyska och holländska gäster. Även Östersund har en förhållandevis hög andel utländska gäster (31%), men har tappat jämfört med innan pandemin då andelen låg på drygt 35%. De norska besökarna är helt dominerande i Östersund och de siffrorna har inte helt återhämtats till nivåerna före pandemin.

Härjedalens kommun som totalt sett har flest gästnätter, har lägst andel utländska gäster (7%), även om de till antalet var många (85 000). Härjedalens kommun har också klarat sig bäst under pandemin, där den förhållandevis låga andelen utländska gäster är en delförklaring. En annan del av förklaringen är det ökade intresset för skid- och fjälldestinationerna i och med det ökade intresset för friluftsliv, inklusive skidåkning, under pandemin. Samtidigt tappade Härjedalens kommun 16% av gästnätterna jämfört med toppåret 2022, tillsammans med Krokom den största procentuella minskningen bland länets kommuner.

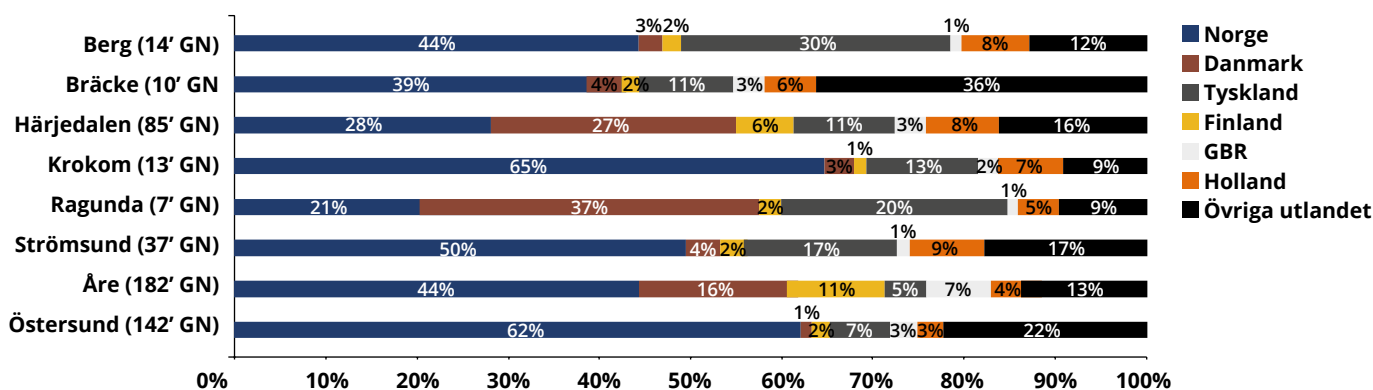
Kommersiella gästnätter i länets kommuner fördelat efter säsong

Kommersiella gästnätter i länets kommuner fördelat efter svenska och utländska GN

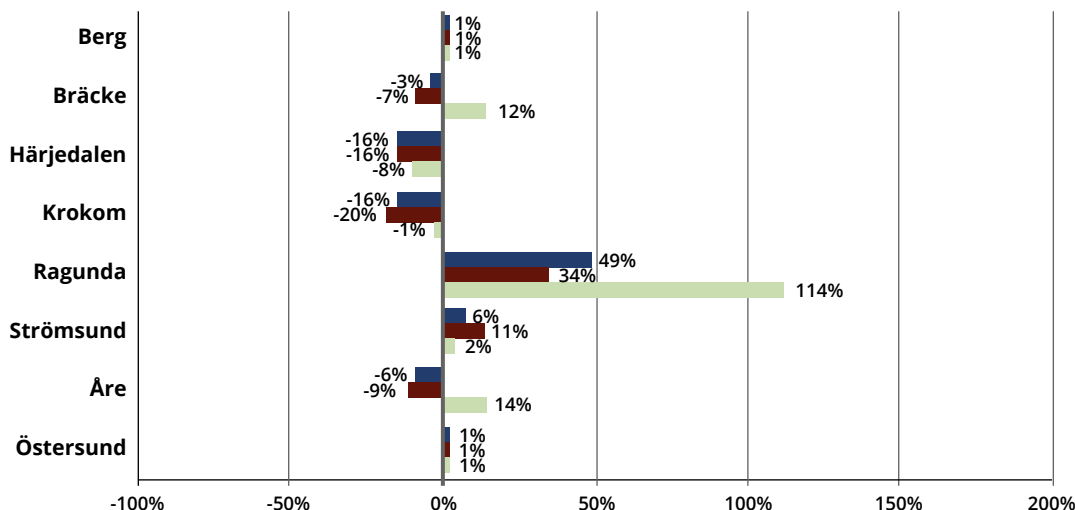
Kommersiella gästnätter i länets kommuner fördelat efter de största utlandsmarknaderna

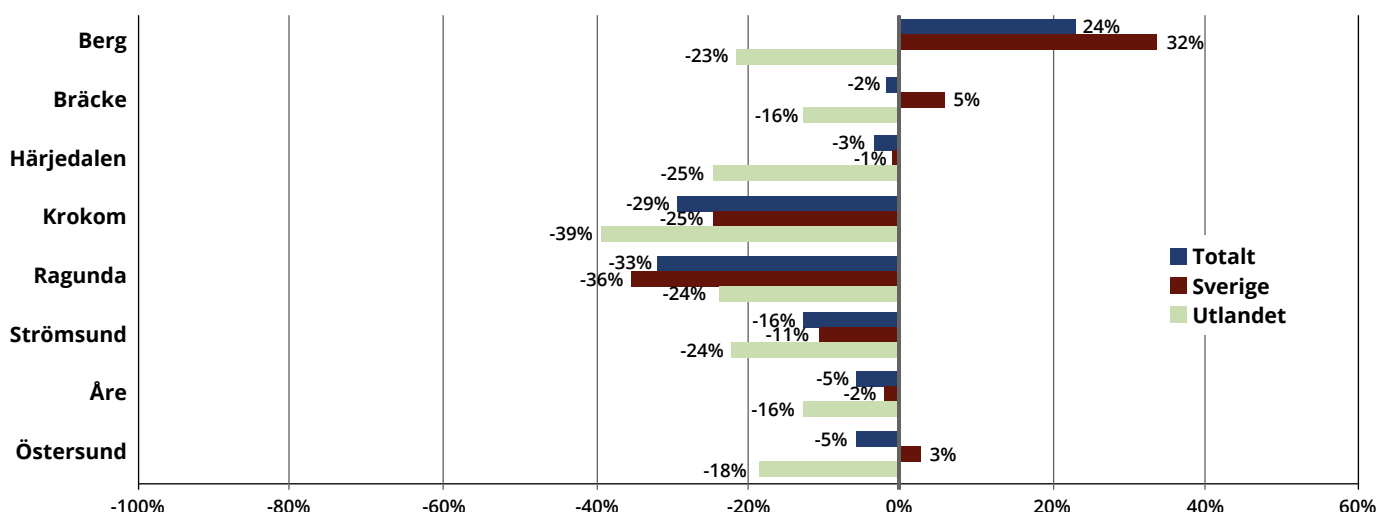
Diagrammet nedan visar utvecklingen för länets kommuner mellan 2022 och 2023. De två största kommunerna sett till antalet gästnätter ligger bakom stora delar av minskningen för hela Jämtland Härjedalen och det är framförallt en svagare utveckling under vintersäsongen som är förklaringen. Härjedalens kommun minskar med -16%, vilket motsvarar -212 000 gästnätter. Även Åre kommun backar tydligt, -64 000 gästnätter (-6%). Krokoms minskning är betydande i relativa termer (-16%), men här handlar det om betydligt mindre volymer utifrån ett länsperspektiv, -11 000 gästnätter. Både Bergs och Östersunds kommuner ökar med +1%, både totalt och för svenska och utländska gäster. Strömsund redovisar +6% på totalen, medan Ragunda landar på hela +49%. Det motsvarar drygt +8000 gästnätter. Ökningen ska ses mot bakgrund av en tydlig minskning 2022. Låg svarsfrekvens och vägningar av siffrorna skapar osäkerhet kring Ragundas siffror. Fem av länets kommuner uppvisar en ökning på utlandsmarknaderna, i volym räknat tydligast för Åre kommun där

ökningen var knappt 22 000 gästnätter. Härjedalen tappar samtidigt nästan 8 000 utländska gästnätter. För den svenska marknaden märks en tydlig minskning, som började redan under andra halvan av 2022. Det är återigen Härjedalen (-204 000 gn) och Åre (-85 000 gn) som är de stora förlorarna, men även Krokom med -11 000 påverkar helheten i negativ riktning. Strömsund, Ragunda, Östersund och Berg uppvisar ökning, men sammantaget för alla fyra kommunerna handlar det om jämförelsevis blygsamma +17 000 gästnätter. I nästa diagram visas en jämförelse mot 2019, så som det såg ut innan pandemin. Bergs kommun är det tydligaste positiva utropstecknet, med en total ökning på +24%. Samtliga övriga kommuner redovisar minussiffror jämfört med före pandemin (2019). De tre största kommunerna sett till antalet gästnätter redovisar enligt följande: Härjedalen -3%, Åre -5% och Östersund -5%, Krokom (-29%), Ragunda (-33%) och Strömsund (-16%) har samtliga haft en svagare återhämtning efter pandemin.

Kommersiella gästnätter i länets kommuner - förändring 2022-2023

Kommersiella gästnätter i länets kommuner – förändring 2019-2022

Arbetsstillfällena och skatteintäkter

Besöksnäringen är en del av många branscher

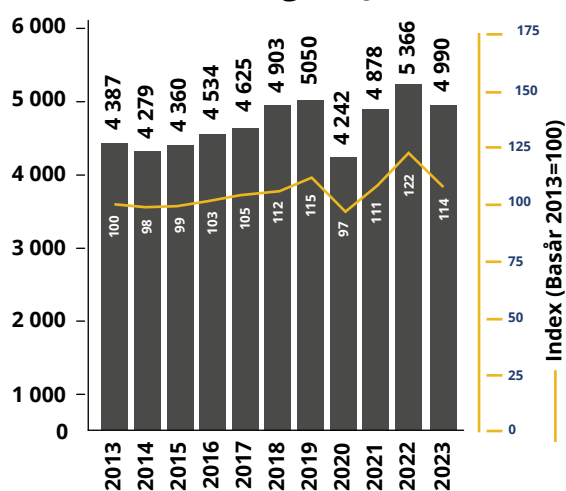
Besöksnäringen är ingen egen bransch utan kan i stället beskrivas som ett system, där konsumtion genereras av turister inom en mängd olika branscher. Olika branschers turismandel bidrar med olika mycket till samhällets ekonomi. Hur mycket en bransch bidrar beror dels på branschens totala storlek och dels på hur stor andel som härrör från turismen. Inom Jämtland Härjedalen kan en påfallande hög andel spåras till turismen, vilket bland annat exemplet med den så kallade SPRIT-undersökningen (Spridningseffekter Inom Turism) visar.

10% jobbar inom turism i Jämtland Härjedalen

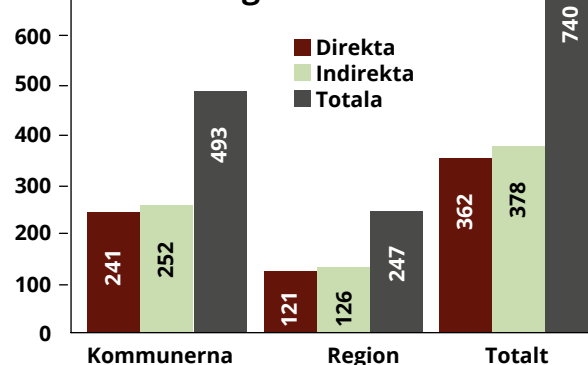
På samma sätt som när det gäller omsättning och gästnätter/besöksvolymerna så påverkades även sysselsättningen negativt av pandemin. Minskningen var påtaglig under 2020, men återhämtningen har varit stark under 2021 och har fortsatt under 2022 för att minska något under 2023 som en effekt av minskad omsättning. Totalt genererades motsvarande ca 4 990 direkta helårsarbeten av turismen i Jämtland Härjedalen under 2023. Det motsvarar en minskning med ca 7% jämfört med 2022, jämfört med 2019 (före pandemin), motsvarande ca 60 direkta helårsarbeten. Utöver detta skapas också ett stort antal arbetsstillfällen indirekt, exempelvis bagerier som förser butiker och restauranger med bröd och revisionsbyråer som hjälper turistföretagen med redovisning och bokslut. Detta ger totalt ca 7 860 helårsarbeten baserat på regionens inkomster från turismen. Med hänsyn till säsongvariationer och deltidsarbete är det betydligt fler individer som arbetar med turismen. Under högsäsong och ett normalt år, står uppskattningsvis direkt sysselsättning i turismbranschen för väl över 10% av regionens samlade sysselsättning. I flera av regionens destinationer är andelen sysselsatta så hög att det är rimligt att anta att orterna är mycket beroende av besöksnäringen, se vidare avsnittet som handlar om SPRIT-undersökningen (Spridningseffekter inom Turism).

Kurvan över sysselsättningsutvecklingen följer i stort den som gäller för omsättningsökningen. Sett till den senaste 10-årsperioden är ökningen +14%, vilket är lägre jämfört med omsättningsökningen,

Antal årssysselsatta inom besöksnäringen i JH 2013-2023

Skatteintäkternas fördelning i Msek

men i omsättningsförändringen är inte hänsyn taget till inflation/prisökningar.

Många arbetsstillfällen innebär stora skatteintäkter

Direkta skatter kommer från sysselsättningen i de företag som direkt påverkas av besökarnas utlägg. Indirekta skatter avser de företag som fungerar som underleverantörer till de företag som berörs direkt. Sysselsättningen som genereras av turismen ger löneskatter

till Jämtland Härjedalen på totalt ca 740 miljoner kronor per år. Två tredjedelar tillfaller kommunerna medan regionen får en tredjedel.

En utmaning inte minst för fjälldestinationerna och de berörda kommunerna är att stimulera säsongsanställda att skriva sig inom den kommun de arbetar i. En analys av registerdata för Åre kommun (2017) visar till exempel att av de drygt 7 500 som under 2017 fick lön utbetalt av något företag i Åre kommun, så var 3 070 (41%) inte skrivna i Åre kommun, vilket innebär att de skattar i en annan kommun. 30% av dem som inte var skrivna i Åre kommun (938 personer) var skrivna i övriga Jämtlands län. Men 2 130 personer av de som då jobbade i Åre kommun skattade utanför Jämtland Härjedalen. Samma mönster gäller för såväl Funäsfjällen som Vemdalen, där ca 4 av 10 är skrivna utanför Härjedalens och Bergs kommuner.

SPRIT-undersökningen (Spridningseffekter inom turism)

Det finns alternativa sätt att belysa och analysera turismens betydelse ur ett ekonomiskt och sysselsättningsperspektiv. Den första SPRIT-undersökningen (Spridningseffekter inom Turism) genomfördes 2016 som en pilotstudie för destinationerna Funäsfjällen och Vemdalen. Projektet gick ut på att analysera registerdata i kombination med enkäter till företag. Pilotstudien genomfördes med uppgifter för år 2014. Under 2023 har en utvidgad studie genomförts för destinationerna Lofsdalen, Funäsfjällen, Vemdalen och Åre, samt Åre, Strömsunds och Bergs kommuner. Den genomförda studien innefattade registerdata från 2019, 2020 och 2021, vilket innebär ett år som inte påverkats av pandemin (2019), pandemiåret 2020 samt det första återhämtningsåret 2021. Resultatet från studien är intressant och innehåller både fakta från registerdata och om företagets bild/uppfattning från den genomförda webbenkäten. Resultatet visar god överensstämmelse med annan information som belyser utvecklingen under perioden 2019-2021. Destinationerna i Härjedalen påverkades naturligtvis av pandemin, men sammantaget så blev påverkan på gästtillströmningen och företagets ekonomi små, eller i vissa fall till och med positiv.

För Åre var påverkan större, som en effekt av annan besöksmansättning, inte minst en högre andel utländska gäster. Detta syns också tydligt när man tittar på omsättningsutvecklingen där återhämtningen också tagit längre tid för Åre.

Omsättning som direkt effekt av besöksnäringen

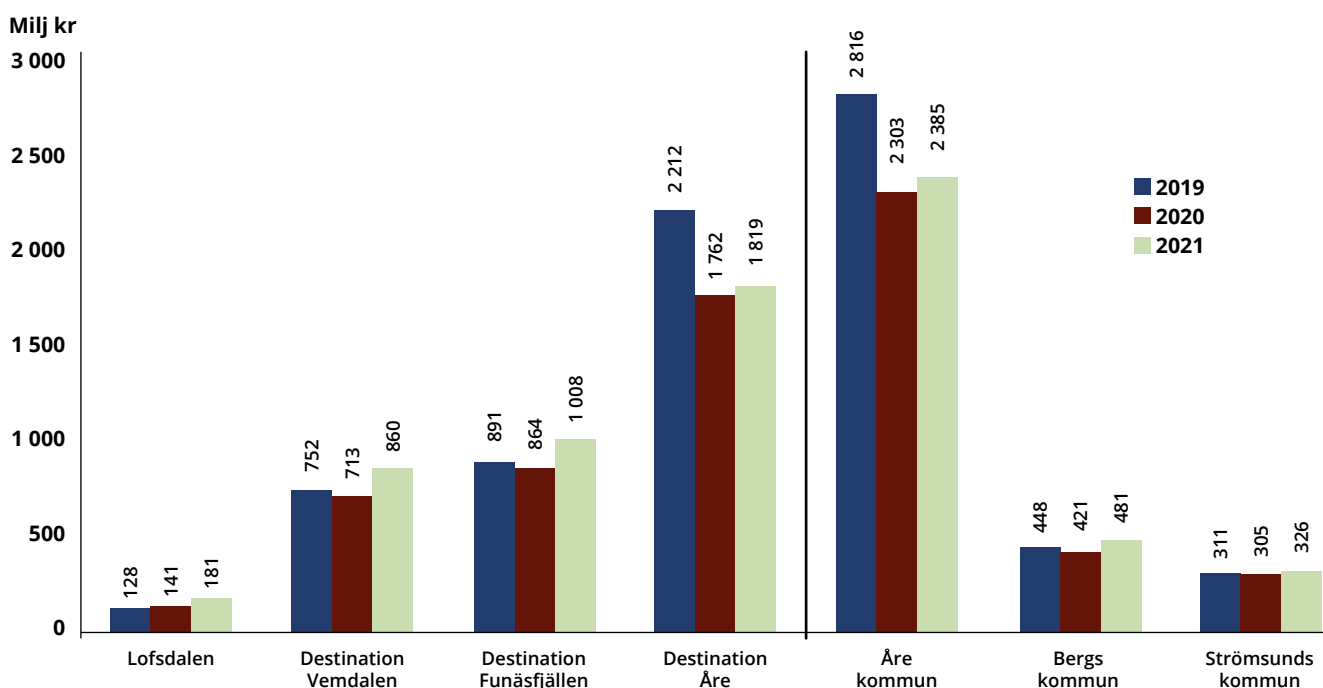
Figuren Direkt turistisk omsättning, visar den omsättning bland företagen som kan ses som en direkt effekt av turismen i respektive område. Den sammantagna minskningen mellan 2019 och 2020 för de områden som ingick i undersökningen var ca 600 miljoner kronor. Men då saknas Östersund (som drabbades allra värst), Krokom, Bräcke och Ragunda kommuner. Återhämtningen mellan 2020 och 2021 för de i studien ingående områdena var sammantaget ca 500 miljoner kronor. Den återhämtningen har sedan fortsatt under 2022, visar andra källor. Jämfört med pilotstudien från 2014 kan noteras att omsättningen i Funäsfjällen ökade från 515 miljoner kronor (2014) till 1 008 miljoner kronor (2021). Det vill säga nästan en fördubbling. Motsvarande för destination Vemdalen var en ökning från 414 miljoner kronor (2014) till 860 miljoner kronor (2021), vilket är mer än en fördubbling.

Besöksnäringen är en motor för Jämtland Härjedalen

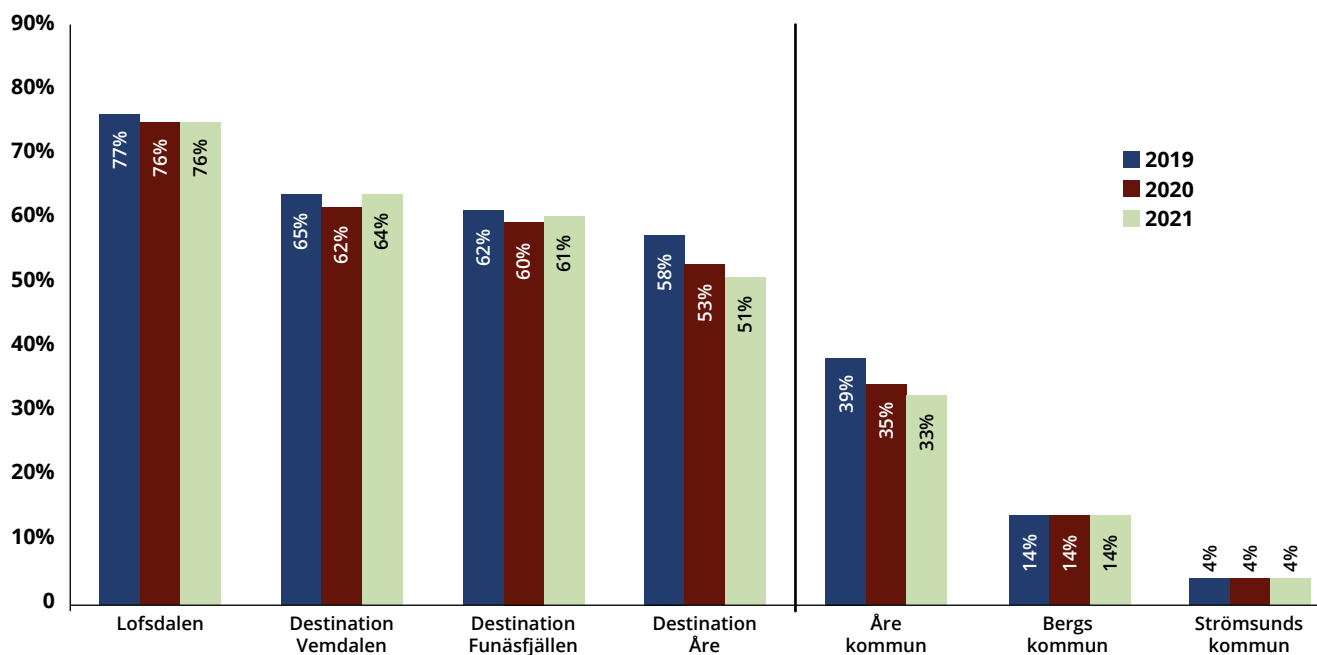
För att belysa besöksnäringens betydelse som motor kan man räkna fram den direkta turistiska omsättningens andel av företagets totala omsättning (se figur). För de turismintensiva fjälldestinationerna är den turistiska andelen mycket hög (51-77%), även om den minskade något under pandemiåren, särskilt för Åre. Men det är uppenbart att besöksnäringen är en förutsättning för fjälldestinationernas utveckling och möjlighet att erbjuda samhällsservice och arbete till de bofasta.

För att ytterligare belysa besöksnäringens betydelse så framgår av figuren Andel som svarat att turismen har avgörande betydelse för näringslivet i stort, resultatet från webbenkäten (riktad till företagen i områdena) på en direkt fråga; "Vilken betydelse har

Direkt turistisk omsättning

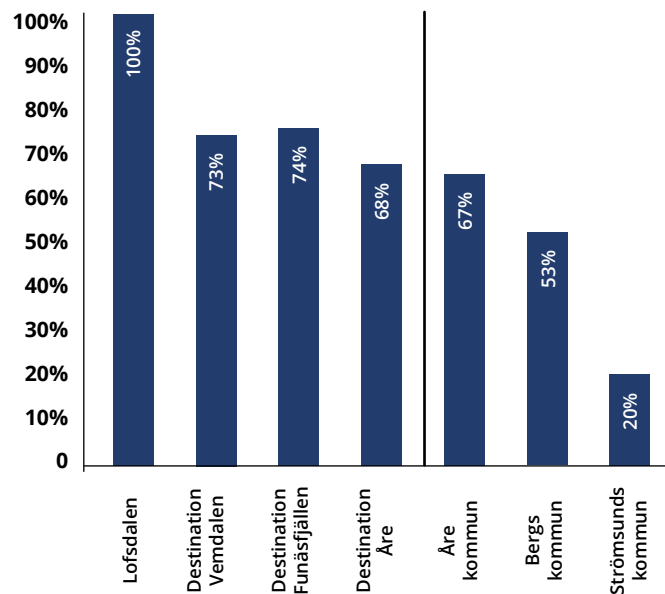
Den direkta turistiska omsättningens andel av total omsättning

Isfiske på Svarttjärnen, Klövsjö. Turismen har stor betydelse för både bofasta och besökare i Jämtland Härjedalen. Foto: Kenneth Grym

turismen/besöksnäringen inom [destinationen/kommunen] när det gäller förutsättningarna för näringslivet i stort”. I diagrammet visas andelen som har svarat 9 eller 10 på en skala där 10 står för helt avgörande betydelse. Inte oväntat toppar Lofsdalen med 100%.

Andel som svarat att turismen/besöksnäringen har mycket stor/helt avgörande betydelse för näringslivet i stort

Funäsfjällen, Vemdalen och Åre är turismberoende till ca 70%, medan de undersökta kommunerna skiljer sig något åt utifrån övriga näringsverksamheter i kommunerna som helhet.

Den svenska gästen

Under vintern är Stockholmsmarknaden dominerande och viktig för samtliga stora vinterdestinationer i Jämtland Härjedalen.

Vintergästen

Fyra av tio svenska vintergäster kommer från Stockholms län, vilket i relation till befolkningsunderlaget är en kraftig överrepresentation. Marknaden från Götaland står för totalt ungefär en fjärdedel och här börjar det ökade reseavståndet påverka resandet. Lofsdalen har en mycket stark position i Götaland, med en andel på drygt en tredjedel, medan å andra sidan andelen gäster från Norrland är mycket låg, vilket också gäller för Funäsfjällen, om än inte lika tydligt. Övriga Mellansverige är viktigast för Funäsfjällen och Lofsdalen, följt av Vemdalen. Reseavstånd och kommunikationer har en stor generell påverkan på var marknadstyngdpunkten ligger.

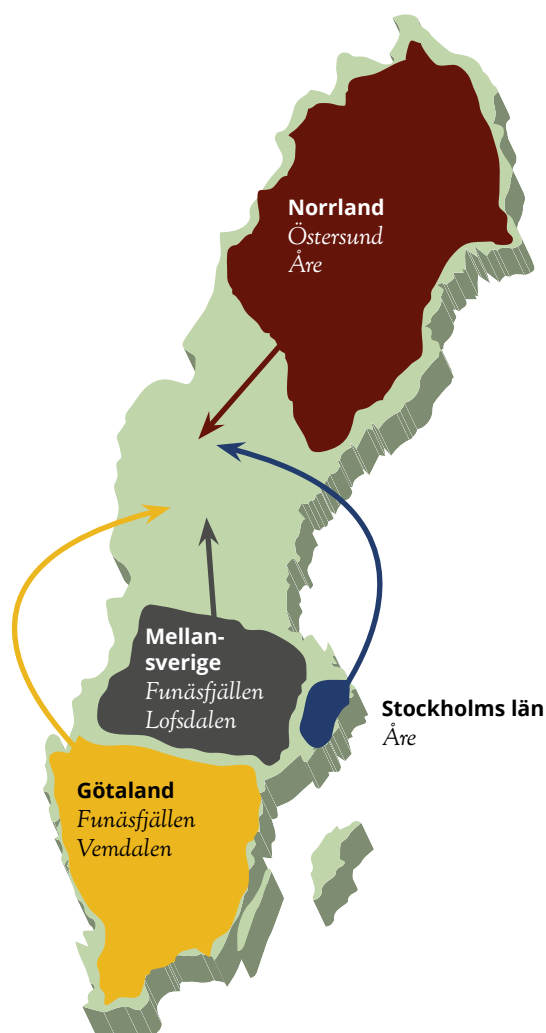
Sommargästen

Under sommaren minskar betydelsen av Stockholmsmarknaden, även om den fortfarande är mycket viktig, med en andel på en knapp fjärdedel. Övriga marknader flyttar fram sina positioner, framförallt Mellansverige, som är nästan lika stor som hela Götaland, mellan 25-30%. Även Norrland är något mer betydelsefull på sommaren jämfört med vintern. Norrland har störst betydelse framförallt för Östersund, men även Åre. Götaland är viktigast för Funäsfjällen och Vemdalen, medan Stockholmsmarknaden är utmärkande för Åre. Övriga Mellansverige har en särskilt stark position i Funäsfjällen och Lofsdalen.

Vintergästen

Sommargästen

Gästen i Jämtland Härjedalen

Med jämna mellanrum genomförs gästundersökningar på olika destinationer runt om i Jämtland Härjedalen. De senast genomförda undersökningarna finns från Åre (sommar och vinter 2023) samt Östersund (sommar 2023). Dessutom gjordes en länsövergripande undersökning med fokus på gäster vid så kallade Info-points under sommaren 2019. Tillsammans med äldre undersökningar från andra destinationer kan man se tydliga mönster för vad som utmärker olika gäst kategorier och olika årstider.

Sommargästen reser runt

- vintergästen besöker en destination

Sommarturismen i Jämtland Härjedalen skiljer sig en hel del åt jämfört med vinterturismen. Sommarbesökarna gör i högre grad rundresor medan vinterbesökarna allt som oftast besöker en specifik destination. Men en tendens finns i undersökningarna som visar att fjälldestinationerna går mot att få fler destinationsspecifika besök även under sommaren. Från Östersunds tidigare undersökningar framgår att två tredjedelar har haft Östersund som resans huvudmål, även om det i den gruppen är en relativt stor andel som också besöker andra platser och områden under resan.

Vintergästen i Jämtland Härjedalen

Barnfamiljer dominerar i Lofs dalen och Bydalsfjällen under hela året. Under vintern ökar barnfamiljernas betydelse bland Jämtland Härjedalens besökare och ligger totalt strax under 60% med en särskilt tydlig dominans i Lofs dalen och i Bydalsfjällen.

Skidåkning lockar mest

På frågan om vad man som gäst skulle vilja göra/se/uppleva under en eventuell resa till Jämtland Härjedalen så är skidåkning och då allra främst utförsåkning det som lockar mest. Men även längdåkning uppvisar en stark och ökande efterfrågan. Man kan se en tydlig tendens till en framväxt av alternativa aktiviteter till skidåkning, främst skoter, men också mer äventyrsrelaterade aktiviteter (Bilderna av JH 2020). Samtidigt är utförsåkning den stora motorn för vinterturismen inom flertalet av länets vinterdestinationer.

Andel liftburen skidåkning

Årliga mätningar som pågått i Åre från 2012 visar att andelen av besökarna som åker utförsåkning ligger tämligen konstant på drygt 80%, ytterligare högre om man adderar snowboard. Knappt 9 av 10 ägnar sig åt liftburna aktiviteter. Samtidigt ökar andelen som också gör andra aktiviteter, inte minst gäller det längdåkning, en aktivitet som ökat markant under den senaste 10-årsperioden. Allra störst betydelse bland de större destinationerna har längdåkning i Funäsfjällen, där ungefär 6 av 10 besökare åker längdskidor.

Hälften är återkommande gäster

Andelen förstagångsbesökare ligger tämligen jämnt fördelat runt drygt 20% (något lägre i Åre), medan drygt hälften kan

betecknas som troget återkommande besökare. Vintertid är bilen det dominerande färdmedlet, det är egentligen bara Åre som kan räkna in högre andelar via kollektiva färdmedel: främst tåg, följt av flyg. Under pandemin minskade resandet med kollektiva färdmedel, men Åres undersökningar visar att det nu är tillbaka på ungefär samma nivåer som före pandemin.

Vintergästerna har höga förväntningar

Kärnupplevelsorna får goda betyg där skidåkning, värdskapet, boendet och barnvänligheten hamnar högt upp på listan. Totalbetyget för besöket hamnar på ett medelvärde inom intervallet 5,0-5,3 på en 6-gradig skala. För destinationer där mätningar gjorts kontinuerligt under en längre period, främst Åre, ser man en långsiktig positiv trend när det gäller den gästupplevda kvaliteten, som dock har brutits de senaste åren. Förhoppningsvis ett tillfälligt hack i kurvan.

Vintergästerna ger generellt sett lite lägre betyg jämfört med sommargästerna, men man ska vara medveten om att det till stora delar handlar om andra gäst kategorier på vintern jämfört med sommaren, där vintergästerna generellt sett kan karaktäriseras som mer krävande med höga förväntningar.

Genomsnittligt utlägg bland vinterbesökarna

Skillnaderna i genomsnittligt utlägg mellan de olika destinationerna är större på vintern jämfört med sommaren. Åres kommersiellt boende gäster hamnar i topp med 1 425 kronor per person och dygn (Åre Destination 2018). Hotellgäster är överrepresenterade i just den här urvalsgruppen.

Sett över en 5-årsperiod har det genomsnittliga dygnsutlägget ökat i Åre med 30%, även om man kan se en liten utplaning de senaste åren. Utmärkande för Åre, förutom de generellt högre utläggnivåerna, är tydligt höga utläggnivåer för restaurang och nöje, men även när det gäller logi och shopping.

Snöskoterturism

Snöskoteråkning är en betydande del av vinterturismen i Jämtland Härjedalen och i vissa områden står snöskoterturismen för 70-100% av den totala turismrelaterade omsättningen. Dygnsutlägg i och med snöskoteråkning är betydande då många gärna

Skoterleder i Jämtland Härjedalen (privata och statliga): ca 8 250 km. Snöskoterklubbar i Jämtland Härjedalen: 87 st.

Förändring i snöskoterpassförsäljning baserat på de större aktörerna i regionen som säljer snöskoterpass.

Pandemin påverkade försäljningen av snöskoterpass negativt inledningsvis men sedan skedde en tydlig återhämtning från säsongen 2021/2022.

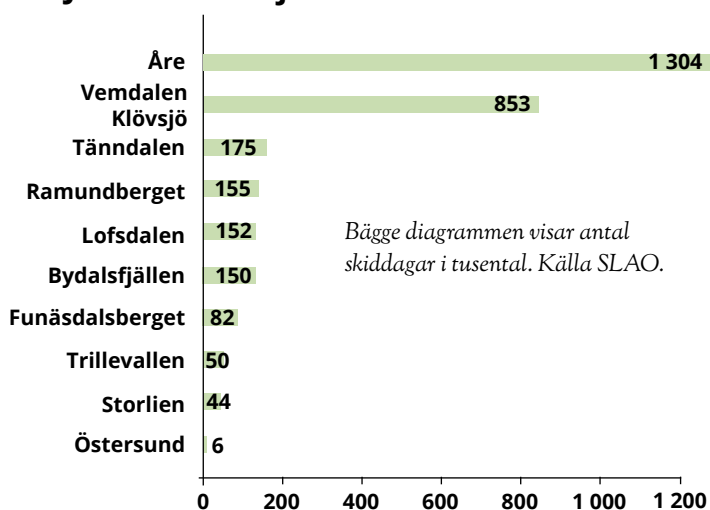
- 2018/2019: 8 626 968 kr
- 2019/2020: 9 812 478 kr (+14%)
- 2020/2021: 7 608 359 kr (-22%)
- 2021/2022: 11 490 024 kr (+51%)
- 2022/2023: 11 732 555 kr (+2%)
- 2023/2024: 12 157 534 kr (+3,6%)

åker långt för att få bra åkning och passar på att bo bra och äta gott under sin resa. Enligt Snö och Terrängfordonsbranchens kartläggning omsätter skoteråkningen i Jämtland Härjedalen 3,1 miljarder kronor varav skoterturismen cirka hälften. Ledsystemen i länet underhålls och prepareras av ideella snöskoterklubbar i samverkan och ledbolag. Avgifterna för snöskoterpass går oavkortat till att säkerställa kvaliteten på lederna i form av till exempel preparering, skyltning och information.

För att utveckla snöskoterturismen har Jämtland Härjedalen Turism lett arbetet med etableringen av BOHST (Branschorganisation för hållbar snöskoterturism) som nu har 64 medlemmar i hela Sverige från Sälen i söder till Abisko i norr. Via föreningen har 220 personer genomfört en guideutbildning för ökad kvalitetssäkring av guideade skoterturer.

Ett av världens längsta skidsystem finns i Funäsfjällen. För längd- och turåkning finns 300 km pistade och välskyltade spår samt 450 km rösade turlleder.

Antal skiddagar i Jämtland Härjedalen 2022/2023

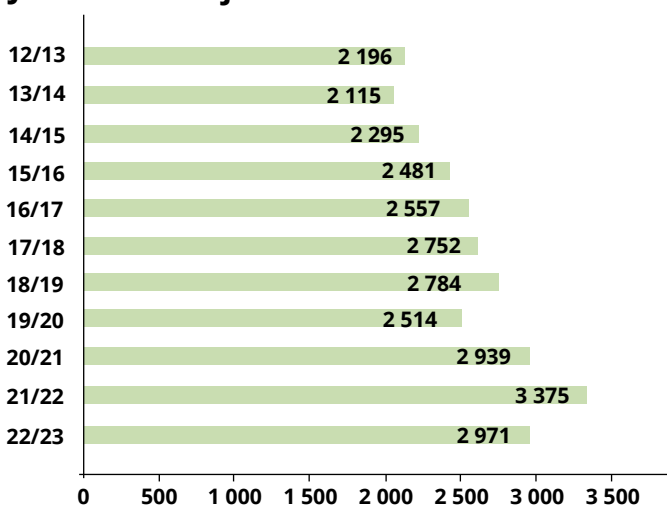
Skidåkning

Alpin skidåkning är den aktivitet som lockar besökare allra mest till Jämtland Härjedalen vintertid. Även längdåkning är viktig, liksom andra äventyrsrelaterade aktiviteter som till exempel skoteråkning. Det totala antalet skiddagar (1 person som åkt skidor under 1 dag) på länets skidanläggningar uppgick vintersäsongen 2022/2023 till 2,97 miljoner, det näst högsta antal historiskt, men samtidigt en tydlig minskning jämfört med säsongen 2021/2022 då det genererades 3,38 miljoner skiddagar. Det betyder -0,4 miljoner skiddagar motsvarande -12%.

Åre, svarar för 44% (1 304 000 skiddagar) av dessa, följt av Vemdalen inklusive Klövsjö med 853 000 skiddagar. Åre backade med -177 000 skiddagar, medan Vemdalen tappade -144 000. På tredje plats hamnar Funäsfjällen med drygt 410 000 skiddagar, en minskning med ca 40 000 skiddagar. Bydalsfjällen redovisar 150 000 skiddagar, vilket är oförändrat jämfört med föregående säsong. Lofsdalen backar från 178 000 till 152 000, medan Trillevallen minskade med -10 000 till totalt 50 000 skiddagar.

Den totala liftkortsförsäljningen uppgick till 841 miljoner kronor, en minskning med 64 miljoner kronor (-7%) jämfört med säsongen 2021/2022. Minskningen är lägre jämfört med antal skiddagar, vilket är en följd av en höjning av liftkortspriserna.

Antal skiddagar i Jämtland Härjedalen 2012-2023

Visste du att ...

- Sverige ligger på nionde plats i världen på listan över länder med flest skidorter (mer än 4 liftar). Den första skidliften i Sverige invigdes under Trettondagshelgen 1940 vid Lundsgården i Åre. Den var 400 m lång med 125 m fallhöjd och kunde ge lift åt 150 personer i timmen. VM8:an i Åre har 2023 en kapacitet motsvarande 3200 personer per timme.
- De brantaste pisterna i Jämtland Härjedalen är Rännan i Lofsdalen (42 grader), Nol i Egga på Funäsdalsberget (40 grader) och Stövelbranten i Störtloppet i Åre (33 grader).
- Östersunds kommun sköter totalt om 150 km preparerade skidspår. Av dessa är 40 km elbelysta. Dessutom finns 25 km

skidspår som sköts av ideella föreningar. I ÖSK-området och Spikbodarna gjordes över 130 000 skiddagar 2023.

- Ett av världens längsta skidsystem finns i Funäsfjällen. För längd- och turåkning finns 300 km pistade och välskyltade spår samt 450 km rösade turlleder (Funäsfjällen).
- Mid Sweden 365, utanför Gällö, är världens längsta skid-tunnel i ett berg. Tidigare fanns hemlighetsstämplad militär verksamhet i tunnarna och nu används de istället för längdåkning, skidskytte och testverksamhet året runt.

Sommargästen i Jämtland Härjedalen

Barnfamiljer dominerar i Åre och Östersund

Under sommaren är andelen barnfamiljer totalt sett lägre jämfört med vintern. För länet som helhet är bedömningen att andelen ligger på ungefär en tredjedel, men både Åre och Östersund har utmärkt sig med en högre andel, som dock har sjunkit under senare år.

Aktiviteter, vandring och sevärdheter

Reseledningarna under sommaren skiljer sig en hel del åt mellan de olika destinationerna. Förutom den klassiska rundtursresan kan man konstatera att olika typer av aktiviteter är ett bärande tema, där vandring har en dominerande ställning på samtliga fjälldestinationer. Fisket är också ett viktigt inslag, framför allt i Vemdalen och Lofsdalen. I Åre och Funäsfjällen är inslagen av mer äventyrliga aktiviteter tydliga, särskilt i Åre genom bland annat cykling, forsaktiviteter, klättring och zipline. Men även olika typer av besöksmål, allt från Sonfjällets nationalpark, till Fjällmuseet i Funäsdalen och Tännforsen. I Östersund är det bland annat Jamtli och Storsjöbadet som är starka dragare bland besöksmålen. Betydelsen av bad märks även tydligt i Åre (Holiday Clubs äventyrsbad), där den förhållandevis höga andelen barnfamiljer är en viktig förklaring.

Norska gäster gillar shopping

Shopping är framför allt viktigt för de norska gästerna och det märks främst i Åre och Östersund, men också i Funäsfjällen och naturligtvis i Storlien där den rena gränshandeln är mycket stor. Olika typer av evenemang är också starka reseanledningar, allra tydligast i Östersund med evenemang som Storsjöcupen och Storsjöyran. Men det finns även gott om exempel på andra evenemang som lockar betydande besöksvolym, till exempel Marknaden i Funäsdalen, St Olavsloppet, Västgård Game Fair och Höstmarknaden i Åre.

Sevärdheter lockar runt Storsjön

Bland besökarna i området runt Storsjön spelar sevärdheter/besöksmål en stor roll, medan aktiviteter har en förhållandevis mindre betydelse. Även besök av släkt och vänner och vistelse i eget fritidshus är förhållandevis viktiga besöksanledningar.

Betyg från sommargästerna

Besökarna är totalt sett nöjda, särskilt utmärkande är faktorer kopplat till värdskap. En viktig utmaning ligger i attraktionskraften för barn och ungdomar där betygen är låga (Östersund och Åre undantaget). Detta förklarar också att andelen barnfamiljer totalt sett är lägre på sommaren jämfört med vintern. Men också

Reseanledningar för svenska gäster

1. Delta i aktiviteter
2. Besöka sevärdheter
3. Delta i event/tävlingar

Reseanledningar för utländska gäster

Norrmän:

1. Delta i aktiviteter
2. Shopping
3. Besöka sevärdheter

Övriga utländska besökare:

1. Delta i aktiviteter
2. Besöka sevärdheter
3. Rundresa

utifrån en större konkurrens när det gäller sommarresmål för barn/barnfamiljer.

Ett annat viktigt område handlar om öppethållande/servicenivå, där det finns brister under framför allt senare delen av sommaren (säsongen följer generellt datum för det svenska sommarlovet). För de flesta områden ligger dock betygen på en bra nivå och totalbetyget för besöket hamnar på medelvärdet 5,3 på en 6-gradig skala. Ungefär 3 av 10 gäster i Åre och Östersund svarar att de säkert kommer att återvända nästa sommar, medan en nästan dubbelt så hög andel (något lägre i Östersund) svarar att de säkert kommer att rekommendera resmålet. Det något bättre utfallet för Åre är kopplat till att gästerna där totalt sett är något mer nöjda jämfört med gästerna i Östersund.

Sommargästerna ger bästa betyg för:

- Aktivitetsupplevelser
- Besöksmål
- Bemötande från personal och serviceförmåga
- Evenemangsupplevelser
- Bemötande från lokalbefolkning

Sommargästerna ser förbättringspotential kring:

- Attraktionskraft för barn 0-7 år
- Shopping/uthyrning
- Mat/restaurangupplevelser
- Skyltning

Genomsnittligt utlägg bland sommarbesökarna

I Östersund, där samtliga typer av besökare ingår i genomförda undersökningar, låg utläggsnivån på drygt 670 kronor per person och dygn (2017). I undersökningen från sommaren 2023 har det ökat till 804 kr per person och dygn. För Åre sommaren 2018 hamnade nivån på knappt 1 200 kronor per person och dygn. Åreundersökningen, jämfört med Östersund, baserades dock bara på kommersiellt boende gäster, mest hotell, vilket gör att utläggen för logi driver upp nivån i Åre, i kombination med en lägre andel barnfamiljer, för vilka snittutlägget per person i regel är lägre.

Undersökningen från 2019 med koppling till Turistinformationer, Turistcenter och Infopoints i Jämtland Härjedalen visar på ett genomsnittligt dygnsutlägg på cirka 500 kr.

Jämtland Härjedalens största sevärdheter

Storsjöbadet hade 229 000 besökare under 2023, den andra största attraktionen var Jamtli med 143 710 besökare och Multichallenge äventyrshus var tredje störst med 143 617 besökare. Samtliga tre största attraktioner ligger i Jämtland Härjedalens residsstad Östersund.

Grunden i rapporteringen är att destinationer och kommuner i Jämtland Härjedalen själva väljer vilka attraktioner/sevärdheter de önskar följa upp år för år – rapporteringen är ett sätt att se tendenser bland regionens evenemang.

Guidad tur vid Fröå gruva. Foto: Anette Andersson

Största sevärdheterna, besöksmål, antal besök 2023

Samtliga uppgifter är redovisade med reservation för att beräkningsmetoder av antal deltagare/besökare varierar.

Storsjöbadet, Östersund	229 000
Jamtli, Östersund	143 710
Multichallenge Äventyrshus, Östersund	143 617
Vinterparken portal Medvinden, Östersund	90 975
Tännforsen, Åre	80 000
ÖSK Längdspår, Östersund	78 282
Ändsjöns naturreservat, Östersund	53 900
Spikbodarna vinter, Östersund	54 262
Bynäset, Östersund	32 384
Döda Fallet, Ragunda	31 000
Hembygdsgården Strömsund	30 000
Holiday Club äventyrabad, Åre	29 837
Fettjeåfallet, Vemdalen	24 700
Wikners i Persåsen	24 000
Sonfjället Nationalpark	20 600
Fröå Gruva, Åre	20 000
Turistinformation med aktivitetsutbud, Vemdalen	19 551
Hällingsåfallet, Vildmarksvägen	16 834
Spökprästgården, Ragunda	11 500
Utställning Turistinformationen, Ljungdalen	10 249
Teknikland, Östersund	10 224
Thailändska Paviljongen, Ragunda	10 000
Skärvängens Bymejeri, Krokom	7 900
Vemdalens Hembygdsgård	7 000
Glösa älgmuseet, Krokom	5 590
Gamla Lanthandeln, Krokom	5 000
Myskoxcenter, Funäsfjällen	4 971
Frösötornet, Östersund	4 786
Ljungdalens hemslojd	3 946
Frostviken Naturinformation	3 777
Lusthuset, Strömsund	3 650
Frösö kyrka	3 622
Tysjöarna naturreservat, Östersund	3 540
Klövsjö Hembygdsgård	3 200
Krångede kraftverksmuseum	3 100
Gammelgården Ljungdalen	3 000
Hede Vemdalens GK	3 000
Klövsjö/Vemdalens GK	3 000
Frostvikens keramik	2 700
Blanktjärnsrundan, Vålådalen	2 555
Myhrbodarna, Krokom	2 000

Jämtland Härjedalens största evenemang

Evenemangen är mycket viktiga för Jämtland Härjedalen. De ökar kännedomen om regionen, genererar gästnätter, intäkter och arbetstillfällen. Andra betydande effekter är ökad sammanhållning och ökad trivsel som gynnar både gäster och bofasta.

Jämtland Härjedalens största evenemang 2023

Yranveckan exkl Yran, Östersund	230 000
Storsjöyran, Östersund	47 000
Åre Höstmarknad	32 000
Gregoriemarknaden, Östersund	30 000
Storsjöcupen, Östersund	29 000
WC skidskytte, Östersund	23 610
Jamtli julmarknad, Östersund	22 609
Västgård Game Fair, Åre	22 000
Åre Sessions	18 000
O-ringen, Åre	15 000
Östersundstravet	13 822
Springmeet, Östersund	11 000
Dundermarknaden, Strömsund	10 000
Försvarsmaktdagen, Östersund	10 000
Expo Norr, Östersund	9 000
Östersundsrevyn	8 659
Lodge & Lya, Vemdalen	8 500
Joelmässan, Strömsund	6 000
Event Döda Fallet, Ragunda	5 900
Jamtli vårmaknad, Östersund	5 478
Jämtlands stora pris (trav), Östersund	4 955
Alpina WC, Åre	4 000
Nordiska Ungdomsspelen, Östersund	4 000
Hotingtravet, Strömsund	3 958
Veteranbilar Stortorget, Östersund	3 700
Fjällsjömarknaden, Strömsund	3 525
Åk en mil vinn en bil, Vemdalen	3 500
St Olavsloppet	3 010
Bonfire, Lofsdalen	2 800
Fjällmaraton (sommar), Åre	2 606
Flyktingloppet, Gäddede	2 000
Bluesfestivalen, Östersund	1 800
Släktoforskardagarna, Östersund	1 500
Arctic Cat Cup skotertävling, Östersund	1 200
Blodomloppet, Östersund	1 075

Samtliga uppgifter är redovisade med reservation för att beräkningsmetoder av antal deltagare/besökare varierar.

Det största eventet i Jämtland Härjedalen 2023 var Storsjöyran med Yran-veckan. Andra största evenemanget var Åre Höstmarknad och tredje störst var Gregoriemarknaden i Östersund med anor från vikingatiden.

Grunden i rapporteringen är att destinationer och kommuner i Jämtland Härjedalen själva väljer vilka attraktioner/sevärdheter och evenemang som de önskar följa upp år för år – rapporteringen är ett sätt att se tendenser bland regionens evenemang.

Visste du att ...

- Storsjöyran är en av Sveriges äldsta stadsfestivaler med anor från 1963. Yran, som den kort och gott kallas, startade i nuvarande form år 1983 där höjdpunkten är det årliga presidenttalet. År 2022 fick republiken sin nuvarande och första kvinnliga president, Eva Röse.
- Östersund har sedan år 2000 har varit ett självklart val för att arrangera internationella skidskyttetävlingar och staden har stått värd för VM 2019, 2008 och 1970.
- Besökarna vid Storsjöcupen, Storsjöyran och Skidskytte-evenemangen lägger ca 1 700 sek/dygn i genomsnitt 3,6 dygn, vilket ger en total turism-ekonomisk effekt om 146 mkr och i tillägg 26 mkr från andra tillresta aktörer i samband med eventen: atleter, artister, sponsorer, Yranstråket-besökare med flera. Den beräknade betalningsviljan hos länsinvånare för evenemangen har summerats till 85 kr/skattebetalare, vilket ger 12,7 mkr vid 50 000 skattebetalare (Etour).
- Östersundsrevyn bildades år 2002 som en förlängning av Heimkokerevyn med start på 1970-talet, och som senare på 1990-talet blev Jämtrevyn.
- St Olavsloppet är en fyra dagars landsvägsstafett mellan Östersund och Trondheim. Totalt omfattar stafettloppet 34 mil mellan Östersund och Trondheim till minne av Olav Haraldsson, S:t Olav. Idag kan du även vandra i fotspåren av den Helige Olav och då följa S:t Olavsleden, från kust till kust genom två länder. En sträcka på ca 58 mil.
- År 2023 arrangerades Para Nordic Skiing World Championships i Östersund med 102 atleter från 18 nationer.
- Jämtlands stora pris på Östersundstravet är Norrlands största travtävling.
- Alpina VM har arrangerats i Åre 1954, 2007 och 2019. Åre har dessutom arrangerat över 100 alpina världscup-tävlingar sedan den första 1969.
- Dundermarknaden i Strömsund arrangerades första gången 1983 för att markera 75-årsjubileet för IFK Strömsund, med namnet Superstars. Från 1984 har namnet varit Dundermarknaden med 40-årsjubileum 2024, samma år som filmfiguren Dunderklumpen firar 50 år sedan filmreleasen.

Vandring

Jämtland Härjedalen har en lång tradition som vandringsdestination. Förutom lättillgänglig fjällvandring, blomsterstigar, kulturer med information om forntid och nutid samt sex pilgrimsleder. Totalt finns omkring 4 090 km privata och statliga sommarleder i regionen varav 900 km är pilgrimsleder. Statistik för vandring kommer dels från fjälldestinationer där vandrare åker lift för att nå högre terräng och dels från besöksräknare.

STF gör fjällvärlden tillgänglig

Svenska Turistföreningen (STF) har en lång tradition i Jämtland Härjedalen och en stor betydelse för utvecklingen av regionens turism. Det första STF-boendet i området var Sylhyddan som stod klar 1890. I fjällområdet från Funäsfjällen i söder till Storlien i norr, Höglekardalen i öster och norska gränsen i väster finns över 500 km skid- och vandringsleder i till stora delar väglöst land. I området finns idag fyra fjällstationer (Helags, Storulvån, Sylarna och Blåhammaren) och sex fjällstugor (Arådalen, Lunn-dörren, Fältjägaren, Stensdalen, Vålåstugan och Anarisstugan) som drivs av STF. Totalt genererade STF:s egendrivna anläggningar i Jämtland Härjedalen 49 493 gästnätter under 2023, vilket är en ökning från föregående år med +4%. Dessutom har STF ett femtontal anslutna boenden i nätverket som är spridda över nästan samtliga destinationer i Jämtland och Härjedalen.

STF:s egendrivna fjällstationer och fjällstugor är öppna under vintern från mitten av februari till senare delen av april och under sommaren från slutet av juni / mitten av juli till slutet av

september / början av oktober. Ett säkerhetsrum finns öppet på varje plats utanför ordinarie säsonger, som kan användas i händelse av nödsituation.

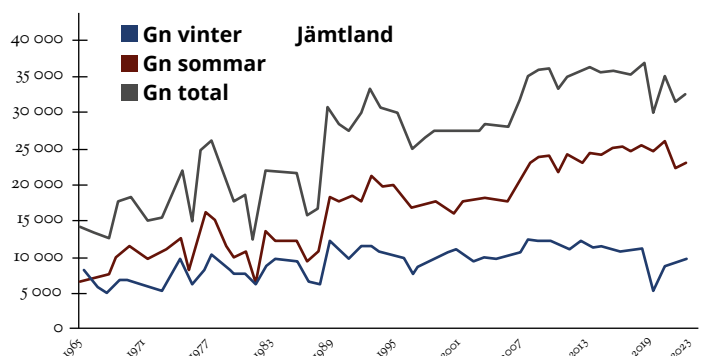
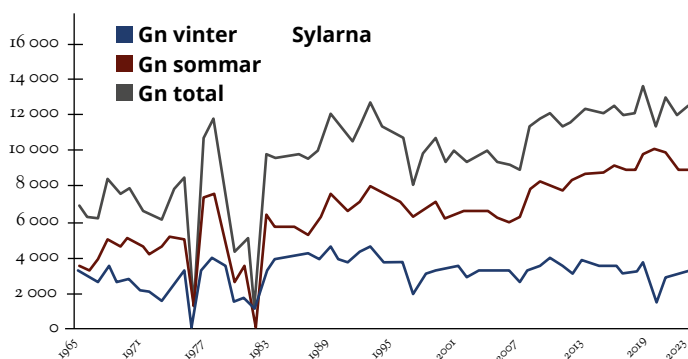
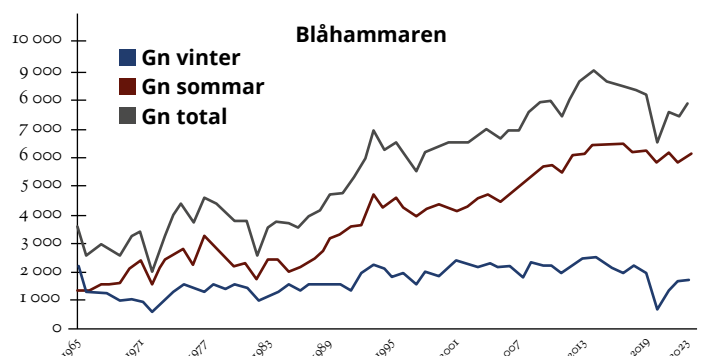
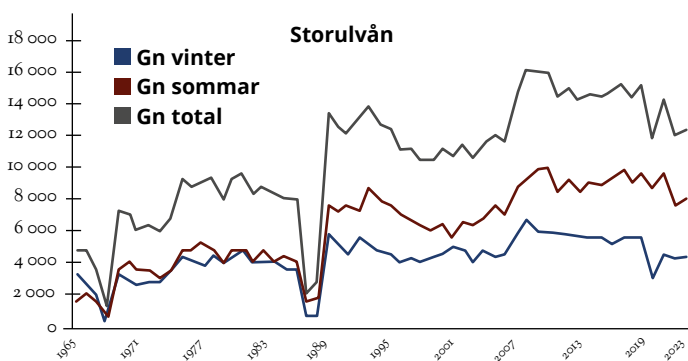
År 2023 ansökte Svenska Turistföreningen om ett nytt arrendeaftal i västra Jämtlandsfjällen och delar av Härjedalen. Detta gjordes för att minska störning för renarna och bidra till en hållbar utveckling av naturmiljöerna i området. 1 januari 2024 trädde STF:s nya markupplåtelse i kraft vilket innebär att ett antal förändringar genomförs i verksamheten. STF fortsätter att tillgängliggöra området genom att erbjuda sovplatser, självhushåll och butiker för vandrare och skidåkare men justerar öppettider, minskar antalet bäddar på Blåhammaren och Sylarna, stänger restaurangen på Blåhammaren och stänger Gåsens stugplats. Senast 2028 kommer även restaurangerna på Sylarna och Helags att stängas.

Cykling

För cyklisterna finns downhill-leder och särskilt hållbara leder för stigcykling parallellt med cykling längs vackra landsvägar och grusvägar runt om i Jämtland Härjedalen. Elcykling kräver markägarens godkännande eftersom allemansrätten inte är motoriserad, men fungerar utmärkt på särskilt avsedda platser som till exempel i Lofsdalen.

Åre Bike Park är Skandinavien största med 50 kilometer fördelade på 39 leder med som mest 853 fallhöjdsmeter. Dessutom finns Åre Bike Park Trail med 18 maskinbyggda trailleder, en Skills Area och en pumptrack i Åre Björnen med tillträde via ett Trailpass (Skistar Åre). Från 2022 finns en 210 meter lång pumptrack i Åre VM-arena tack vare Åre Bergscyklister (Åre Destination).

Gästnattstatistik för STF fjällstationer i Jämtlandstriangeln 1965-2023

Lofsdalen Bike Park erbjuder familjevänlig downhill och i anslutning finns Lofsdalen Fjällpark MTB på fjället med stigcykling för alla. Den så kallade Panoramaleden nås med bil och vätkomnar så väl barnvagnar, springcyklar som rullatorer. På södra sidan om Lofssjön finns ett tuffare område med flera mil av både grävda cykelleder och naturlig stig (Destination Lofsdalen).

Med Fjällpass Cykel ingår tillgång till 180 kilometer cykelleder, 31 leder i cykelparker och 3 liftanläggningar på ett och samma Fjällpass i Funäsfjällen. Dessutom finns downhill, flowleder och teknikområde på anläggningarna Tännaldalen och Ramundberget (Funäsfjällens ledbolag).

Downhill-cyklingen på Frösön är utsedd till Sveriges 8:e bästa bike park av Red Bull. Totalt finns 6 leder från nybörjare till expert med uppfart via liften i Gustavsbergsbacken och strålande utsikt över Östersund (Destination Östersund).

Cykeldagar DH, Åre	44 420 (+11%)
Cykeldagar, Vemdalen	16 000
Cykeldagar Trail, Åre	8 262 (+68%)
Cykeldagar Trail, Lofsdalen	4 772
Cykeldagar Lofsdalen DH	2 700

Fiske

Fisket är inte bara en anledning till att många besöker Jämtland Härjedalen, utan även en anledning till att människor vill bo i regionen. Sanningen är att det nästan finns lika många fiskeplatser som fiskare och därför ingen trängsel. Många av vattnen erbjuder fiske i toppklass och lockar gäster från världens alla hörn.

Fisketurismen är under stark utveckling i Jämtland Härjedalen, och fiskevårdsområdena i länet har ökat arbetsinsatsen för att skapa en attraktiv och mer hållbar förvaltning av vatten och fiskbestånd – till gagn för både besökare och bofasta. Hårkan, Dammån, Gimån, Jormvattnet och Valsjön är namnen på några vatten som gjort sig internationellt kända genom fiskehistorien.

Golf

Många av Jämtland Härjedalens golfbanor ligger fjällnära. Totalt finns 12 golfbanor och 11 av Sveriges ca 450 golfklubbar i regionen. Östersund har fyra banor inom 20 minuters radie. Även Härjedalen har fyra olika banor. På Vemdalens två golfbanor gjordes cirka 3 000 golfrunder vardera.

Intresset för fiske ökade markant i samband med pandemin. Foto: Anette Andersson

Visste du att ...

- Sammanlagt identifierades ca 225 aktörer i en inventering av natur- och kulturturismaktörer 2022 i Jämtland Härjedalen. Naturturismaktörer som erbjuder en besöksanledning med någon form av aktivitet som ägde rum i naturen och kulturturismaktörer som erbjuder en besöksanledning som förmedlade lokal kultur genom någon form av aktivitet inkluderades (JHT 2022).
- Heimbygda samlar ca 70 hembygdsföreningar och nästan 10 000 medlemmar i Jämtland och Härjedalen. Utgångspunkten för Heimbygda är att ett levande kulturarv och ett starkt lokalt engagemang är en förutsättning för hållbar samhällsutveckling och en väl fungerande demokrati.
- Det finns ca 230 naturreservat att upptäcka i Jämtland Härjedalen och en nationalpark, Sonfjället (Länsstyrelsen).
- Sonfjällets nationalpark är en av Europas äldsta nationalparker (bildades 1909) och Jämtland Härjedalens enda. Parken är idag 104 kvadratkilometer och bjuder bland annat på skvalrännor från senaste istidens avsmältning och chans att se björn. I parken finns ett av världens äldsta granar, Old Rasmus, ca 9 500 år gammal. På Korpflyet, en av fjällmassivets toppar, finns en av landets högst kända trädgränsväer.
- Det finns ungefär 200 mil statliga fjälleder i Jämtland Härjedalen med över 45 000 vinterledkryss (Länsstyrelsen). Det finns 2 850 km vandringsleder på privat mark och ytterligare 1 240 km på statlig mark. De sex pilgrimslederna utgör 900 km av dessa sammanlagt 4 090 km vandringsleder, mestadels på privat mark.

Gastronomy Jämtland Härjedalen

I Jämtland Härjedalen jobbar vi aktivt och långsiktigt med småskaligt mathantverk. Vi har en stark tradition av att koppla samman mathantverket med vårt kulturlandskap, vår kulturhistoria och vår natur. Hållbar gastronomi handlar om att ta hänsyn till var råvarorna kommer ifrån, hur maten odlas och hur den så småningom kommer till våra tallrikar. Att äta lokala råvaror och lokalt producerad mat är ett perfekt sätt att värna om både miljö och hälsa. Maten är ett sätt att kommunicera regionens kultur och identitet, den berättar en historia om platsen vi bor på/vistas i. Jämtland Härjedalen är en region som är rik på råvaror, människor och traditioner såsom den samiska matkulturen som bidrar starkt till vår gastronomi.

Östersund med omnejd utnämndes 2010 till en UNESCO City of Gastronomy via nätverket Creative Cities Network. Att vara en del i det nätverket är en bekräftelse på Östersunds och Jämtland Härjedalens höga nivå inom gastronomi och mathantverk. I Jämtland Härjedalen finns ett stort antal mathantverkare och en mängd medaljörer i SM i mathantverk genom tiderna. Totalt finns ca 120 lokala matproducenter. Många av dem har försäljning i anslutning till sin produktion (mathantverk.se). Jämtlands bryggeri i Pilgrimstad är Sveriges mest prisbelönta bryggeri med totalt 133 utmärkelser. Hantverksmässig öltillverkning finns även i bland annat Brunflo, Revsund, Tännäs, Lofsdalen, Åre och Östersund. Det finns även tillverkning av vin, brännvin och gin i regionen.

Det finns ca 25 gårdsmejerier i Jämtland Härjedalen och ett av de största är Skärvångens bymejeri med ostbuffet hela sommaren (7 900 besökare 2023) och lagerbutik i Östersund (öppen några dagar per månad).

I Jämtland Härjedalen inklusive Dalarna finns cirka 47 000 renar som ägs av 396 renägare som tillhör någon av de 12 samebyarna i området. Det finns ca 119 företag som huvudsakligen är sysselsatta med rennäring.

Många fåbodar i Jämtland Härjedalen brukas fortfarande traditionellt, det vill säga med fritt skogsbete, mjölkdjurshållning och beredning av mjölken på vallen. Några få av dessa är öppna för besökare under sommaren. Därutöver finns ett antal fåbodar som används för kreatursbete och slätter. Antalet fåbodar som används i olika grad ökar även om antalet är försumbart jämfört med den tid då gårdarna tvingades vara mer självförsörjande. Förre kunde en gård ha en fåbod för försommarbruk och en för högsommarbruk. Djuren betade fritt och hämtades hem vid Mickelsmäss i slutet av september (Länsstyrelsen Jämtlands län och Jämtland Härjedalen Fåbodförening).

Eldrimmer är ett nationellt resurscentrum för mathantverk som har stor betydelse för utvecklingen av både den lokala maten i Jämtland Härjedalen och nationellt. Centrat finns i Ås, strax utanför Östersund.

Matakademien i Jämtland Härjedalen testar och kvalitetsmärker restauranger som är särskilt duktiga på att tillhandahålla och servera lokal mat. Leta efter skylten Mer värd mat vid ingången.

Swedish fika, har blivit ett begrepp. Foto:Emrik Jansson

Visste du att ...

- Fisketurismen i Härjedalen genererar 50 miljoner kronor i intäkter per år. Tännäs och Vemdalen säljer flest fiskekort i Härjedalen.
- Harren (*Thymallus Thymallus* på latin) är Härjedalens landskapsfisk och öringen (*Salmo Trutta*) är Jämtlands landskapsfisk.
- I Jämtland Härjedalen finns 17 000 sjöar med en yta av 4 500 kvadratkilometer och 2 800 kilometer älvar och åar.
- Varggranstjärn i Destination Vemdalen är Sveriges högst belägna put-and-take vatten, 902 meter över havet.
- Drömfiske Jämtland Härjedalen är ett varumärke som borgar för ett långsiktigt hållbart fiske med god kvalitet.
- Funäsfjällen har ett av Sveriges största sammanhängande fiskekortsområden med över 200 fjällsjöar och mer än 30 mil av strömmande vatten.
- Frostvikenkortet i Strömsunds kommun ger tillgång till 124 fiskevatten fördelat på 13 st fiskevårdsområden.
- Vattudalskortet i Strömsunds kommun omfattar 50 fiskevatten i sex fiskevårdsområden, totalt 1 300 kvadratkilometer.
- Hotagenkortet är ett samarbete mellan fyra fiskevårdsområden i Krokoms kommun. Vattenarealen är ca 6 000 hektar fördelat på över 100 olika fiskevatten.
- Fiska-i-Berg-kortet omfattar 130 fiskevatten på sammanlagt över 85 000 hektar. 18 fiskeplatser är tillgänglighetsanpassade och ytterligare tre finns planerade.
- Hån/Vemdalens fiskevårdsförening säljer mest fiskekort av alla Härjedalens fiskevårdsföreningar.
- Åreälvens fiske består av 9 fiskevårdsområden i sjöar och strömmande vatten.

- 2023 fanns 16 av Jämtland Härjedalens restauranger, 9 kaféer och 4 hotell med i prestigefyllda White Guide. Östersund är en av de kafétätaste städerna i Sverige, mycket tack vare att det är långt till närmaste stad (>180 km) och många passar på att fika och äta när de åkt in till staden för att utträtta ärenden.
- I Åre by med 4 500 bofasta finns ca 75 restauranger och kaféer och flera mikrobryggerier. Krogen Imilla och Bergstugan är två av dem som jobbar aktivt med ett hållbart gastronomiskt tankesätt. Sveriges högst belägna kafé är Åre Toppstuga som byggdes 1893.

Den internationella gästen

Utländska gäster är viktiga för Jämtland Härjedalen och stod 2019, före pandemin, för knappt 20% av alla kommersiella gästnätter. Pandemin ändrade förutsättningarna totalt och under 2022 var återhämtningen stark. Den har i viss mån fortsatt under 2023, även om ökningen är relativt blygsam och har planat ut. Det innebär att det fortfarande är en bit kvar till de nivåer som gällde 2019, före pandemin.

Olika typer av restriktioner gjorde att resandet från utlandet minskade radikalt efter pandemins utbrott i mars 2020. Under 2019 genererades 617 000 utländska kommersiella gästnätter. 2020 var motsvarande siffra 242 000 gästnätter, en minskning med 376 000 motsvarande -61%. Under de inledande månaderna av 2021 fortsatte raset och även om man kunde se en återhämtning från mars/april och framåt så landade helårssiffrorna 2021 när det gäller utländska kommersiella gästnätter på historiskt låga 206 000. 2022 innebar dock en tydlig återhämtning och helåret kunde summeras till totalt 467 000 gästnätter. När de utländska gästnätterna för 2023 summeras så landar siffran på 483 000, en ökning med +3% jämfört med 2022. Det fattas dock fortfarande 135 000 gästnätter jämfört med den tidigare toppnivån från 2019.

Den danska marknaden har återhämtat sig snabbast och bäst

I diagrammet Jämtland Härjedalens viktigaste utlandsmarknader, framgår gästnattsvolymer för de viktigaste utlandsmarknaderna med en jämförelse mellan 2019 (före pandemin) och 2023. Där framgår att samtliga marknader, förutom den danska, ligger på en lägre nivå jämfört med 2019. Den största skillnaden uttryckt i faktiska gästnattsvolymer är kopplad till den stora och viktiga norska marknaden. Här fattas det fortfarande drygt 77 000 gästnätter jämfört med 2019, vilket är 25% lägre. Det motsvarar nästan 60% av hela skillnaden jämfört med 2019 vad gäller utländska gästnätter. Man kan samtidigt konstatera att den norska marknaden var som allra störst 2016 och jämfört med 2023 så är skillnaden hela 136 000 gästnätter. När det gäller procentuell skillnad så ligger den brittiska marknaden långt efter, -42% jämfört med 2019, men även de baltiska marknaderna har en bra bit till 2019 års nivåer.

Det positiva utropstecknet är den danska marknaden som jämfört med 2019 visar +8%. Den starka utvecklingen har fortsatt

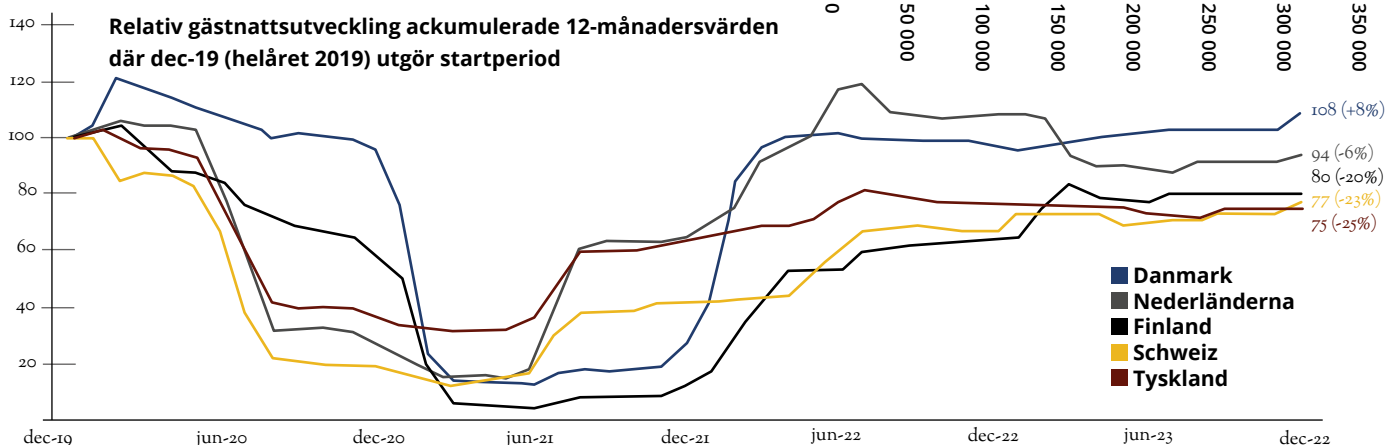
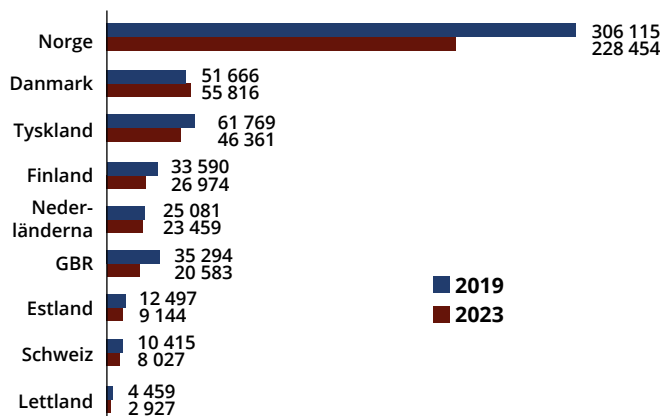
under vintern 2024. Den starka danska kronan jämfört med den svenska är en viktig faktor för den starka utvecklingen. Även den holländska marknaden har återhämtat sig förhållandevis bra och ligger 6% sämre jämfört med 2019, dock har utvecklingen under 2023 varit svagt negativ.

Efterfrågeanalys av marknaden i Tröndelag

Destination Östersund genomförde under mars 2022 en undersökning bland befolkningen i Tröndelag (regionens viktigaste upptagningsområde för norska gäster) för att kartlägga intresset för att återigen börja resa utomlands generellt, och till Östersund specifikt.

Undersökningen visade på ett uppdämt behov och stort intresse för att återigen börja resa utanför Norge, även om det hos en del fanns en viss oro kring coronasituationen. Men det handlade främst om oro vid eventuella resor till mer avlägsna resmål i Europa eller övriga världen. Östersund och Åre hamnade högt upp

Jämtland Härjedalens viktigaste utlandsmarknader - utveckling från 2019-2023

på tröndernas efterfrågade resmål, Östersund extra tydligt när det gällde sommaren, medan Åre utmärkte sig för övriga året.

Sammantaget visade analyser och beräkningar av underlaget att Östersund kunde förvänta sig en stark återhämtning sommaren 2022. Med facit i hand kan man konstatera att detta stämde tämligen väl. Sommarmånaderna 2022 genererade 70 000 norska kommersiella gästnätter, vilket kan jämföras med knappt 73 000 innan pandemin slog till. Det vill säga, nästan hela tappet var återhämtat. För att understryka dramatiken ytterligare kan tilläggas att sommaren 2020 hade Östersund 400 norska gästnätter. Under sommaren 2023 minskade dock gästnattsantalet till

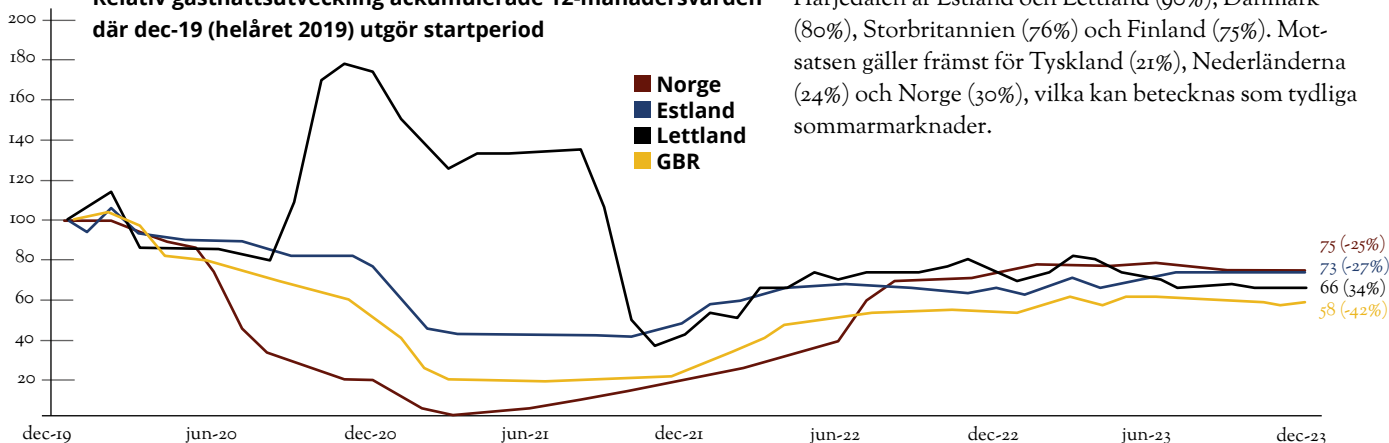
drygt 62 000. För Åres del, om man jämför med vintersäsongen 2022/2023, så landar antalet norska gästnätter på knappt 44 000, vilket kan jämföras med vintern 2018/2019 då det handlade om ca 58 000 norska gästnätter.

Fördelningen mellan vinter och barmark har i princip återställts, 2023 var 43% av det totala antalet utländska gästnätterna förlagda till vinterhalvåret (november-april). Därmed kan förhållandena sägas vara normaliserade efter pandemin. Under 2021 var motsvarande andel 22% och innan pandemin 44%.

Utländska målgrupper vinter/sommar

De utpräglade tydliga vintermarknaderna för Jämtland Härjedalen är Estland och Lettland (90%), Danmark (80%), Storbritannien (76%) och Finland (75%). Motsatsen gäller främst för Tyskland (21%), Nederländerna (24%) och Norge (30%), vilka kan betecknas som tydliga sommarknader.

Relativ gästnattsutveckling ackumulerade 12-månadersvärden där dec-19 (helåret 2019) utgör startperiod

Vad attraherar den utländska gästen?

Vad man efterfrågar och vill göra på sin semester varierar en del beroende på nationalitet, men också utifrån säsong och resmål.

Den norska gästen jämfört med andra nationaliteter

Man kan konstatera att Jämtland Härjedalens viktigaste utländska marknad, den norska, skiljer sig en hel del åt, både jämfört med svenska gäster och andra nationaliteter. Till viss del beror det på att det norska resällskapet oftast består av barnfamiljer, men det är samtidigt uppenbart att de också söker andra typer av upplevelser.

Om man till exempel utgår från sommarbesökare i Östersund, så är den norska gästen generellt sett mer intresserad av stadslivet i centrum, med restauranger och shopping. Populära besöksmål är främst Storsjöbadet och MultiChallenge, medan de är mindre intresserade av exempelvis Jamtli, Sommarhagen och Moose Garden, vilka i sin tur är klart mer intressanta för andra utländska besökare.

Generellt kan man säga att aktiviteter och besöksmål kopplade till naturen är mindre intressanta för den norska gästen, medan andra nationaliteter ser detta som det mest intressanta. Samma mönster märks tydligt i Åre under sommaren, där norska gäster är tydligt underrepresenterade när det till exempel handlar om vandring, fiske, cykling, samt när det gäller att besöka olika

typer av sevärdheter som Tännforsen eller Fröa gruva. Övriga nationaliteter är däremot tydligt överrepresenterade när det gäller ovan nämnda exempel, även jämfört med svenska gäster. Också i Åre håller sig den norska gästen i första hand bynära där shopping, restaurangbesök och bad på Holiday Club är centrala inslag. Även på vintern går lite av detta mönster igen, om än inte lika tydligt, men det är uppenbart att utländska gäster totalt sett, Norge undantaget, tar del av fler olika typer av aktiviteter vid sidan av utförsåkning.

Den norska gästen gillar:

- Stadsliv
- Restauranger
- Shopping
- Äventyrsbad
- Djurpark
- "Familjemys"

Övriga internationella gäster gillar:

- Kultur
- Historia
- Natur
- Vandring
- Fiske
- Cykling
- Skidåkning
- Vinteraktiviteter vid sidan av skidåkningen

Resa hit

Tillgänglighet, att kunna resa till Jämtland Härjedalen är en förutsättning för att kunna attrahera såväl svenska som utländska turister. De allra flesta reser idag med egen bil till Jämtland Härjedalen av naturliga skäl, vilket innebär att vårt trafiknät är en viktig förutsättning för turism.

Regionen är lika stor som Nederländerna men kollektivtrafik som passar för exempelvis rundresor är begränsad. För att kunna resa till regionen kan resenärer till Åre, Krokom, Östersund och Bräcke kommuner åka tåg året runt och flygplatser finns både inom regionen, i närliggande regioner och i norska Trøndelag. I tillägg finns tillgänglighet inom regionen via buss, hyrbil och samåkningsappar.

En av JHT:s viktigaste uppgifter är att kontinuerligt samarbeta med aktörer inom infrastruktur för att utveckla kommunikationerna. Bland annat verkar JHT genom flygråd, tågråd samt via Regionala nätverket för besöksnäring och turism.

Tåg

Norrtåg trafikerar sträckan Sundsvall-Östersund-Storlien med vidare färd via SJ Norge till Trondheim (Norge) dagligen och det finns ett flertal avgångar via Stockholm till regionen med SJ samt andra transportörer säsongvis, till exempel Snälltåget. Funäsfjällen kan nås via tåg till Röros på den norska sidan gränsen och vidare över gränsen med taxi. Inlandsbanan går genom Jämtland Härjedalen i nord-sydlig riktning under sommaren.

Inlandsbanan

Östersund är en centralort för Inlandsbanan då tågen går söderut och norrut därifrån varje morgon och ankommer varje kväll, vilket oftast medför att resenärerna sover över en natt. Under de

14% av Skistar Åres gäster reser med tåg. Foto: Snälltåget, Darren Hamlin

10 veckor trafiken var i gång sommaren 2023 steg 3 654 personer av i Östersunds kommun, 133 personer gick av i Bergs kommun, 133 i Härjedalens kommun och 88 i Strömsunds kommun, för att besöka sevärdheter, övernatta, gå på restaurang och delta i aktiviteter. Totalt hade Inlandsbanan 10 720 resande under sommaren 2023 jämfört med 12 417 resande 2022 vilket motsvarar -13,6% (Inlandsbanan).

Snälltåget

Snälltåget erbjuder tågresor till bland annat Vemdalen, Åre och Storlien från Malmö och Stockholm både under barmarkssäsong (juni-oktober) och vintertid (december-april).

Under vintersäsongen 2022/2023 gjordes 44 200 resor via Snälltåget till Jämtland Härjedalen, en ökning med 5% jämfört med 2021/2022. Av dessa var 3 800 resor till Vemdalen (+15%) och 2 700 till Östersund (+8%) samt resterande 37 700 till Västjämtland med Åre som dominerande destination (+4%). Under barmarkssäsongen utökades tågtrafiken från slutet av juli-september 2021 till juni-oktober från och med 2022 och med efterfrågan på resor till fjällen ökade antalet resor från 20 000 resor 2022 till 25 000 resor 2023 (+25%) (Snälltåget).

SJ

SJ trafikerar kommunerna Bräcke, Östersund, Krokom och Åre med både dagtåg och nattåg året runt. Under 2023 åkte ca 251 000 passagerare med SJ till Jämtland, att jämföra med 236 000 resor under 2022. Resandet till Jämtland överstiger nu nivån innan pandemin bröt ut. Andelen av resandet som gick till Östersund var 58% (58% 2022). Andelen som reste till västra Jämtland (Duved, Järpen, Undersåker och Åre) var 38% (39% 2022). Vintersäsongen februari – april stod för 31% av resandet (31% 2022). Sommarresandet mellan 16 juni och 15 september stod för 25% av resandet (23% 2022) (SJ).

Snötåget har upphört

Snötåget startade 2012 i samarbete mellan Inlandsbanan, SkiStar och Destination Vemdalen för tågtrafik vintertid till Vemdalen med sista säsongen 2021. Snötåget hade dagliga avgångar vintertid Östersund - Röjan - Mora t o r med anslutning från/till Stockholmståget i Mora. I Röjan mötte transferbussar upp för att ta resenärer till de olika skidorterna inom Destination Vemdalen.

Flyg

Det finns två flygplatser i Jämtland Härjedalen: Åre Östersund Airport och Sveg Airport. Åre Östersund Airport ligger 10 minuter från Östersund, en timme från Åre samt ca 1,5 timme från Vemdalen. Reguljär trafik till Åre Östersund Airport finns under ett normalår från Stockholm Arlanda och Bromma samt Umeå. Säsongen 2022/2023 fanns trafik från Köpenhamn (SAS)

och Amsterdam samt Groningen i Nederländerna (BBI Travel). Säsongen 2023/2024 fanns trafik från Köpenhamn (SAS). Sveg Airport med reguljärtrafik från Stockholm Arlanda, ligger ca 45 min från Vemdalen, 50 min från Lofsdalen och 1,5 timme från Funäsdalen.

Totalt reste 252 839 passagerare till/från Åre Östersund Airport 2023 (+15% jmf med 2022) varav 7 248 utrikes (+7% jmf med 2022). Totalt gjordes 1 840 landningar vid flygplatsen (-5% jmf med 2022) varav 64 med utländsk avreseort (+19%) 2023 (Swedavia).

I tillägg till Åre Östersund och Sveg flygplatser inom regionen kan resenärer nyttja South Lapland Airport, Vilhelmina samt Sundsvall/Timrå Airport och Röros samt Trondheim/Vaernes flygplatser i Norge. Trondheim/Vaernes flygplats är Norges tredje största flygplats och ligger 130 km från Åre (ca 2 tim transfer). Direktflyg till Vaernes finns under ett normalår från omkring 40 destinationer (varav ca 10 st utanför Norge) beroende på säsong (Avinor).

Röros ligger endast 70 km från Funäsdalen och det finns transfermöjligheter från både flygplatsen (och järnvägsstationen för tåg från Oslo) till Destination Funäsfjällen.

Chartertrafik och internationellt reguljärflyg

Jämtland Härjedalen har haft charterturism under 1990- och 2000-talet. Till Åre vintertid: 2001 från Ryssland och Finland, 2002 från England, 2005 från Danmark och 2010-2011 från Nederländerna. Gemensamma satsningar gjordes från Schweiz och Tyskland sommartid 2001-2006. Östersund satsade från 2005 på Nederländerna via reguljärflyg och samarbetade med Åre kring charter 2010-2011. 2010 gjordes chartersatsningar till Lofsdalen från Danmark via Svegs flygplats och till Funäsfjällen från Stockholm via Röros flygplats i Norge.

2016 startade reguljära turer med Easyjet till Åre/Östersund Airport från Gatwick/London. 2017 kompletterades vintertrafiken via Easyjet med en linje från Köpenhamn och vintern 2019/2020 från Berlin. Samtliga dessa linjer trafikerade regionen från december till mars med 1-2 rotationer per vecka från respektive avreseort. Cirka hälften av gästerna på rutter mot Jämtland Härjedalen fortsatte vidare till Åre, övriga besökare återfanns på

såväl stora som mindre resmål i regionen, några gäster reste sedan vidare med tåg.

Även andra flygbolag ökade samtidigt antalet resenärer mot Jämtland Härjedalen via Trondheim Vaernes och Stockholm Arlanda Airport, möjligen som ett resultat av det kändomsarbete och den marknadsföring JHT gjorde kopplat till den nya tillgängligheten. De internationella gästerna var mycket nöjda med regionens vinterprodukter där en kombination av skidåkning och andra aktiviteter var reseanledningen. Med anledning av covid-19 upphörde eller pausades den internationella flygtrafiken på samtliga flygplatser.

BBI Travel startade chartertrafik till Åre, Vemdalen och Östersund 2022/2023 med bäst resultat för Åre. Inför 2023/2024 erbjöd de resor via reguljärflyg till Trondheim Vaernes Airport och transfer till Åre. SAS gjorde ett antal direktflygningar under våren 2023 från Köpenhamn och erbjöd fler avgångar inför vintern 2023/2024 (december-februari) samt vintern 2024/2025.

Buss och bil

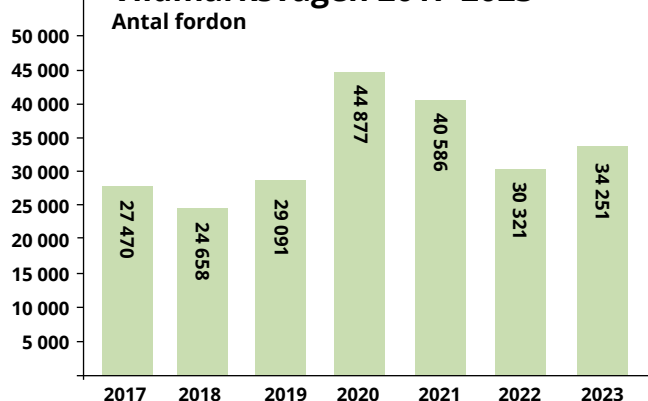
Vägarna E14 mellan Sundsvall och Trondheim, Norge, tillsammans med E45 mellan Italien (Göteborg) och Karesuando är de största vägarna som leder till och genom Jämtland Härjedalen. Från de stora genomfartsvägarna finns ett nät av mindre vägar. Sveriges högst belägna allmänna väg går över Flatruet mellan Ljungdalsfjällen och Funäsfjällen, 975 m ö h. Vildmarksvägen över Stekenjokk är Sveriges högst belägna asfalterade väg, 876 m ö h.

Bussen Härjedalingen tar resenärer från Mälardalen till Funäsfjällen, Vemdalen och Östersund. Årebussen (Viatour) hämtar resenärer från bland annat Stockholm och Uppsala. I tillägg till fjärrtrafik med buss finns regionaltrafik via Länstrafiken i Jämtland Härjedalen som i sin tur samarbetar med övriga länstrafikbolag i norr. Lokalt i Östersund finns Stadsbussarna som även sköter flygbussen mellan Åre Östersund Airport och Östersund centrum. Transfer mellan Åre Östersund Airport och Åre finns via Flygtaxi. Transfer till Destination Vemdalen kan sökas via Flygtaxi och appen Freelway. I destinationerna Åre, Funäsfjällen och Vemdalen finns skidbussar vintertid.

Visste du att ...

- Jämtlands län har flest laddstationer för elbilar per 1 000 invånare i Sverige, 4,5 st, tack vare stor besöksnäring och tidiga laddinfrastruktursatsningar. Bland kommuner i Sverige är Åre den tredje största med 9,89 laddare per 100 invånare år 2023 (Gröna mobilister).
- Trafikmätningen för högfjällsplatån Stekenjokk, som är en del av Vildmarksvägen (Strömsund-Gäddede-Vilhelmina-Strömsund), visar att antal fordon ökade med 12,6% mellan 2022 och 2023 till 34 251 fordon (Strömsunds kommun).

Vildmarksvägen 2017-2023

Trafiken på Vildmarksvägen ökade under pandemiären 2020-2021.

Bilden av Jämtland Härjedalen

Under maj 2020 svarade drygt 1 100 slumpmässigt utvalda svenskar (18-74 år) via en webbenkät på frågor om vilken bild/uppfattning de har om Jämtland Härjedalen. Boende i Jämtlands län ingick inte i målgruppen (Bilden av JH 2020).

Östersund och Åre är tydligt positionerade i norra Sverige

På den öppna/spontana frågan om vilka orter/platser som man förknippar med norra Sverige utmärker sig i första hand Östersund och Åre. Båda är dock tydligt distanserade av Kiruna, Luleå och Umeå. Man kan anta, utifrån frågans formulering där norra Sverige är referensen, att framförallt Kiruna gynnas av detta, men även Luleå i termer av den största staden i Norrbotten. Umeå är väl positionerad som Norrlands största stad. Att just Östersund och Åre hamnar högst på listan bland orter/platser i Jämtland Härjedalen är på intet sätt oväntat. Östersund som centralorten mitt i Sverige och Åre som Sveriges alpina centrum, där framförallt Åre utifrån storleken får extremt mycket publicitet och uppmärksamhet i media. Detta förstärks också av att både Åre och Östersund under de senaste 12-13 åren har genomfört två VM-arrangemang och däremellan regelbundet världscuptävlingar i utförsåkning, skidskytte och längdåkning.

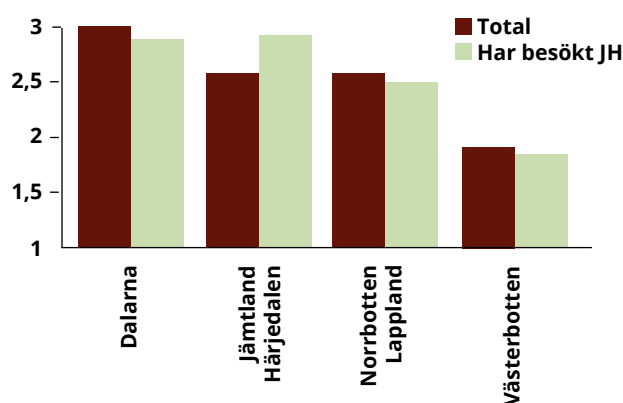
Jämtland Härjedalen är intressant och attraktivt

I den aktuella undersökningen har ett moment ingått där man ombetts att rangordna fyra regioner utifrån hur intressanta/attraktiva man upplever att de är. På en klar första plats hamnar Dalarna, medan Jämtland Härjedalen delar andraplatsen med Norrbotten Lappland, medan Västerbotten hamnar på en tydlig fjärde plats. Förutom intresse/attraktivitet påverkas den här frågan av det geografiska avståndet, vilket i det här fallet torde gynna Dalarna, som ligger närmare stora befolkningscentra, vilket i sin tur innebär att det finns en starkare koppling/relation. Detta bekräftas av det faktum att svarande som någon gång har besökt Jämtland Härjedalen rankar regionen som mest intressant/attraktivt.

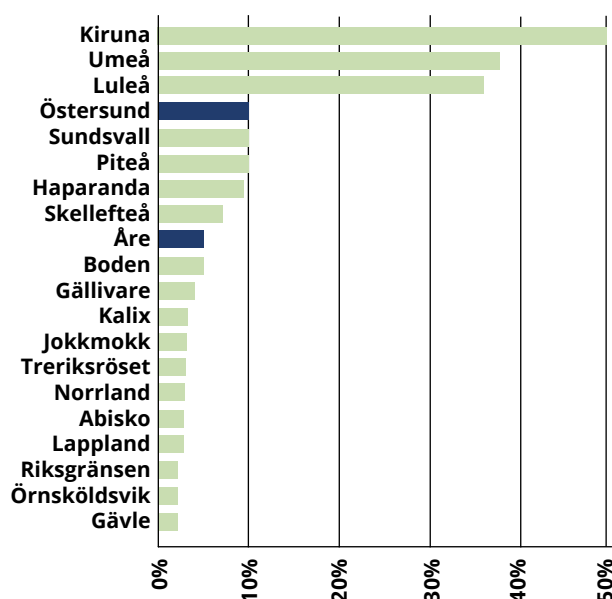
Spontana associationer av Jämtland Härjedalen

På frågan om vad man spontant associerar med Jämtland Härjedalen är många av svaren kopplade till skidåkning, vinter/vintersport och friluftaktiviteter, i kombination med natur och naturrelaterade begrepp (djur och växter). Därutöver nämns ofta ortsnamnen Åre och Östersund. Bland dem som har besöks erfarenhet av Jämtland Härjedalen kännetecknas utfallet av en högre andel tydliga svar, till exempel ortsnamn, skidåkning/vintersport och friluftaktiviteter. Männen har totalt sett en tydligare bild av Jämtland Härjedalen (lägre andel vet ej) och man kan också se att kännedomen ökar med stigande ålder.

Rangordning av regioner utifrån attraktivitet/intresse

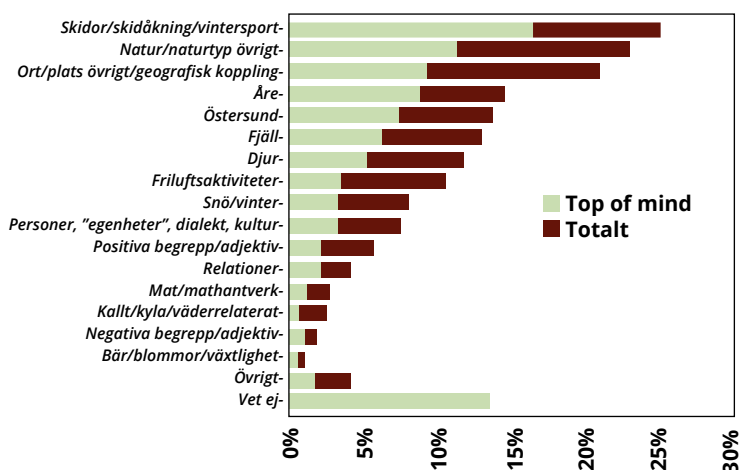
Spontana associationer - orter/platser i norra Sverige (totalt upp till 3 svar per respondent)

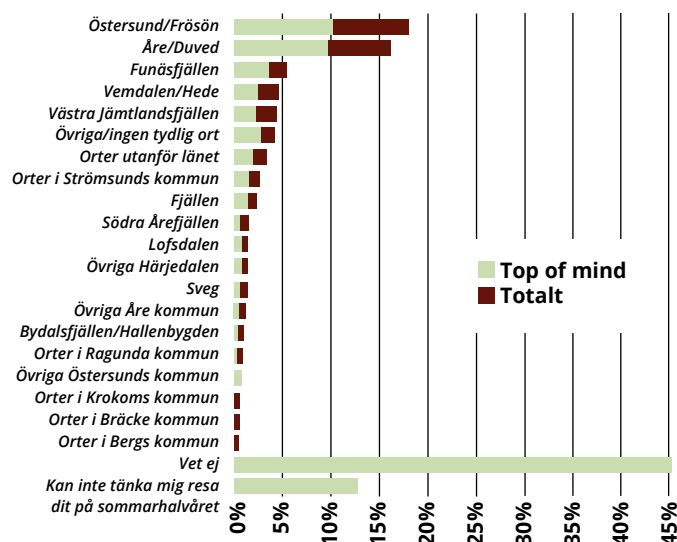
Spontana associationer till Jämtland Härjedalen (totalt upp till 3 svar per respondent)

Spontana associationer till Jämtland Härjedalen kategoriserat ("top of mind" och totalt upp till 3 svar per respondent)

Tänkbara sommarresmål i Jämtland Härjedalen kategoriserat (top of mind och totalt upp till 3 svar per respondent)

De som besökt Jämtland Härjedalen har en positiv bild

Deltagarna i enkäten har även värderat bilden av Jämtland Härjedalen genom att gradera ett antal positivt laddade påståenden (1-6, där 6 innebär instämmer helt). Sammanfattningsvis så framträder en i allt väsentligt positiv bild av Jämtland Härjedalen. Samtidigt kan man konstatera att kunskapen och kännedomen inte är påfallande hög, men fullt naturlig utifrån att det handlar om en bred målgrupp, den svenska allmänheten. Kunskapen/kännedomen är något högre bland männen och ökar med stigande ålder. Här finns också delvis en geografisk koppling utifrån var den svarande bor, och naturligtvis påverkas både kännedom och den allmänna bilden positivt om man har besökt Jämtland Härjedalen. I gruppen som besökt Jämtland Härjedalen någon gång de senaste 5 åren är det ungefär en tredjedel som svarar att man har god eller mycket god kunskap/kännedom om regionen.

Vintersport och gästfrihet

När man studerar svaren på frågor är en ren/oförstörd och vacker natur det påstående som flest värderar högst, 4,8 på en 6-gradig

skala. Därefter följer sund och aktiv livsstil (4,6) och därefter påståendet att folk i ens omgivning oftast pratar om Jämtland Härjedalen i positiva termer (4,5). Regionen uppfattas som något mer attraktivt (se/göra/uppleva) på vintern (4,4) jämfört med sommaren (4,2). Befolkningen upplevs i hög grad som gästvänlig (4,4) och man instämmer också i relativt hög grad till att det arrangeras många spännande sportevenemang (4,0). Även spännande/attraktiv matproduktion/restauranger förknippas i relativt hög grad med Jämtland Härjedalen (3,9). Däremot ses kommunikationerna till regionen inte som en tydligt positiv faktor (3,2). I gruppen som har besökt Jämtland Härjedalen förstärks ytterligare den positiva bilden likväl som kunskap och kännedom. Nästan hälften av de svarande har besökt regionen vid minst ett tillfälle. 11%, samma andel sommar och vinter, har gjort ett besök eller flera gånger de senaste tre åren.

Marknadens intresse - resmål och sommarupplevelser

Nästan 9 av 10 svarande kan tänka sig att besöka Jämtland Härjedalen under sommaren, men av dessa är det knappt hälften

Bilden av Jämtland Härjedalen - påståenden med instämelsegrad på en 6-gradig skala

1. Jämtland Härjedalen finns en ren/oförstörd och vacker natur (4,8)
2. Jag förknippar Jämtland Härjedalen med en sund och aktiv livsstil (4,6)
3. När folk i min omgivning pratar om Jämtland Härjedalen är det oftast i positiva termer (4,5)
4. Jämtland Härjedalen finns mycket som är attraktivt att se, uppleva eller göra under vinterhalvåret (4,4)
5. Befolkningen i Jämtland Härjedalen är överlag öppen och gästvänlig (4,4)
6. Jämtland Härjedalen finns mycket som är attraktivt att se, uppleva eller göra under sommarhalvåret (4,2)
7. Jämtland Härjedalen arrangeras många spännande sportevenemang (4,0)
8. Jämtland Härjedalen finns en spännande/attraktiv matproduktion och restauranger (3,9)
9. Kommunikationsmöjligheterna till Jämtland Härjedalen är goda (3,2)
10. Min kännedom/kunskap om Jämtland Härjedalen är god (2,5)
11. Jämtland Härjedalen är en region som jag skulle kunna bosätta mig i (2,3)

som har besökt Jämtland Härjedalen de senaste fem åren. Därefter följer åka runt och titta på/uppleva naturen/landskapet/sevärdheter (40%), det vill säga det som är mest intressant under sommarhalvåret, följt av längdåkning (38%), skoter (32%), matupplevelser (26%) och turåkning (23%). Samtliga svar som relaterar till skidåkning i olika former är relativt sett mindre intressanta för gruppen som inte har besökt regionen på vintern, även om de ligger högt upp även för denna grupp. Relativt sett finns i gruppen ett något större intresse för skoter, besöksanläggningar

som kan ange minst ett tänkbart/önskat resmål. Listan toppas av Östersund och Åre. Därefter finns ett hopp ner till Funäsfjällen följt av Vemdalen och västra Jämtlandsfjällen.

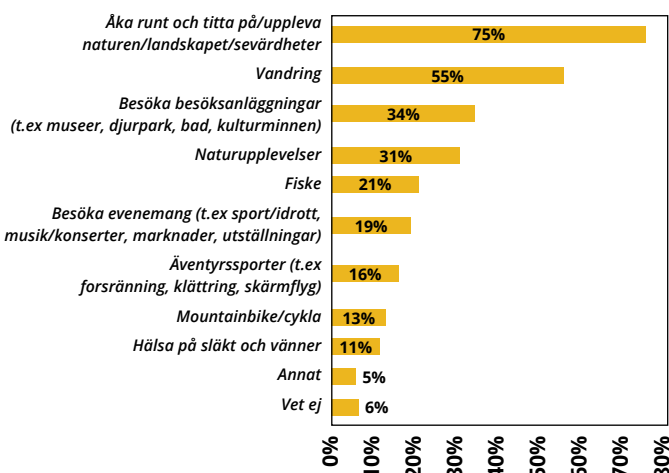
Många vill göra en sommar-rundresa och vandra

Även om det destinationsspecifika resandet, framförallt kopplat till fjälldestinationerna, har ökat under de senaste åren, är det fortfarande den klassiska rundresan som står högst på önskelistan över se/göra/uppleva vid en eventuell sommarresa. Åka runt och titta på/uppleva naturen/landskapet/sevärdheter anges av tre fjärdedelar. Därefter följer vandring (55%), besök av besöksanläggningar (34%), matupplevelser (31%) och fiske (21%). Kvinnor är mer intresserade av besöksanläggningar och matupplevelser, medan männen hellre fiskar. Aktiviteter som mountainbike/cykling och äventyrssporter är också lite mer intressant för männen, men allra tydligast är intresset, kanske inte helt oväntat, åldersrelaterat. Det finns små skillnader kopplat till intresset beroende på om man har besökt Jämtland Härjedalen på sommaren tidigare eller ej, med några undantag. Hälsa på släkt och vänner är av förklarliga skäl betydligt mer intressant/prioriterat bland dem som har tidigare besöksfarenhet och en relation till regionen. Bland dem som besökt Jämtland Härjedalen de senaste fem åren utmärker sig också fiske och vandring i viss utsträckning.

Alpin skidåkning lockar vintertid

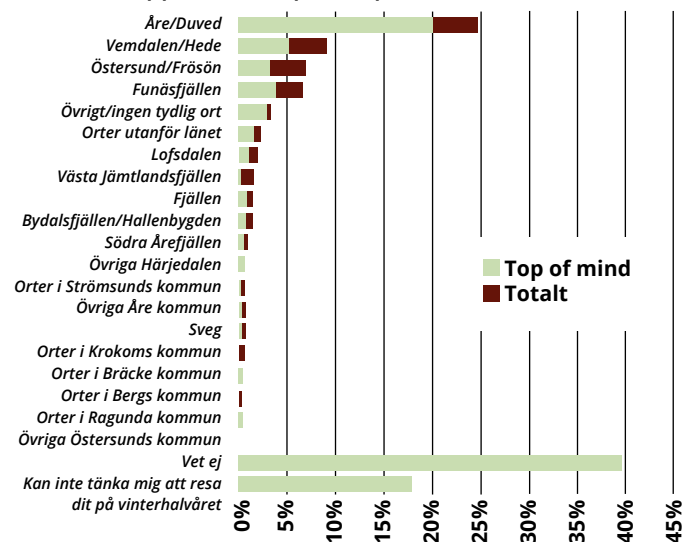
Utförsåkning är det som är mest intressant under ett eventuellt vinterbesök och anges av 50% av de svarande, 75% bland dem

Se/göra/uppleva vid en eventuell sommarresa till Jämtland Härjedalen

och evenemang samt rundresa. Detta kan vara intressant att ha i åtanke när man letar nya målgrupper och besökare under vintern, där det inte är givet att det traditionella utbudet på skiddestinationerna är det som är mest intressant.

Tänkbara vinterresmål i Jämtland Härjedalen kategoriserat (top of mind och totalt upp till 3 svar per respondent)

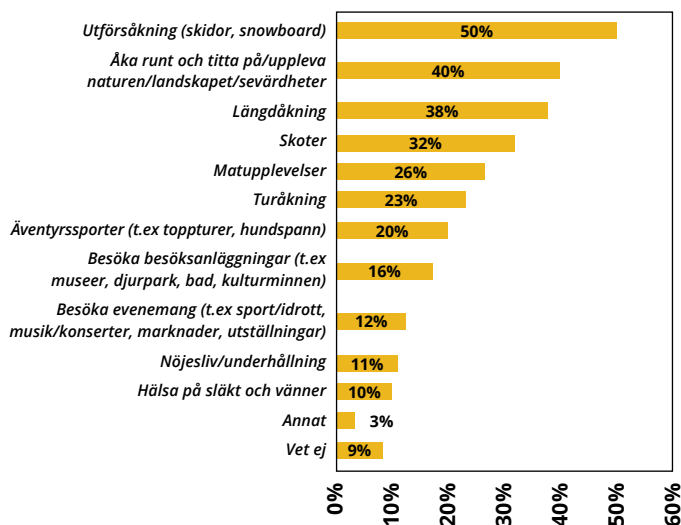

Vandra med Huskies. Foto: Nordic Husky Farm

Marknadens besökshistorik

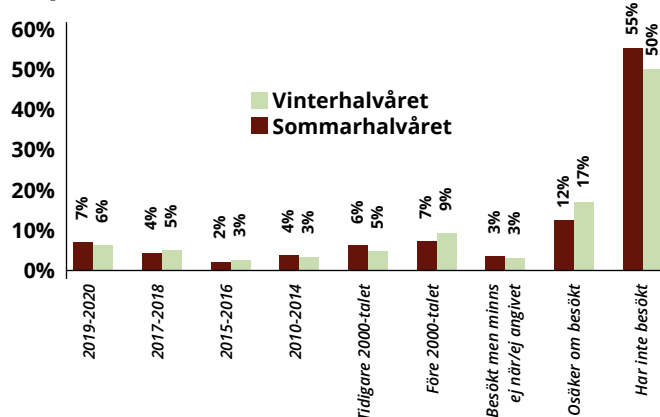
Sammantaget så har knappt hälften av den svenska marknaden någon gång besökt Jämtland Härjedalen, antingen på sommarhalvåret, vinterhalvåret eller både och. Om man tittar på besök av mer färsk karaktär så är det drygt 1 av 10 som har gjort ett besök de senaste tre åren, samma andel sommar som vinter. Det geografiska avståndet har en relativt stor betydelse kopplat till besökshistoriken, där andelen som någon gång har besökt Jämtland Härjedalen är högst i Västernorrlands län, medan motsatsen gäller för södra Götaland.

Se/göra/uppleva vid en eventuell vinterresa till Jämtland Härjedalen

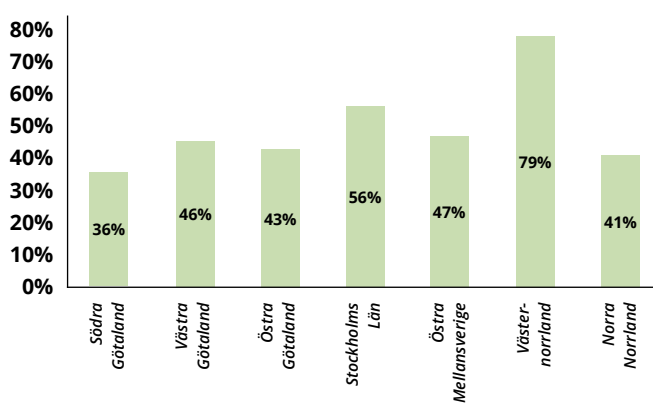

Ett svalkande dopp i en stilla fjällsjö. Foto: Darren Hamlin

Besökshistorik för sommarhalvåret respektive vinterhalvåret

Andel som någon gång har besökt Jämtland Härjedalen efter hemregion

Hällingsåfallet längs Vildmarksvägen är cirka 40 meter högt. Vattnet störtar ned i Sveriges längsta kanjon, 800 meter lång. Foto: Gerd Sjöberg

Hur hittar nya besökare till regionen?

Återkommande gäster

Merparten av våra gäster besöker oss mer eller mindre regelbundet, vi kallar det kort och gott för återkommande gäster. De utgör basen för företagen på våra destinationer. Många har en fast relation till Jämtland Härjedalen genom ett eget fritidsboende, släkt och vänner, men många väljer också att återkomma för att de har hittat sina egna pärlor runt om i regionen. En del föredrar vintern, andra sommaren, men vi har också ett stort antal gäster som regelbundet besöker oss året runt. En hög andel återkommande gäster är ett resultat av de fina upplevelser och det goda värdskapet som levereras av alla företag och aktörer inom länets besöksnäring. Vi är medvetna om att dessa mönster kan förändras som resultat av pandemin, men så här såg det ut före utbrottet.

Att förlita sig på återkommande gäster är inte hållbart i längden och det finns en ständig utmaning med att locka nya gäster, inte minst mot bakgrund av de tillväxtmål som finns för besöksnäringen. Hur hittar då nya besökare till regionen? Detta är en komplex process som inte har några enkla och givna svar, men kunskap och förståelse för hur potentiella besökare tänker och resonerar underlättar arbetet med att locka dem till besök.

Skapa kännedom om våra resmål

När det gäller att locka nya besökare till Jämtland Härjedalen så kan man se processen i flera olika steg. I första fasen handlar det primärt om att man måste känna till resmålet. I nästa fas är bilden av resmålet en viktig faktor för att det ska komma ifråga som ett valbart/intressant alternativ. Därefter tar informationsinsamlingen vid, följt av en beslutsprocess. En förutsättning för att resmålet ska vara ett alternativ under hela processen är naturligtvis att det matchar den potentiella besökarens intressen och drivkrafter kopplat till resor/semester. Hela den här processen kan se olika ut för olika typer av människor, men i grunden är detta steg som de allra flesta går igenom på ett eller annat sätt.

Upplev ett unikt samarbete mellan människa och hund.. Foto: Darren Hamlin

Rekommendationer från vänner och bekanta

Både kännedom om och bilden av ett resmål är något som i de flesta fall byggs upp över tid, även om det också kan handla om snabba processer. Exponering i olika typer av media, det man får höra och se (t ex i sociala medier) från vänner och bekanta är viktigt input. Om man sedan upplever att resmålet är tillräckligt intressant utifrån egna preferenser och önskemål påbörjas en mer aktiv process där man söker information på olika sätt. Här är digital information central, genom googling, specifika resesajter, bokningssajter och så vidare. Men även tryckt information (broschyrer, kartor, reseguider etc.) spelar fortfarande, särskilt för vissa grupper, en betydande roll. Även personliga kontakter, exempelvis via ett turistcenter eller turistinformation har betydelse. När man sedan ska fatta det slutliga beslutet så är det många olika faktorer som läggs samman och utvärderas, men ibland fattas beslutet säkerligen också på andra grunder. Vänner och bekanta med erfarenhet från det tänkta resmålet kan många gånger vara mycket viktiga för att verifiera att man gör ett bra val.

Nya gäster till följd av pandemin

Till följd av pandemin och restriktioner kopplade till denna kunde vi se ett ökat intresse för hemester och svemester samt friluftsliv med delvis helt nya gäster för regionen. Med tanke på gästnattsutvecklingen så ser det ut som om en relativt stor andel

svenskar känner till Jämtland Härjedalen och att pandemin fick dem att ta steget att göra en resa. Det kommer att bli intressant att se om dessa nya gäster blir återkommande.

Besökarens beslutsprocess - exemplet Östersund

Lite av ovanstående resonemang kan exemplifieras med hjälp av ett axplock av frågeställningar från den undersökning som genomfördes i Östersund sommaren 2017 – före pandemin. För att belysa skillnader mellan olika typer av besökare så visas exempel utifrån tre olika geografiska marknader, Stockholm, Norge och Europa. Även om exemplet specifikt handlar om Östersund kan det skapa förståelse och kunskap även ur ett generellt perspektiv kring olika faktorer kopplat till besökarens beslutsprocess. Naturligtvis färgas svaren på en del av frågorna av att det är gäster som har besökt Östersund som har svarat på frågorna, men det intressanta är att se vad det finns för generella drivkrafter och hur dessa sedan via olika påverkans- och informationskanaler delvis ligger till grund för bilden av Östersund och sedan omsätts till ett faktiskt besök.

Drivkrafter för en sommarresa

Särskilt intressant är det att studera och analysera likheter och skillnader mellan de olika marknaderna. Vissa saker uppvisade små skillnader, exempelvis avkoppling/vila, mat- och

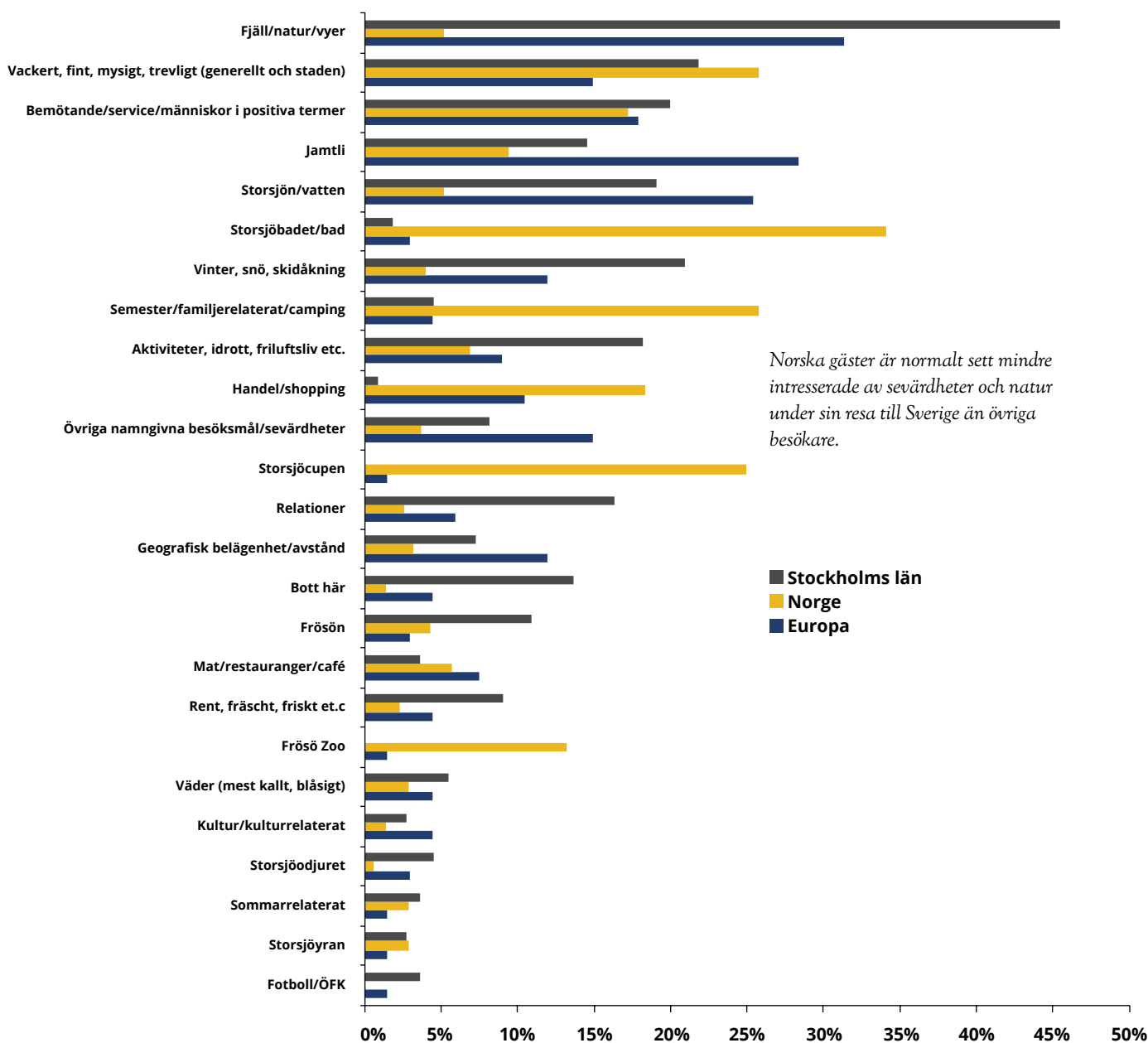
restaurangupplevelser och besöksanläggningar när det handlar om generella drivkrafter för en sommarresa i Sverige. Andra faktorer, exempelvis sevärdheter/natur, umgänge/sociala relationer, shopping, sol/bad/värme uppvisar betydande skillnader mellan de olika marknaderna. Norska gäster är mindre intresserade av sevärdheter och natur under sin resa till Sverige än övriga besökare i undersökningen som utfördes 2017.

När det gäller idéer/inspiration till en resa så kan man konstatera att det råder stor samstämmighet kring internet och input från vänner/bekanta, medan övriga alternativ (tv undantaget) uppvisar betydande skillnader mellan marknaderna. De norska gästerna använder inte reseguider, magasin, dagstidningar och resebyråer på samma sätt som övriga besökare.

Även bilden av Östersund ser väsentligt olika ut för de olika marknaderna, särskilt den norska marknaden avviker kraftigt. Det avspeglar sig tydligt när det handlar om frågan varför man primärt besökte Östersund. Den norska gästen uppskattar Storsjöbadet, evenemang och att umgås med familjen, medan övriga gäster uppskattar fjällvyer, Storsjön, Jamtli och aktiviteter i naturen.

Kontentan är att det är viktigt med omvärldsbevakning och att följa trendutveckling för att förstå vad som är viktigt för olika typer av besökare, vilken övergripande bild de har av resmålet och utifrån det, anpassa budskap och kommunikation, både när det gäller innehåll och val av kanaler.

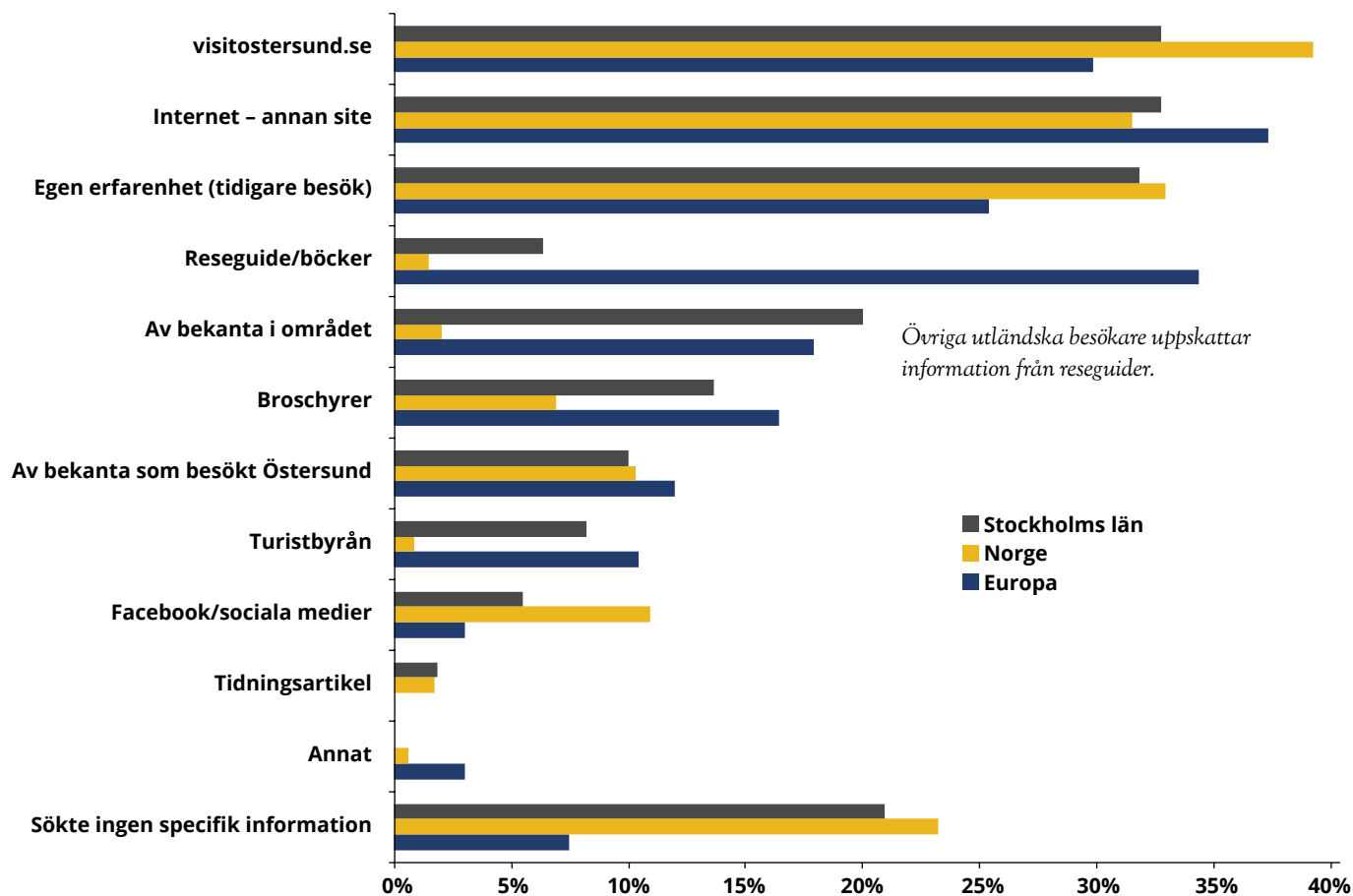
Vad associerar du främst med Östersund. Fritextsvar som kategoriserats i efterhand. Besökare i Östersund sommaren 2017

Moose Garden utanför Östersund. Foto: Anne Adsten

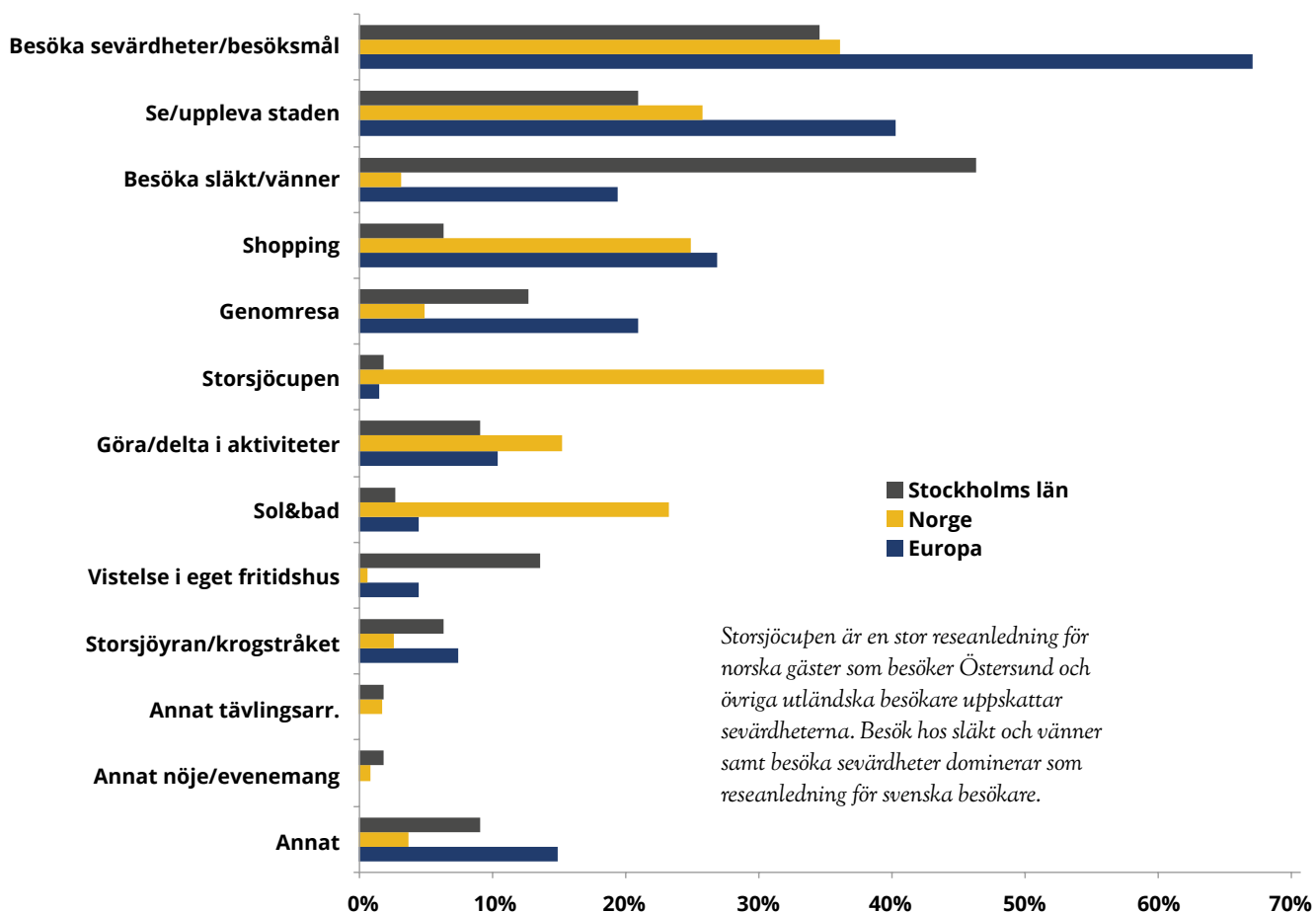
Sökte du någon information om Östersund inför det här besöket? Besökare i Östersund sommaren 2017

Cykling med fjällvyer på Frösön. Foto: Göran Strand

Vilken var den främsta anledningen till att du besökte Östersund? Besökare i Östersund sommaren 2017

Storsjöcupen är en stor reseanledning för norska gäster som besöker Östersund och övriga utländska besökare uppskattar sevärdheterna. Besök hos släkt och vänner samt besöka sevärdheter dominerar som reseanledning för svenska besökare.

Ett gott värdskap ger fler gäster

Att ett gott värdskap ger fler gäster är ingen nyhet, men med den ständigt ökande konkurrensen är det kanske än mer angeläget i dag att erbjuda våra gäster en högkvalitativ upplevelse. Under de senaste åren har det runt om i Jämtland Härjedalen genomförts utbildningar i värdskap för att ytterligare öka konkurrenskraften när det gäller personalens bemötande, service och kunskap.

Detta avspeglar sig inte minst i resultat från den genomförda undersökningen bland regionens större vinterdestinationer där gästerna överlag ger goda betyg samt uppvisar en hög återvändarfrekvens och vilja att rekommendera vänner och bekanta. Man kan konstatera att resultatet ligger mer samlat vid en jämförelse mellan destinationerna jämfört med hur det såg ut för 5-10 år sedan, trenden på de destinationer som gör mätningar regelbundet är dessutom positiv.

För att understryka betydelsen av att tillfredsställa gästerna fullt ut, visar resultat från undersökningar från regionens vinterdestinationer att sannolikheten är 2,5 gånger större att den mycket nöjda gästen (betyg 6) jämfört med en gäst som är ganska nöjd (betyg 4) återvänder. När det gäller viljan att säkert ge rekommendationer är viljan drygt tre gånger så hög bland de mycket nöjda gästerna (betyg 6) jämfört med de ganska nöjda gästerna (betyg 4).

Sommargästernas helhetsbetyg

Sommarundersökningar från Åre (2022), Östersund (2017) och JH Infopoints (2019) visar på ett långsiktigt förbättrat resultat. Helhetsbetyget för Åre har förbättrats från 5,1 (2015) till 5,5 (2021) för att 2022 backa något till 5,3. För Östersund har betyget förbättrats från knappt 4,9 (2013) till drygt 5,1 (2017) för att sedan falla tillbaka till 4,9 (2023). I den länsövergripande undersökningen kring besöksservice 2019 hade helhetsbetyget förbättrats från 5,3 (2017) till 5,4 (2019). Det har i sin tur fört med sig en ökad benägenhet att rekommendera vänner/bekanta, från 55% till 62% (svarat ja, säkert). För Åre ligger andelen som svarat ja, säkert på 66%. Nöjda gäster är mycket värdefulla ambassadörer. Det betyder i sin tur att det är mycket viktigt att inte slå sig till ro, utan ständigt arbeta med att utveckla och förfina den upplevelse man vill erbjuda sina gäster.

Infopoints - ett sätt att ge information på plats

Även om resandet under barkmarksperioden/sommaren på senare tid blivit mer destinationsbundet, så är det fortfarande en stor andel som föredrar olika rundtursresor sommartid. För dessa ökar betydelsen av att kunna få tillgång till relevant information under själva resan/vistelsen om upplevelser, logi och annan service. Idag finns 11 auktoriserade Turistinformationer och Turistcenter i regionen och dessa har tillsammans ca 100 så kallade infopoints. Infopoints är exempelvis bensinmackar, butiker, campingplatser som önskar och får rollen som en informationspunkt, man skulle kunna kalla det en "turistinformation light" via ett avtal med närmast belägna auktoriserade Turistinformation. Genom utbildning och informationsstöd blir personalen på dessa infopoints också turistinformatörer som kan ge service till besökarna.

God besöksservice leder till 7-15% merförsäljning

En undersökning genomfördes 2017 med uppföljning sommaren 2019 via ett urval infopoints och turistinformationer/turistcenter runt om i Jämtland Härjedalen, för att få kunskap om hur besökarna uppfattar regionens besöksservice. Undersökningen gav en hel del intressant information. Oavsett om det handlar om en infopoint eller en turistinformation/turistcenter så är besökarna generellt sett mycket nöjda med såväl bemötande, serviceförmåga och kunskap som levereras av personalen. En absolut merpart, drygt 8 av 10, svarar att de absolut fick hjälp/service med sin fråga/sitt ärende, något högre andel på turistinformation/ turistcenter jämfört med infopoint. Drygt 3 av 10 (fler jämfört med 2017) angav att man fick tips/idéer som gjorde att man ändrade sina planer och nästan 40% av dessa angav också att detta fick dem att förlänga besöket i området. Förlängda besök innebär merförsäljning vilket är värdefullt för besöksnäringen i Jämtland Härjedalen. Utfallet är sammantaget lite mer positivt för turistinformationerna/turistcentren, men även infopointerna bidrar positivt. Av samtliga som besökt en infopoint är det cirka 7% som anger att de fått tips/idéer som fått dem att förlänga besöket i området. Motsvarande för turistcenter är 15%.

Elskoteräventyr med Åreguiderna. Foto: Uncharted Society

Vemdalens turistinformation har strategiskt valt placeringen av turistinformationen som idag finns vid Vemdalsskalets torg. Kontinuerligt utvecklar de både aktiviteter i och kring turistinformationen samt sina informationstjänster, vilket tydligt uppskattas av besökarna i destinationen:

2019: 10 597 besökare i Turistinformationen

2020: 17 203 (+62%)

2021: 16 079 (-6%)

2022: 21 640 (+35%)

2023: 19 551 (-9,6%)

Personlig kontakt värderas högt

I undersökningen ställdes också frågor om vad besökarna värderar som viktigt när man söker information under den aktuella resan/det aktuella besöket. Mönstret är detsamma för båda grupperna och i topp hamnar personlig kontakt, följt av skyltning/informationstavlor på besöksmål. Men även tillgång till digital information värderas högt, särskilt bland besökarna på en infopoint, medan turistcenterbesökaren i högre grad värderar tryckt information (broschyrer, kartor etc). Minst intressant/viktigt är information via appar etc. Resultatet påverkas måhända något av att de som svarar har besökt någon typ av bemannad besökservice, men visar ändå betydelsen av traditionella informationskanaler under sommarperioden.

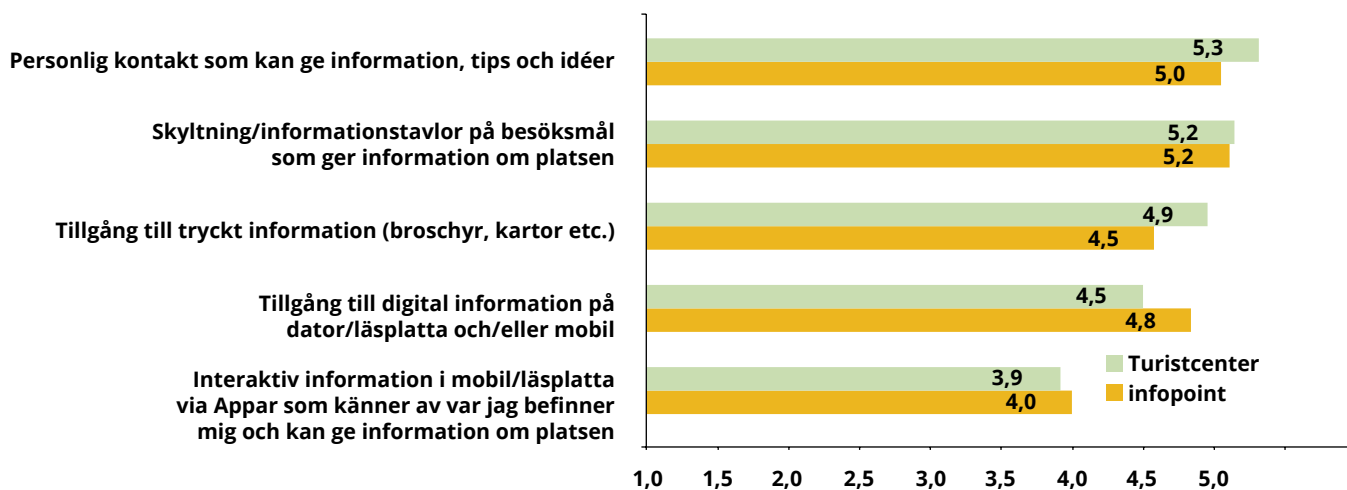

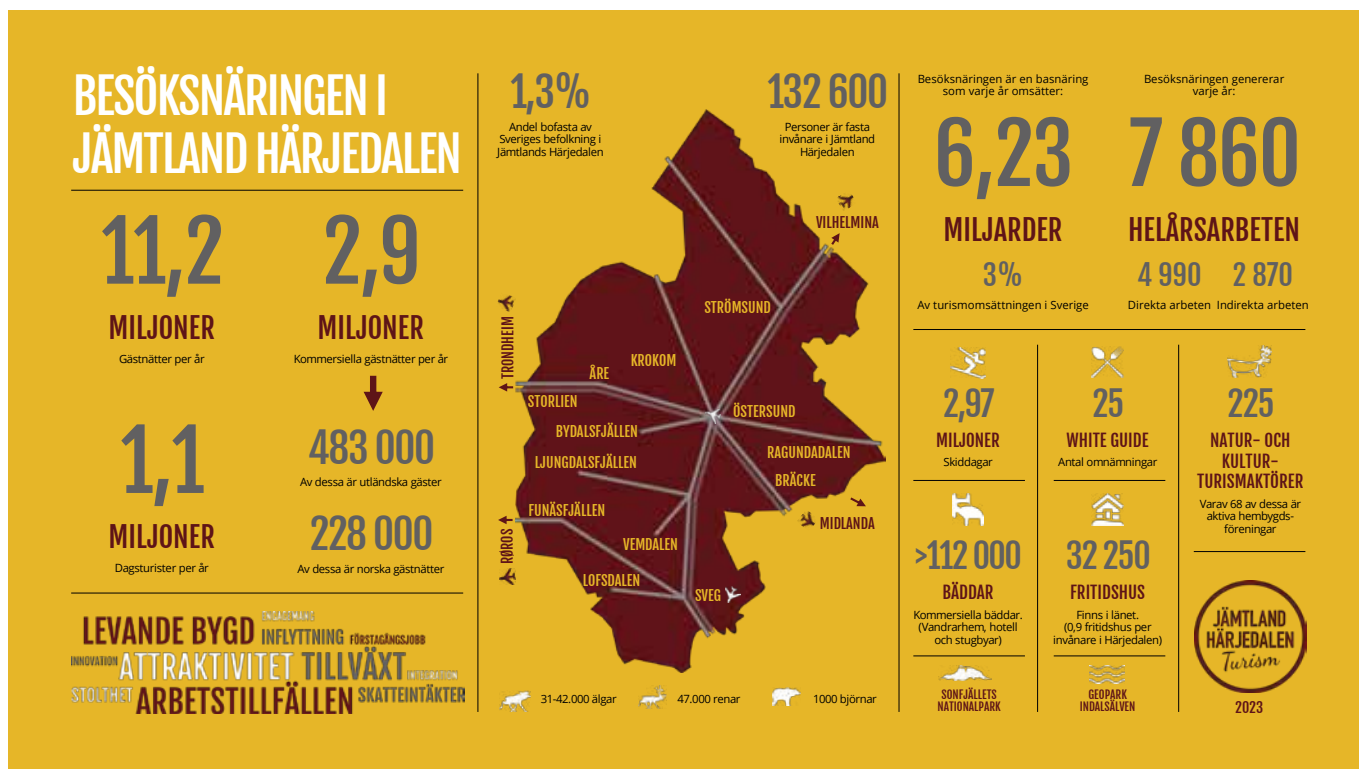
Turistinformationen på Vemdalsskalet skapar återkommande gäster. Foto: Kenneth Grym

Viktigt vid informationsbehov på plats i en destination

I topp hamnar personlig kontakt följt av informationstavlor på besöksmål och tryckt information.

Minst intressant för besökare vid en turistinformation eller infopoint är interaktiv information via appar etc.

Fakta om turismen i Jämtland Härjedalen 2023. Illustration: Aloq

Besöksnäringen är en stark medskapare till ett livskraftigt Jämtland Härjedalen

Den skapar arbetstillfällen, bidrar till attraktiviteten för hela regionen, utvecklar och bidrar till att bibehålla en levande bygd samt skapar stolthet och gemenskap bland de fast boende.

Besöksnäringen innefattar enorm kompetens i form av företagare som berikar Jämtland Härjedalen med engagemang och innovation – som utvecklar och tar regionen framåt, skapar skatteintäkter och tillväxt.

Den skapar också många företagångsjobb, som för samman människor och kulturer och därmed bidrar turismen till ökad integration.

Jämtland Härjedalen Turism ekonomisk förening (JHT) bildades 1995 och är en samverkansplattform för utveckling av besöksnäringen i Jämtland Härjedalen. JHT företräder regionens besöksnäring i nationella och internationella sammanhang och samverkar med regionens destinationer och turismföretag, med företrädare för offentlig sektor, intresseorganisationer m fl. I föreningens styrelse finns företrädare för regionens besöksnäring samt representanter från Region Jämtland Härjedalen.